

NSANGU YA MBOTE YA KUSONIKAKA LUKA

Sambu ba mingi bakaka kiyeka ya kusonika nsangu ya mambu yina kulungisamaka kati na beto, 2 **1** bonso bo pesaka beto yo, ba yina tuka luyantiku, vandaka ba mbangi¹ ya monaka na meso na bo ti ba nsadi² ya ndinga [ya Nzambi], 3 yo monanaka mbote na mono mpi, yina kulandaka mbote—mbote mambu yonso tuka luyantiku, na kusonikila nge [yo] na ndonga, Teofile muntu ya lukumu, 4 na mpila nde nge kuzaba bukieleka ya mambu yina ya nge longakama.

5 Na bilumbu ya Elode, ntotila ya Yudea, vandaka ti nganga—Nzambi mosi, na zina ya Zakalia, na ndonga ya Abia ; ye nketo na yandi vandaka na dikanda ya Aloni, ye zina na yandi vandaka Elizabeti. 6 Ye bo zole vandaka masonga na ntwala ya Nzambi, na kutambulaka na ba lutumu³ yonso ti na ba ntumunu⁴ yonso ya *Mfumu, ya kukonda kifu. 7 Ye bo vandaka na mwana ve, sambu Elizabeti vandaka mukobo ; ye bo zole vandaka ba nunu. 8 Yo kumaka nde, ntangu yandi vandaka kusala kisalu ya kinganga—Nzambi na ntwala ya Nzambi ntangu ya ndonga na yandi, 9 na mpila ya kikalulu ya kinganga—Nzambi, yandi solakama na nzila ya zeke sambu na kuyoka mananasi na kati na tempelo⁵ ya *Mfumu. 10 Bantu mingi vandaka na bisambu na nganda, na ntangu ya dikabu ya mananasi. 11 Ye wanzio mosi ya *Mfumu monikilaka yandi, ya kutelama na diboko ya kibakala ya diziku ya mananasi. 12 Ye Zakalia, na kumonaka yandi, kumaka kisaka—saka, ye boma simbaka yandi. 13 Ye wanzio kutuba na yandi : —Kuwa boma ve, Zakalia, sambu **malomba** na nge me ndimama ; nketo na nge Elizabeti ta kubutila nge mwana ya bakala, ye nge ta kupesa yandi zina Yowani. 14 Yandi ta kuvanda sambu na nge kikuma ya kiese ti ya kuyangalala ; ye mingi ta kusepila kubutuka na yandi ; 15 sambu yandi ta kuvanda nene na ntwala ya *Mfumu, yandi ta kunwa ata vinu ve, ata malafu ya ngolo ve, ye yandi ta kifuluka ntete na Mpeve Santu tuka divumu ya mama na yandi. 16 Yandi ta kuvutula bana mingi ya Izalaele na *Mfumu Nzambi na bo. 17 Ye yandi ta kwenda na ntwala na Yandi na Mpeve ti

¹ Mbangi.

² Bisika ya nkaka : Ba nsadi, —nsadi yina ikele na kisalu mosi ya me kupesama sambu na yandi kaka.

³ Commandement (nsiku).

⁴ Ordonnance (nsiku).

⁵ Nzo kibeni ; tala Mat. 23, 16.

ngolo ya Eliya, sambu na kuvutusa ba ntima ya ba tata na bana, ye ba yina kelemfukaka ve, na¹ dibanza ya bantu ya masonga, sambu na kuyidikila *Mfumu bantu ya kuyilama mbote. 18 Ye Zakalia kutuba na wanzio : —Inki mutindu mono ta kuzaba yo, sambu mono ikele mununu, ye nketo na mono ikele ya kununa. 19 Ye wanzio, na kuvutulaka : kutuba na yandi : Mono, ikele Gabiliele, yina ke telamaka na ntwala ya Nzambi, mono tindamaka sambu na kutubila nge ye sambu na kuzabisa nge ba nsangu yai ya mbote². 20 Ye tala, nge ta kuvanda baba, nge lenda kutuba ve, tii na kilumbu mambu yai ta kukuma, sambu nge kwikilaka ve ba ndinga na mono yina ta kulungisama na ntangu na yo. 21 Ye bantu vandaka kukinga Zakalia ; ye bo vandaka kuyituka na yina nde yandi vandaka sukininaka na kati ya tempelo³. 22 Ye ntangu yandi basikaka, yandi lendaka ve kutuba na bo : ye bo bakisaka nde yandi monaka mbona —meso na kati ya tempelo¹ ; ye yandi mosi vandaka kutubila bo na bidimbu, ye yandi kuzingaka baba. 23 Ye yo kumaka nde, ntangu bilumbu ya kisalu na yandi kulungaka, yandi kwendaka na nzo na yandi.

24 Na nima ya bilumbu yai, nketo na yandi Elizabeti bakaka divumu, ye yandi kudibumbaka ngonda tanu, na kutubaka : 25 *Mfumu me kusadila mono mutindu yina na bilumbu yina yandi talaka mono, sambu na kukatula nsoni na mono na kati ya bantu.

26 Ye na ngonda ya sambanu, wanzio Gabiliele tindamaka na Nzambi na mbanza mosi ya Galilea, zina na yo Nazaleti, na mwana nketo mosi ya me kuzabaka ntete bakala ve, 27 ya vandaka ti dilaka ya makwela na mwana bakala mosi ya zina kuvandaka Yozefo, ya nzo⁴ ya Davidi ; ye zina ya mwense vandaka Maliya. 28 Ye ya Wanzio kotaka mfinama na yandi ye kutuba : — Mono ke pesa nge mbote, nge yina [Nzambi] me kufulusa mambote na yandi! *Mfumu ikele na nge ; Nge ikele ya kusakumuka kati ya ba nketo. 29 Ye yandi, na kumonaka yandi, kukumaka kisaka—saka na ndinga na yandi ; ye yandi vandaka yindulaka na yandi mosi disongidila ya mbote yina. 30 Ye wanzio kutuba na yandi : Kuwa boma ve, Maliya, sambu nge me kubaka mambote mfinama ya Nzambi. 31 Ye tala, nge ta kubaka divumu, nge ta kubuta mwana ya bakala ye nge ta kubinga zina na yandi Yezu. 32 Yandi ta kuvanda nene ye yandi ta kubingama Mwana

¹ To : Na mpila.

² Kumwangila nge mambu yai.

³ Nzo kibeni.

⁴ Mpila mosi : dikanda, bonso nzila ya kutanga 33, 69 ye 2,4.

ya Yina me Kuluta zulu¹ ; *Mfumu Nzambi² ta kupesa yandi kiti ya kimfumu ya Davidi tata na yandi ; 33 ye yandi ta kuyala na nzo ya Yakobo bilumbu yonso³, ye kimfumu na yandi ta kuvanda na nsuka ve. 34 Ye Maliya kutuba na wanzio : —Inki mutindu yo ta kuvanda, sambu mono kuzaba bakala ve? 35 Ye wanzio na kuvutulaka, kutuba na yandi : Mpeve Santu ta kukwisa na nge, ye ngolo ya Yina me kuluta zulu ta kufika nge na kizusi na yandi ; ye yo yina,yina ta kubutuka, Santu⁴, yina ta kubutuka na nge, ta kubingama Mwana ya Nzambi. 36 Ye tala, Elizabeti mpangi na nge, yandi mpi, bakaka divumu ya mwana ya bakala na kinunu na yandi, yai ikele ngonda ya sambanu sambu na yina bingamaka mukobo ; 37 sambu kima mosi ve lenda konda kusalama na Nzambi. 38 Maliya kutuba : —Tala mpika ya *Mfumu ; yo kusalamina mono mpila ya ndinga na nge. Ye wanzio katukaka mfinama na yandi.

39 Na bilumbu yina, Maliya telamaka ye kukwenda nswalu na insi ya ba ngumba, na mbanza mosi ya Yuda. 40 Yandi kotaka na nzo ya Zakalia ye pesaka Elizabeti mbote. 41 Ye yo kumaka, bonso Elizabeti vandaka kuwa mbote ya Maliya, nde mwana ya fioti pumbukaka na divumu na yandi ; ibuna Elizabeti fulukaka na Mpeve Santu ; 42 yandi bokaka na ndinga ya ngolo ye kutuba : —Nge ikele ya kusakumuka kati ya nketo, ye kusakumuka ikele mbuma ya divumu na nge! 43 Ye yai me katukila mono na wapi nde mama ya Mfumu na mono kukwisa na mono? 44 Sambu tala, tuka nde ntangu mungungu ya mbote na nge kumaka na makutu na mono, mwana ya fioti pumbukaka na kiese na divumu na mono. 45 Ye kiese ikele yina kukwikilaka ; sambu ta kuvanda na kulungisama ya mambu yina kukatukila na yandi na *Mfumu.

46 Ye Maliya kutuba : Moyo na mono kembila *Mfumu, 47 ye mpeve na mono monaka kiese na Nzambi Ngulusi na mono, 48 sambu yandi talaka **kukonda lukumu** ya mpika na yandi ; sambu tala, tuka ntangu yai ba mbandu yonso ta kutubilaka mono muntu ya kiese; 49 sambu Yina ya ngolo me kusala mono mambu ya nene, ye zina na yandi ikele Santu ; 50 ye mawa na yandi ikele ya ba mbandu na ba mbandu sambu na ba yina ke zitisaka yandi. 51 Yandi salaka na ngolo na diboko na yandi ; yandi panzaka bantu ya lulendo na dibanza ya ntima na bo ; 52

¹ Ya kuluta zulu, ki hebreo : Elioni ; kuy. 14, 18.

² Mpila mosi : Yehowa Nzambi.

³ Sambu na ba mvu.

⁴ To : muntu yina ta kubutuka ; na kutuba ya mbote : yina ta kubutuka Santu.

yandi kukulumusaka bantu ya ngolo ba kiti na bo ya kimfumu, ye yandi kutombulaka ba yina ya kukonda lukumu ; 53 yandi kufulusaka na bima ba yina kuvandaka nzala, ye yandi vutulaka ba mvwama maboko mpamba ; 54 yandi kusadisaka Izalaele, nsadi na yandi, sambu na kuyibuka mawa na yandi 55 (bonso yandi tubaka na ba tata na beto) **na** Abalahami ti na kikanda na yandi kimakulu.

56 Maliya kuzingaka ti yandi kiteso ya ba ngonda tatu ; ye yandi vutukaka na nzo na yandi. 57 Ntangu ya Elizabeti zolaka kubuta lungaka, yandi kubutaka mwana ya bakala. 58 Ba mfinama na yandi ti bibuti na yandi kuwaka nde *Mfumu monisaka nene ya mawa na yandi, ye bo sepilaka ti yandi. 59 Ye yo kumaka nde na kilumbu ya nana bo kwisaka sambu na kuyotisa mwana ya fioti; ye bo vandaka kubinga yandi Zakalia, zina ya tata na yandi. 60 Ye mama na yandi, vutulaka, kutuba : Ve, kansi yandi ta kubingama Yowani. 61 Ye bo kutubaka na yandi : Ikele na muntu ve na dikanda na nge ikele na zina yina. 62 Ye bo yulaka tata na yandi na bidimbu [yandi kusonga] inki mutindu yandi zola nde yandi kubingama. 63 Ye ya yandi lombaka dibaya ya kusonikila, yandi sonikaka, na kutubaka : Yowani ikele zina na yandi. Ye bo yonso yitukaka. 64 Ye na nswala munoko na yandi kangukaka ti ludimi na yandi ; ye yandi vandaka kutuba, na kukumisaka Nzambi. 65 Ye ba mfinama na bo yonso simbamaka na boma ; mambu yai yonso vandaka kutubama na insi yonso ya ba ngumba ya Yudea ; 66 ye ba yina yonso kuwaka yo, kutulaka yo na ba ntima na bo, na kutubaka : Nani ta kuvanda mpi mwana yai? Ye diboko ya *Mfumu vandaka ti yandi.

67 Ye Zakalia, tata na yandi, fulukaka na Mpeve Santu, ye kubikulaka, na kutubaka : 68 *Mfumu kusakumuka, Nzambi ya Izalaele, sambu yandi kutalaka ti kugulusa¹ bantu na yandi, 69 ye yandi kutedimisilaka beto mpoka² ya lugulusu na nzo ya Davidi nsadi na yandi, 70 na mpila yandi kutubaka na munoko ya ba mbikudi ya Santu, ba yina vandaka na ntangu yonso : 71 Luguluku na ba mbeni na beto ye na diboko ya ba yina yonso ke kumengaka beto ; 72 sambu na kulungisa mawa na yandi na ba tata na beto ye sambu na kuyibuka ngwakana na yandi ya Santu, 73 na nsilulu yina ya yandi zengaka na Abalahami tata na beto na kupesa beto, 74 ya beno ta kukatulama³ na diboko ya ba

¹ Kukatula na kimpika sambu.

² Musengu.

³ Kisika ya nkaka : kukatula, bonso 1 Tes. 1, 10.

mbeni na beto, kusadila yandi kukonda boma, 75 na busantu ti na masonga na meso na yandi, bilumbu na beto yonso. 76 Ye nge, Mwana ya fioti, nge ta kubingama mbikudi ya Yina me kuluta zulu : Sambu nge ta kwenda na ntwala ya ilungi ya *Mfumu sambu na kuyidika ba nzila na yandi, 77 sambu na kupesa nzayilu ya luguluku¹ na bantu na yandi, na ndoluka ya masumu na bo, 78 **na mawa ya ngolo ya Nzambi na beto, na mpila na yo kutana ya ntangu² ya zulu me kutanina beto**, 79 na mpila yo kupela sambu na ba yina me kuvanda na mudidi ye na kizusi ya lufwa, sambu na kunata makulu na beto na nzila ya ngemba.

80 Ye mwana vandaka kuyela ti kukuma ngolo na Mpeve, yandi kuvandaka na ba nsi ya kuyuma tii na kilumbu ya kumonisama³ na yandi na Izalaele.

2 Yo kukumaka na bilumbu yina, kubasikaka nsiku ya Kayisali Ogusti, nde kusonika ba zina na ntoto yonso kusalama. 2 (Kusonika ba zina yo mosi kusalamaka kaka ntangu ya Kiliniusi bakaka kimfumu kiyeka na Silia.) 3 Ye bantu yonso vandaka kwenda sambu kukisonikisa, konso muntu na mbanza na yandi mosi. 4 Ye Yozefo mpi katukaka na Galilea, na mbanza ya Nazaleti, na Yudea, na mbanza ya Davidi yina bo ke bingaka Betelemi, sambu yandi vandaka ya nzo ti ya dikanda ya Davidi, 5 sambu na kukisonikisa ti Maliya, yina vandaka nketo ya dilaka ya makwela ti yandi, yina vandaka na divumu. 6 Ye yo kumaka, ntangu bo vandaka pana, nde bilumbu wapi yandi fetele kubuta kulungaka ; 7 ye yandi butaka mwana na yandi ya ntete ya bakala, ye kufikaka yandi bilele, ye kuladisaka yandi na kidikilu, sambu kisika vandaka ve sambu na bo na nzo ya ba nzenza.

8 Ye kuvandaka na bizunga yina bantu yina ba ngungudi, ya vandaka kuzinga na nseke ye vandaka kukengidila bibuka ya mameme na bo na mpipa. 9 Ye tala, wanzio mosi ya *Mfumu monikilaka bo ; nkembo ya *Mfumu ngengaka na ziunga na bo, ye bo simbamaka na boma ya ngolo. 10 Ye wanzio kutuba na bo : Beno wa boma ve, sambu tala mono ke zabisa beno nsangu ya nene ya kiese yina ta kuvanda sambu na bantu yonso ; 11 sambu bubu, na bwala ya Davidi, ngulusi me kubutukila beno, yina ikele Klistu, Mfumu. 12 Ye yai ikele kidimbu sambu na beno, beno ta kumona mwana ya fioti ya bo me kufika bilele ye ya kulala na

¹Kukatulama, *nzila ya kutanga* 69, 71.

²Kubasika, na kubasika ; *Lxx vandaka kutuba mutindu yina* Kimenina ya yel. 23, 5, etc.

³ Kumonisama na meso ya bantu.

kidikilu. 13 Ye na kintulumukina kuvandaka ti wanzio kibuka ya ba wanzio ya zulu, kukumisaka Nzambi ye na kutuba : 14 Nkembo na Nzambi na bisika ya kuluta zulu ; ye na ntoto, ngemba ; ye kiese ya mbote na kati ya bantu! 15 Ye yo kumaka, ntangu ba wanzio bikaka bo na kwenda na zulu, nde ba ngungudi tubaka kati na bo : Beto kwenda mpi tii na Betelemi, ye beto tala diambu yina me kuma, yina *Mfumu me kuzabisa beto. 16 Ye bo kwendaka nswalu, ye bo kumonaka Maliya ti Yozefo, ti mwana ya fioti ya kulala na kidikilu. 17 Ye ya bo monaka yandi, bo zabisaka ndinga yina me kutubamina bo na yina me kutala mwana yai ya fioti. 18 Ye ba yina yonso kuwaka yo kuyitukaka mambu yina kutubaminaka na bo na ba ngungudi. 19 Ye Maliya vandaka kubumba mambu yai yonso kati na yandi, na kuyindulaka yo na ntima na yandi. 20 Ye ba ngungudi vutukaka, na kukembilaka ye na kukumisaka Nzambi na mambu yonso ya bo kuwaka ye kumona, mutindu yo kutubaminaka bo.

21 Ye ntangu bilumbu nana lungisamaka sambu na kuyotisa yandi, yandi bingamaka na zina ya Yezu, zina yina yandi bingamaka na wanzio na ntwala ya kubaka divumu.

22 Ye ntangu bilumbu ya kusukuka na bo, mpila ya nsiku ya Mose, lungaka, bo nataka yandi na Yeluzalemi, sambu na kusonga yandi na *Mfumu 23 (mutindu yo me sonamaka na nsiku ya *Mfumu, nde bakala yonso yina ta kubutuka ya ntete ta kubingama santu na *Mfumu)¹ , 24 ye sambu na kutambika nkayilu, mutindu yina me tubamaka na nsiku ya *Mfumu, bana zole ya mayembe to ba mayembe zole ya fioti.

25 Ye tala, kuvandaka na Yeluzalemi muntu mosi yina vandaka na zina ya Simeoni ; ye muntu yai vandaka masonga ye na kuzitisa Nzambi , ye yandi vandaka kukinga kukatula mawa ya Izalaele, ye Mpeve Santu vandaka na yandi. 26 Ye yandi zabisamaka na ntwala na bu Nzambi na Mpeve Santu, nde yandi ta kumona lufwa ve, nde ntete—ntete yandi kumona Klistu ya *Mfumu. 27 Ye yandi kwisaka na tempelo, na kunatama na Mpeve ; ye bonso bibuti vandaka kunata Mwana ya fioti Yezu sambu na kusala na yandi mutindu kikalulu ya nsiku, 28 yandi bakaka yandi² na maboko na yandi, ye kusakumuna Nzambi ye kutuba : 29 Ntangu yai, Mfumu³, nge kubika mpika na nge kukwenda na ngemba, na mutindu ya ndinga na nge ; 30 sambu

¹ Tala Kub. 13, 2, 12, 15.

² To : Yandi mpi.

³ Mfumu ya mpika ; kisika ya nkaka : Yina ikele na zulu ya ba ya nkaka.

meso na mono me kumona lugulusu¹ na nge, 31 yina nge kuyidikaka na ntwala ya bantu yonso : 32 Nsemo mosi sambu na kusongisama ya makanda, ye nkembo ya Izalaele bantu na nge. 33 Ye tata na yandi ti mama na yandi yitukaka na mambu yina kutubakamaka sambu na yandi. 34 Ye Simeoni sakumunaka bo ye tubaka na Maliya mama na yandi : Tala, yandi yai me kutulama sambu na kubwa ye kutelama ya ba mingi na Izalaele, ye sambu na kidimbu ya bo ta kutedimina 35 (ye ata mbele mosi ta kutobula ata moyo na nge mosi), na mpila nde nzayilu ya ba ntima mingi kuvanda ya kusonga.

36 Ye kuvandaka Ana, mbikudi, mwana ya nketo ya Fanuele, ya dikanda ya Azeli (yandi vandaka mununu mingi, ya yandi kuzingaka ti bakala mosi mvula nsambwadi tuka yandi vandaka me kuzaba ntete bakala ve, 37 ye mufwidi ya kiteso² ya ba mvula makumi nana na uvwa, yina vandaka kubika tempelo ve, na kusadilaka [Nzambi] na kubuya madia ti na bisambu, mpipa ti mwini. 38 Yandi yai, kumaka na ntangu yo yina, yandi vandaka kukumisa *Mfumu, ye vandaka kutuba sambu na yandi na ba yina yonso, na Yeluzalemi, vandaka kukinga kukangulama³.

39 Ye ntangu bo kulungisaka yonso na mutindu ya nsiku ya *Mfumu, bo kuvutukaka na Galilea, Nazaleti mbanza na bo. 40 Ye Mwana vandaka kuyela ye vandaka kukuma ngolo, ya yandi fulukaka na ngangu ; ye mambote ya Nzambi vandaka na yandi.

41 Ye bibuti na yandi vandaka kwenda konso mvula na Yeluzalemi, na nkinsi ya paki. 42 Ye ntangu yandi kumaka ti mvula kumi na zole, bonso bo kwendaka na Yeluzalemi, mutindu ya kikalulu ya nkinsi, 43 ye bo nde kulungisa bilumbu [ya nkinsi], ye bonso bo vandaka kuvutuka, Mwana Yezu bikalaka na Yeluzalemi ; ye bibuti na yandi kuzaba yo ve. 44 Kansi na kuyindulaka nde yandi vandaka na kibuka ya bantu ya nzietolo, bo tambula kilumbu ya mvimba ye bo sosaka yandi na kati ya ba mpangi ti ba nzabani na bo ; 45 ye na kumonaka yandi ve, bo vutukaka na Yeluzalemi na kusosa yandi. 46 Ye yo kumaka nde na nima ya bilumbu tatu, bo monaka yandi na kati ya tempelo, ya kuvanda na kati ya ba longi, na kuwaka bo ye na kuyulaka bo. 47 Ye ba yina yonso vandaka kuwa yandi vandaka kuyituka na mayele na yandi ti na ba mvutu na yandi. 48 Ye ntangu bo monaka yandi, bo yitukaka mingi, ye mama kutuba na yandi :

¹Tala lukaya, bisalu 28, 28.

² Mingi ke kutanga : Tii.

³ To : Kusumbama.

Mwana na mono, sambu na inki nge me kusala beto mutindu yai? Tala, tata na nge ti mono beto vandaka kusosa nge, na boma kibeni. 49 Yandi kutuba na bo : Sambu na inki beno vandaka kusosa mono? Keti beno kuzaba ve nde mono fetele kuvanda na mambu ya Tata na mono? 50 Ye bo bakisaka ve ndinga yina ya yandi vandaka kutubila bo. 51 Ye yandi vutukaka ti bo ye kwisaka na Nazaleti, ye yandi vandaka kulemfukilaka bo. Ye mama na yandi vandaka kubumba mambu yai yonso na ntima na yandi. 52 Ye Yezu vandaka kuyela na ngangu ti nda, ye na mambote na mfinama ya Nzambi ye na meso ya bantu.

3 Na mvula kumi na tanu ya kimfumu ya Tibeli Kayisali, Ponsio Pilatu vandaka mfumu ya kiyeka ya nsi ya Yudea, ye Elode mfumu na kitini ya Galilea, mpangi na yandi Filipo mfumu ya Itule ye ya nziunga ya Talakonite, ti Lusania ya mfumu ya kitini ya Abileni, 2 na ntangu ya ba mbuta—nganga Ana ti Kayifa, ndinga ya Nzambi kwisaka na Yowani mwana ya Zakalia, na nsi ya kuyuma¹. 3 Ye yandi kukwendaka na nsi yonso ya ba nziunga ya Yoldani, na kulongaka mbotika ya kubalula ntima na ndoluka ya masumu ; 4 bonso yo me sonamaka na mukanda ya ba ndinga ya Yezaya mbikudi : «Mungungu ya yina ke kuboka na nsi ya kuyuma : Beno yidika nzila ya *Mfumu, beno sungika ba mwa—nzila na yandi. 5 Mabengi yonso ta kufulukaka, ngumba yonso ya nene ti ngumba ya fioti yo ta kitisama, ye yina ikele ya kutengama ta kuvanda ya kusungika, [ba mwa—nzila] ya nioka—nioka ta kukuma ya kiteso mosi ; 6 ye muntu yonso ta kumona lugulusu² ya Nzambi» (A)³. 7 Yandi vandaka kutuba mpi na bibuka yina vandaka kubasika sambu na kwisa kubotama na yandi : Dikanda ya biwuta, nani me kukebisa beno na kutina makasi ke kwisa? 8 Beno kubuta mpi ba mbuma yina me kufwana na kubalula ntima ; ye beno yantika ve na kutuba na beno mosi : Beto ikele ti Abalahami bonso tata ; sambu mono ke kutubila beno nde Nzambi lenda, na matadi yai kubasisa na Abalahami. 9 Ye ntete, disoka me kutulama na nsimbulu ya ba nti ; nti yonso mpi yina ke kubuta mbuma ya mbote ve, ke kuzengama ye kulosama na tiya. 10 Ye bibuka yufulaka yandi, na kutubaka : Inki mpi beto fetele kusala? 11 Ye na kuvutulaka, yandi kutuba na bo : Nde yina ikele na binkutu zole kupesa na yina ikele na yo ve, ye nde yina ikele na madia kusala mutindu mosi. 12 Ye ba kalaki ya

¹ Kisika bantu ke kuzingaka ve (desert).

² Bonso 2, 3.

³ Yez. 40, 3—5.

mpaku kwisaka mpi sambu na kubaka mbotika ; ye bo kutuba na yandi : Longi¹, inki beto fetele kusala? 13 Ye yandi kutuba na bo : Beno kubaka ve ya kuluta yina me kutumama. 14 Ye binwani mpi yufulaka yandi, na kutubaka : Ye beto, inki beto fetele kusala? Yandi kutuba na bo : Beno kubotula bima ya bantu ve, beno kufunda na luvunu muntu ve ye beno kumona kiese na lufutu na beno. 15 Ye bonso bantu vandaka kukinga, ye nde bo yonso vandaka kuyindula na ba ntima na bo, na yina me kutala Yowani kana yandi kuvandaka ve Klistu, 16 Yowani vandaka kuvutula na bo yonso, na kutubaka : Mono, mono ke kubotika beno na² masa ; kansi ke kwisa, yina ikele ngolo kuluta mono, mono me kufwana ve na kukangula ba nsinga ya ba sapatu na yandi, yandi ta kubotika beno na³ Mpeve Santu ti na tiya. 17 Yandi ikele ti kiyungulu na yandi na diboko na yandi, ye yandi ta kukomba mbote kisika ya kututula mbuma ye yandi ta kuvukisa ba mbuma na nzo na yandi ya bo ke bumbaka mbuma, kansi yandi ta kuyoka ba matiti na tiya yina ke kuzimaka ve. 18 Ye na kupesaka ba ndongisila mingi ya nkaka, yandi vandaka kumwanga mpi nsangu ya mbote na bantu ; 19 kansi mfumu Elode, na kunganinama na yandi na yina me kutala Elodiasi, nketo ya mpangi na yandi, ye kikuma ya mambu yonso ya mambi ya Elode kusalaka, 20 kuyikaka diaka na ba yina ya nkaka yonso yina ya kutula Yowani na boloko.

21 Ye yo kumaka nde, bonso bantu yonso kubakaka mbotika, Yezu mpi ya yandi botamaka ye kusambaka, zulu kangukaka ; 22 ye Mpeve Santu kulumukaka na zulu na yandi na mpila ya nitu, bonso diyembe ; kuvandaka ti mungungu mosi katukaka na zulu : Nge ikele Mwana na mono ya zolama ; kati na nge mono me kumona kiese na mono.

23 Yezu yandi mosi yantikaka na kuvanda na ba mvula⁴ kiteso makumi tatu, na kuvandaka, bonso bo vandaka kubanza yo, mwana ya Yozefo : 24 Ya Helia, ya Matati, ya Lewi, ya Meleki, ya Yanai, ya Yozefo, 25 ya Matatiya, ya Amosi, ya Nahumi, ya Eseli, ya Nangayi, ya Mata, 26 ya Matatia, ya Semeini, ya Yozeki, ya Yoda, 27 ya Yoanani, ya Lesa, ya Zolubabeli, ya Salatieli, ya Neli, 28 ya Meleki, ya Adi, ya Kosami, ya Elimadami, ya Eli, 29 ya Yosue, ya Eliezeli, ya Yolimi, ya Matati, ya Lewi, 30 ya Simeoni, ya Yuda, ya Yozefo, ya Yonani, ya Eliakimi, 31 ya Melea, ya Mena,

¹ Yina ke kulonga (*awa ti bisika Ya nkaka mbala mingi*).

² Na, na ngolo ya.

³ Na, na ngolo ya.

⁴ To : Yandi mosi kuvandaka ti kiteso ya ba mvula makumi tatu ntangu yandi yantikaka [kisalu na yandi].

ya Matata, ya Natani, ya Davidi, 32 ya isayi, ya Yobedi, ya Boazi, ya Sala, ya Nasoni, 33 ya Aminadabi, ya Alani, ya Heselomi, ya Falesi, ya Yuda, 34 ya Yakobi, ya Izaki, ya Abalahami, ya Tala, ya Nakoni, 35 Saluki, ya Lengu, ya Faleki, ya Ebeli, ya Sela, 36 ya Kayinami, ya Alefakisadi, ya Semi, ya Nowa, ya Lameki, 37 ya Matusala, ya Henoki, ya Yaleti, ya Malelehedi, 38 Kayinami, ya Enosi, ya Seti, ya Adami, ya Nzambi.

4 Yezu, ya kifuluka na Mpeve Santu, vutukaka na Yoldani ye natamaka na¹ Mpeve na nsi ya kuyuma ; 2 ya yandi mekamaka na diabulu bilumbu makumi iya. Ye yandi kudiaka kima ve bilumbu yina ; ntangu yo kulungaka, yandi kuwaka nzala. 3 Ye diabulu kutubaka na yandi : Kana nge ikele Mwana ya Nzambi tuba na ditadi yai nde yo kukuma dimpa. 4 Ye Yezu kuvutudilaka yandi, na kutubaka : Yo me sonamaka : «Muntu ta kuzinga na dimpa mpamba ve, kansi na ndinga yonso ya Nzambi» (A)².

5 Ye diabulu, na kunataka yandi na zulu ya ngumba ya nda, songaka yandi, na nswalu, bimumu yonso ya ntoto. 6 Ye diabulu kutuba na yandi : Mono ta kupesa nge kiyeka yai yonso, mpi nkembo ya bimumu³ yai ; sambu yo me pesaminaka mono, ye mono ke kupesa yo na nani mono kuzola. 7 Kana mpi nge kufukama⁴ na ntwala na mono, yo ta kuvanda yonso ya nge. 8 Ye Yezu na kuvutudilaka yandi, kutuba : Yo sonamaka : «Nge ta kufukimina *Mfumu Nzambi na nge, ye nge ta kusadila kaka yandi mosi» (B)⁵.

9 Ye yandi nataka yandi na Yeluzalemi, ye tulaka yandi na nsongi ya tempelo ye tubaka na yandi : Kana nge ikele Mwana ya Nzambi, kudilosa katuka awa na nsi ; 10 sambu yo me sonamaka : «Yandi ta kutuma ba wanzio na yandi na yina me kutala nge, sambu na kukeba nge» ; ye : 11 «Bo ta kunata nge na maboko na bo, mbayi—mbayi nde dikulu na nge kututana na ditadi» (C)⁶. 12 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Yo me tubamaka : «Nge ta kumeka *Mfumu Nzambi na nge ve» (D)⁷.

13 Ye ya yandi lungisaka mpukumuna yonso, diabulu kwendaka ntama na yandi sambu na mwa—ntangu⁸.

¹ Tala lukaya, 3, 16.

² Kul. 8, 3.

³ Nkembo na yo.

⁴ Kufukama, bisika Ya nkaka : kupesa lukumu.

⁵ Kul. 6, 3.

⁶ Bank. 91, 11—12.

⁷ Kul.6, 16.

⁸ Tii na ntangu ya [nkaka].

14 Yezu vutukaka na Galilea na ngolo ya Mpeve ; ye nsangu na yandi mwanganaka ndambu yonso na insi ya nziunga. 15 Ye yandi mosi vandaka kulonga na ba sinagoga na bo, yandi kumisamaka na bo yonso.

16 Ye yandi kumaka na Nazaleti kuna yandi sansamaka¹ ; Yandi kotaka na sinagoga na kilumbu ya sabata, mpila ya kikalulu na yandi, ye telamaka sambu na kutanga. 17 Ye bo pesaka yandi mukanda ya mbikudi Yezaya ; ye ya yandi kangulaka mukanda ye yandi kusengumuna kisika ya yo sonamaka : 18 «Mpeve ya *Mfumu ikele na zulu na mono, sambu yandi pakulaka mono mafuta sambu na kumwanga ba nsangu ya mbote² na ba nsukami ; 19 yandi tindaka mono sambu na kumwanga na ba yina me kukangama kukangulama³ ye na bifwa meso kumona diaka ; sambu na kupesa kimpwanza ba yina bo ke kumonisa mpasi, sambu na kumwanga mvula ya me mambote ya *Mfumu»(A)⁴. 20 Ye ya yandi kangaka mukanda, ye ya yandi vutulaka yo na yina vandaka kusala ksalu⁵ kilumbu yina, yandi vandaka ; meso ya bantu yonso yina vandaka na sinagoga, na kati ya sinagoga vandaka kutala yandi. 21 Ye yandi yantikaka kutuba na bo : Bubu disonama yai me kulungisama, bonso beno ke kuwa⁶ yo. 22 Ye bo yonso vandaka kuta kimbangi na yandi, ye vandaka kuyituka na ba ndinga ya mambote ya Nzambi yina vandaka kubasika na munoko na yandi, ye bo vandaka kutuba : Yandi yai ikele mwana ya Yozefo ve? 23 Ye yandi kutuba na bo : Kieleka beno ta kutubila mono kingana yai : Munganga, kudibelula nge mosi ; Sala awa mpi na insi na nge mambu yai yonso beto me kuwaka yina salamaka na Kafenawumi. 24 Ye yandi kutuba: Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mbikudi mosi ve me kuyambamaka na insi na yandi. 25 Ye ya kieleka, mono ke kutuba na beno kuvandaka na ba mifwidi mingi na Izalaele, na bilumbu ya Eliya, ntangu zulu kangamaka ba mvula tatu ti ba ngonda sambanu, na mpila nde kuvanda nzala ya ngolo na insi yonso ; 26 Ye Eliya tindamaka na mosi ve na bo, kaka na Salepeta, na insi ya Sidonia, na nketo mosi ya mufwidi. 27 ye kuvandaka ti bantu mingi ya maladi ya bwasi na Izalaele na ntangu ya mbikudi Elisa ; ye mosi ve na bo belukaka, kaka Namani muntu ya Siliya. 28 Ye bo yonso fulukaka na makasi na

¹ Kudisa.

² Kisika Ya nkaka : kulonga nsangu Ya mbote.

³ Kimpwanza.

⁴ Yez. 41, 1—2.

⁵ *Tala lukaya*, 1, 2.

⁶ Na makutu na beno.

sinagoga na kuwaka mambu yai ; 29 ye ya bo telamaka, bo kulaka yandi na nganda ya mbanza, ye bo nataka yandi ti na nsuka ya ngumba kuna mbanza na bo kutungamaka, na mpila nde bo kulosa yandi na nsi. 30 Kansi yandi, kwendaka, na kulutaka na kati na bo.

31 Ye yandi kulumukaka na Kafenawumi, mbanza ya Galilea, ye yandi vandaka kulonga bo na kilumbu ya Sabata ; 32 bo vandaka kuyituka na malongi na yandi, sambu ndinga na yandi vandaka ti kiyeka. 33 Ye bo vandaka na kati ya sinagoga muntu mosi ya vandaka ti Mpeve ya mbi ; ye yandi bokaka na ndinga ya ngolo, na kutubaka : Ha¹! Inki kati na beto ti nge, Yezu ya Nazaleti? Nge me kwisa sambu na kubebisa beto? Mono kuzaba nge, nani nge ikele : Santu ya Nzambi. 35 Ye Yezu nganinaka yandi, na kutubaka : Kanga munoko na nge, ye basika na yandi! Ye mpeve ya mbi, ya yandi losaka yanda na kati—kati [na bo yonso], basikaka na yandi kukonda kusala yandi mbi mosi. 36 Ye bo yonso yitukaka, ye bo vandaka kutuba : kai na bo, na kutubaka : Inki ikele ndinga yai? Sambu yandi ke kutuma na kimfumu ti ngolo yandi kupesa na mpeve ya mbi, ye yo ke kubasika. 37 Ye nsangu na yandi mwanganaka na bifulu yonso ya nziunga.

38 Ye ya yandi telamaka, [yandi basikaka] na sinagoga ye kotaka na nzo ya Simoni. Ye bukilo ya Simoni ya nketo vandaka na yuku—yuku² ya ngolo, ye bo kubondilaka yandi sambu na yandi. 39 Ye ya yandi niekaka na yandi , yandi nganinaka yuku—yuku², ye [yuku—yuku²], katukaka na yandi ; ye na nswalu yandi telamaka, yandi sadilaka bo.

40 Bonso ntangu vandaka kudinda, ba yina yonso vandaka ti bantu ya bifu ya kusimbama na bimbefo ya mutindu na mutindu, bo natilaka yandi bo ; ye ya yandi tulaka maboko na konso muntu na kati na bo, yandi belulaka bo. 41 Ye ba mpeve ya mbi mpi vandaka kubasika na ba mingi, na kubokaka ti kutubaka : Nge ikele Mwana ya Nzambi. Ye, na kunganinaka bo, yandi pesaka bo nswa ve na kutuba, sambu bo vandaka kuzaba nde yandi vandaka Klistu.

42 Ye ntangu suka kutanaka, yandi basikaka ye kukwendaka na kisika ya nsi ya kuyuma ; ye bibuka vandaka kusosa yandi ye bo kwisaka tii na yandi ; bo vandaka kusimbidila yandi, na mpila nde yandi kukwenda ve ntama na bo. 43 Kansi

¹ Bonso Malako 1, 24.

² Tala lukaya Mat. 8, 15.

yandi kutuba na bo : Mono fetele kulonga¹ nsangu ya mbote ya kimfumu ya Nzambi na ba mbanza ya nkaka mpi ; sambu mono kutindamaka sambu na yina. 44 Ye yandi vandaka kulonga na ba sinagoga ya Ngenesaleti.

5 Yo kumaka nde, bonso bibuka vandaka kukangama na yandi sambu na kuwa ndinga ya Nzambi, yandi telamaka na dibungu ya dizanga ya Genezaleti. 2 Ye yandi monaka ba bwatu zole yina vandaka na dibungu ya dizanga ; ba lobi mbisi vandaka ya kubasika na yo ye vandaka kuyobisa ba bukondi na bo. 3 Ye na kumataka na mosi ya ba bwatu yina kuvandaka na Simoni, yandi lombaka yandi na kukatuka fioti na ntoto ; ye, ya yandi kuvandaka, yandi vandaka kulonga bibuka katuka na bwatu. 4 Ye ntangu yandi manisaka na kutuba, yandi kutuba na Simoni : Pusana na mudindu, ye beno bwisa ba bukondi sambu na kuloba. 5 Simoni, kuvutulaka, kutuba na yandi : Mfumu², beto salaka mpipa ya mvimba, ye beto bakaka kima ve ; kansi na ndinga na nge mono ta kubika bukondi. 6 Ye ya yandi kusala yina, bo bakaka ba mbisi ya mingi kibeni, ye ba bukondi na bo vandaka kupasuka. 7 Ye bobingaka na kidimbu ba mpangi na bo ya kisalu ba yina kuvandaka na bwatu ya nkaka na kwisa kusadisa bo ; ye ya bo kwisaka ye fulusaka ba bwatu zole, na mpila nde yo vandaka kudinda. 8 Ye Simoni Petelo, ya yandi monaka yina, kudilosaka na mabolongo ya Yezu, na kutubaka : Katuka na mono, Mfumu, sambu mono ikele muntu ya masumu. 9 Sambu, boma ya ngolo simbaka yandi, yandi ti ba yina vandaka ti yandi, kikuma ya mbisi ya bo bakaka ; 10 mutindu mosi Yakobi ti Yowani mpi, bana ya Zebedeo, ba yina vandaka kusala kimvuka ti Simoni. Yezu kutuba na Simoni : Kuwa boma ve, yantika ntangu yai nge ta kuloba bantu. 11 Ye ya bo nataka ba bwatu na ntoto, bo bikaka yonso ye landaka yandi.

12 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka na mosi ya ba mbanza, nde tala muntu mosi ya kifuluka na bwasi. Ye na kumonaka Yezu, yandi kudilosaka na ilungi na yandi ti kubondila yandi, na kutubaka : Mfumu, kana nge zola, nge lenda kukumisa mono bunkete. 13 Ye na kutandulaka diboko, yandi simbaka yandi, ye kutubaka : Mono me kuzola, kuma bunkete. Ye na nswalu bwasi katukaka na yandi. 14 Yezu tumaka yandi na kutuba yo na muntu ve : Kansi kwenda ye kudisonga na nganga—Nzambi, ye pesa dikabu sambu na kukuma bunkete na

¹ Kumwanga nsangu ya mbote, mpila mosi nde kulonga nsangu ya mbote ya kimfumu.

² Yina ikele na zulu ya ba nkaka.

nge na mpila ya yina Mose kutumaka, sambu na kimbangi na bo. 15 Kansi nsangu na yandi vandaka kumwangana mingi ; ye bibuka ya nene vukanaka sambu na kuwa yandi ye sambu na kubeluka na bifu na bo ; 16 kansi yandi, vandaka kwenda na kingenga na ba insi ya kuyuma ye vandaka kusamba.

17 Ye yo kumaka, mosi ya bilumbu¹ yina, yandi vandaka kulonga. Ye ba Falize ti ba longi ya nsiku, ba yina kwisaka na konso bwala ya Galilea, ti ya Yudea, ti Yeluzalemi, bo vandaka pana, ye ngolo ya *Mfumu vandaka pana sambu na kubelula bo. 18 Ye tala, bantu na kunataka muntu mosi yina vandaka kikata na mbeto : Bo vandaka kusosa na kukotisa yandi ye kutula yandi na ntwala na yandi. 19 Ye na kumonaka ve inki mpila bo lenda kotisa yandi, kikuma ya kibuka, bo mataka na ludi ye bo kulumusaka yandi na nzila ya ludi, ti mbeto na yandi ya fioti na ntwala ya Yezu. 20 Ye na kumonaka lukwikilu na bo, yandi kutuba : Muntu, masumu na nge me kulolukila nge. 21 Ye ba longi ya nsiku ti ba Falize yantikaka kuyindula, na kutubaka : Nani ikele yai ke kuvwenza Nzambi? Nani lenda lolula masumu, kana Nzambi kaka ve? 22 Ye Yezu, na kuzabaka nzayilu na bo, vutulaka, kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kuyindula na ba ntima na beno? 23 Inki yina ikele kuluta mpasi ve, na kutuba : Masumu na nge me kulolukila nge, to na kutuba : Telama ye tambula? 24 Na mpila nde beno kuzaba nde Mwana ya muntu ikele na kiyeka awa na ntoto ya kulolula masumu (yandi kutuba na kikata) : Mono ke kutuba na nge, telama, na kubakaka mbetu na nge ya fioti, kwenda na nzo na nge. 25 Ye na nswalu, ya yandi telamaka na ntwala na bo, bakaka [mbeto] yina yandi ladilaka, ye kwendaka na nzo na yandi, na kukumisaka Nzambi. 26 Ye bo yonso yitukaka, ye vandaka kukumisa Nzambi ; ye bo fulukaka na boma, na kutuba : Bubu beto me kumona mambu ya kuyituka.

27 Ye na nima ya yina, yandi basikaka ye monaka kalaki mosi ya mpaku na zina ya Levi, ya kuvanda na nzo ya kufutisa mpaku ; ye yandi kutubaka na yandi : Landa mono. 28 Ye na kubikaka yonso, yandi telamaka ye landaka yandi. 29 Ye Levi sadilaka yandi nkinsi ya nene na nzo na yandi ; ye kuvandaka kibuka ya nene ya ba kalaki ya mpaku ti bantu ya nkaka vandaka ti bo na mesa. 30 ba nsoniki na bo ye Falize vandaka kubokutila ba longoki na yandi, na kutubaka : Sambu na inki beno ke kudia ye kunwa ti ba kalaki ya mpaku ti ba nsumuki? 31 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutubaka na bo : ba yina ikele na

¹ Mosi ya bilumbu.

mavimpi ya mbote bo ikele na mfunu ya munganga ve, kansi ba yina ikele ti kimbefo. 32 Mono kwisaka ve kubinga bantu ya masonga, kansi ba nsumuki na kubalula ntima. 33 Ye bo tubilaka yandi : Sambu na inki ba longoki ya Yowani ke kubuyaka madia mbala mingi ye bo ke salaka bisambu, bonso mpi ba yina ya ba Falize, kansi ba yina ya nge ke kudia ti kunwa? 34 Kansi yandi kutubilaka bo : Keti beno beno lenda kubuyisa madia bana ya suku ya dikwela¹ ntangu nde bakala ya dikwela ikele ti bo? 35 Kansi bilumbu ta kwisa, wapi mpi bakala ya dikwela ta kukatulama bo, ibuna bo ta kubuya madia na bilumbu yina. 36 Ye yandi kutuba na bo mpi kingana mosi : Muntu mosi ve ke kutulaka kitembe ya lele ya mpa na lele ya ntama ; kana ve yandi ta kupasula ya mpa, ye mpi kitembe yina ya mpa ya me [bakama] ta kufwanana ve ti yina ya ntama. 37 Muntu mosi ve ke kutulaka vinu ya mpa na mabungu ya mpusu ya mbisi ya ntama ; kana ve vinu ya mpa ta kupasula mabungu ya mpusu ya mbisi ya ntama, ye vinu ta kutiamuka, ye mabungu ya mpusu ya mbisi ta kubeba ; 38 kansi vinu ya mpa fetele kutulama na mabungu ya mpusu ya mbisi ya mpa, ye yonso zole ta kubumbama. 39 Ye muntu mosi ve, na nima ya kunwa ya ntama, ta kuzola nswalu ya mpa ; sambu yandi kutuba : Ya ntama ikele kuluta mbote.

6 Yo kumaka, na sabata ya zole—ya ntete², yandi vandaka kuluta bilanga ya ble ; ye ba longoki na yandi vandaka kutumuna ba nti ya ble ti kudia yo, na kunikaka yo na maboko na bo. 2 Ye ba nkaka ya ba Falize kutubaka na bo : Sambu na inki beno ke kusala yina me pesama nswa ve na kusala na kilumbu ya sabata? 3 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno tangaka ve yina Davidi salaka ntangu yandi waka nzala, yandi ye ba yina vandaka ti yandi : 4 Inki mutindu yandi kotaka na nzo ya Nzambi, ye bakaka mampa—ya kutandama, ye kudiaka yo, ye kupesa yo mpi na ba yina kuvandaka ti yandi, ata yo me pesama nswa ve na kudia yo, kaka ba nganga—Nzambi mpamba? 5 Ye yandi kutubaka na bo : Mwana ya muntu ikele Mfumu mpi ya sabata.

6 Ye yo kumaka mpi, sabata ya nkaka, nde yandi kotaka na sinagoga ye yandi vandaka kulonga. Ye kuvandaka pana muntu mosi, ye diboko na yandi ya kibakala vandaka ya kuyuma. 7 Ye ba nsoniki ti ba Falize vandaka kutala kana yandi ta kubelula na

¹ Tala lukaya Malako 2, 19.

² Na kutuba ya mbote sabata yina vandaka kulanda nkinsi ya ba mbuma ya ntete (Lew. 23, 9-16) ; ba nkaka ke kutanga sabata.

kilumbu ya sabata, na mpila bo kumona diambu ya kufunda yandi. 8 Ye yandi zabaka mabanza na bo ye tubaka na muntu yina kuvandaka diboko ya kuyuma : Telama, ye yandi telamaka pana na kati—kati ya bantu yonso. Ya yandi telamaka, ye yandi telamaka pana. 9 Yezu kutubaka na bo : Mono ke kulomba na beno kana yo me kupesama nswa, kilumbu ya sabata, na kusala mbote to na kusala mbi, na kugulusa luzingu to na kuvidisa? 10 Ye ya yandi kutalaka bo yonso na nziunga, yandi kutubaka na yandi : Tandula diboko na nge. Ye yandi salaka mutindu yina ; ye diboko na yandi kumaka mbote bonso yina ya nkaka. 11 Ye bo fulukaka nganzi ya mingi, ye bo tubanaka kimvuka na yina bo lenda kusala Yezu.

12 Yo kumaka, na bilumbu yina, nde yandi kwendaka na nguma mosi sambu na kusamba. Ye yandi lutisaka mpipa ya mvimba na kusamba Nzambi. 13 Ye ntangu suka kutanaka, yandi kubingaka balongoki na yandi. Ye yandi kusolaka kumi na zole kati na bo, yina mpi yandi bingaka ba ntumwa : 14 Simoni, yina mpi yandi kubingaka Petelo, ti Andele mpangi na yandi ; Yakobi ti Yowani, Filipo ti Batolomayi ; 15 Matayi ti Toma ; Yakobi [mwana] ya Alafayi, ye Simoni ya bo ke kubingaka Muzeloti¹; 16 Yuda, [mpangi] ya Yakobi, ye Yudasi Isikaliyoti, yina mpi kumaka muteki ;— 17 Ye, ya yandi kukulumuka ti bo, yandi telamaka na kisika mosi ya **lepele**, ti kibuka ya nene ya ba longoki na yandi ye kibuka mosi ya nene ya bantu ya Yudea yonso ti ya Yeluzalemi ti na bizunga ya dibungu ya Tili ti ya Sidoni, yina kukwisaka sambu na kuwa yandi ye sambu na kubeluka na bimbefo na bo ; 18 ba yina mpi vandaka kuyangisama na ba mpeve ya mbi belukaka ; 19 ye kibuka yonso vandaka kusosa na kusimba yandi, sambu ngolo vandaka kubasika na yandi ye yo vandaka kubelula bo yonso.

20 Ye yandi, tombulaka meso na ba longoki na yandi, na kutubaka : Kiese na beno ba nsukami, sambu kimfumu ya Nzambi ikele na beno ; 21 kiese na beno ba yina ntangu yai ikele na nzala, sambu beno ta kuvanda ya kifuluka ; kiese na beno, beno ba yina ke kudila ntangu yai, sambu beno ta kuseka. 22 Beno ikele bantu ya kiese ntangu bantu ta kumenga beno, ye ntangu bo ta kukatula beno na [kimvuka na bo], ye bo ta kufinga beno ye ta kulosa zina na beno bonso bantu ya mbi, kikuma ya Mwana ya muntu. 23 Beno mona kiese na kilumbu yina ye beno yangalala na kiese, sambu tala, lufutu na beno ikele ya nene na zulu sambu na yo, ba tata na bo salaka mutindu yina na ba

¹ Mosi ya baYuda yina vandaka kunwanisa ba Loma.

mbikudi. 24 Kansi mawa na beno, ba mvwama, sambu beno me baka **kukatulama mawa na beno** ; 25 mawa na beno ba yina ikele ya kifuluka, sambu beno ta kuwa nzala ; mawa na beno ya ke kuseka ntangu yai, sambu beno ta kuvanda na bufwidi ye beno ta kudila. 26 Mawa [na beno] ntangu bantu yonso ta kutuba mbote na beno, sambu ba tata na bo salaka mutindu mosi na ba mbikudi ya luvunu. 27 Kansi mono ke kutuba, na beno ba yina ke kuwa : Beno zola ba mbeni na beno ; beno sala mambote na ba yina ke kumenga beno ; 28 beno sakumuna ba yina ke kusinga beno ; beno samba sambu na ba yina ke kusala beno mbi. 29 Na yina ke kubula nge na ditama, pesa yandi mpi yina ya nkaka ; ye kana muntu kubotula kazaka na nge, kubuyila yandi ve [na kubaka] diaka kinkutu na nge. 30 Pesa na muntu yonso yina ke kulomba nge, ye na yina ke kubotula yina ikele ya nge, kulomaba yo diaka ve. 31 Ye bonso beno ke kuzola nde bantu kusala beno, beno mpi beno kusala bo mutindu mosi. 32 Ye kana beno kuzola ba yina ke kuzola beno, inki matondo beno ta kubaka? Sambu bansumuki mpi ke kuzolaka ba yina ke kuzolaka bo. 33 Ye kana beno ke kusala mbote na ba yina ke kusala beno mbote inki matondo beno ta kubaka? Sambu ata ba nsumuki mpi ke kusalaka mutindu yina. 34 Ye kana beno kundefisa ba yina beno ikele ti kivuvu ya kubaka, inki matondo nge ta kubaka? Sambu ba nsumuki mpi ke kundefisaka na ba nsumuki, na mpila nde bo kubaka mutindu mosi. 35 Kansi beno zola ba mbeni na beno, ye beno sala mbote, beno defisa kukonda kutula kivuvu na kima ; lufutu na beno ta kuvanda ya nene, ye beno ta kuvanda bana ya Yina Kuluta zulu, sambu yandi ikele mbote na ba yina ikele kukonda kupesa matondo ti na bantu ya mbi. 36 Beno kuvanda mpi bantu ya kuwa mawa bonso Tata na beno ikele muntu ya kuwa mawa ; 37 ye beno sambisa ve, ye bo ta kusambisa beno ve ; beno kuzenga nkanu ve, ye bo ta kuzengila beno nkanu ve ; beno **tula kizitu ve ye yo ta kutulamina beno ve**¹ beno ; 38 beno pesa ye yo ta kupesamina beno, ye yo ta kupesamina beno : Bo ta kupesa beno na nsongi ya lele ya kiteso ya mbote, ya kuniema, ya kunikisa ye kulutisa kiteso ; sambu na kiteso yina beno ta kutesa, beno ta kutesama diaka.

39 Ye yandi vandaka kutuba mpi kingana mosi : Keti kifwa meso lenda kunata kifwa meso? Keti bo ta kubwa bo zole na dibulu ve? 40 Longoki ikele na zulu ya longi na yandi ve, kansi muntu yonso ya kulunga ta kuvanda bonso longi na yandi. 41 Ye sambu na inki nge ke kutala mwa—dititi yina ikele na disu ya

¹ To : Beno pesa kimpwanza, ye beno ta kubaka kimpwanza.

mpangi na nge, ye nge ke kumona ve nti ya nene yina ikele na disu na nge mosi? 42 To inki mutindu nge lenda kutuba na mpangi na nge : Mpangi, pesa nswa, mono ta katula mwa—dititi yina ikele na disu na nge, nge ya ke kumona ve nti ya nene yina ikele na disu na nge? Muntu ya bilungi zole katula ntete nti ya disu na nge, ye na nima nge ta kumona pwelele sambu na kukatula mwa—dititi yina ikele na disu ya mpangi na nge. 43 Sambu ikele ve na nti ya mbote yina lenda kubuta mbuma ya mbi, ata ve nti ya mbi yina ke kubuta ba mbuma ya mbote ; 44 sambu konso nti ke kuzabana na mbuma na yo mosi, sambu bo ke bukaka ve ba mbuma ya ba fige na zulu ya mwa—nti, ata kubuka lezini na ba mwa—nti ya nsende. 45 Muntu ya mbote, ke kubasisaka yina ikele mbote na ntima na yandi, na bima ya mbote ya ntima na yandi ye muntu ya mbi ke kubasisaka yina ikele mbi na ya mbi. Sambu na kufuluka ya ntima munoko ke kutubaka. 46 Ye sambu na inki beno ke kubinga mono : Mfumu, Mfumu, ye beno ke kusala ve yina mono ke kutuba? 47 Mono ta kusonga na nani me kufwanana muntu yonso yina ke kwisa na mono, ye yina ke kuwa ba ndinga na mono ye ke kuzitisa yo : 48 yandi ikele ya kufwanana na muntu mosi yina ke kutunga nzo, yina kutimunaka ti na nsi, ye tulaka lufulu¹ na zulu ya ditadi ya nene ; kansi kufuluka ya masa kwisaka, nzadi kudilosaka ti ngolo na nzo yina, ye yo lendaka kunikisaka yo ve, sambu yo tungamaka na zulu ya ditadi ya nene. 49 Kansi yina kuwaka ndinga na mono ye kuzitisaka yo ve, ikele kufwanana na muntu mosi yina kutungaka nzo na ntoto, ya kukonda lufulu² : ye nzadi kudilosaka ti ngolo na yo, ye yo kubwaka nswalu ; ye kubeba³ ya nzo yina vandaka nene.

7 Na ntangu yandi manisaka ba ndinga na yandi yonso, bantu na kuwaka yo, yandi kotaka na Kafenawumi. 2 Ye mpika ya mfumu mosi ya binwani nkama, yina yandi vandaka kuzola mingi, vandaka ya kubela ye zolaka kufwa. 3 Ye kuwaka nsangu ya Yezu, yandi tindaka na yandi ba mbuta ya ba Yuda, na kubondilaka yandi na kwisa kugulusa⁴ mpika na yandi. 4 Ye ya bo kwisaka na Yezu, bo bondilaka yandi ngolo, na kutubaka : Yandi me kufwana nde nge kusadila yandi Mpidina, 5 sambu yandi ke kuzolaka dikanda na beto ye yandi mosi kutungilaka beto sinagoga. 6 Ye Yezu

¹ Tala lukaya na Loma 15, 20.

² Fondasio.

³ Dibulu.

⁴ To : Kubelula.

kwendaka ti bo. Ye ntete, bonso yandi vandaka ntama ve ti nzo, mfumu ya binwani nkama tindaka ba nduku, na yandi na kutubaka na yandi : Mfumu, kudiyangisa ve, sambu mono me kufwana ve nde nge kukota na nzo na mono ; yo yina mono ndimaka ve nde mono mosi ikele ya kufwana na kukwenda na nge ; kansi tuba ndinga¹ mosi ye nsadi na mono ta kubeluka. 8 Sambu mono mpi, mono ikele muntu me kutulama na nsi ya kiyeka [ya muntu ya nkaka], na kuvandaka na binwani nsi na mono ; ye mono kutuba na mosi kwenda, yandi ke kwenda ; ye na ya nkaka : Kwisa, ye yandi ke kwisa ; ye na mpika na mono : Sala yina, ye yandi ke kusala yo. 9 Ye Yezu, ya yandi kuwaka mambu yai, yitukaka na kusepila na yandi ; ye na kubalukaka na kibuka yina vandaka kulanda yandi, tubaka : Mono ke kutuba na beno nde mono me kumonaka ve, ata na Izalaele lukwikilu ya nene ya mutindu yai. 10 Ye ba yina tindamaka, na kuvutukaka na nzo, ba yina tindamaka monaka na mavimpi ya mbote mpika yina ya kubela.

11 Ye kilumbu ya kulanda², yo kumaka nde [Yezu] vandaka kwenda na mbanza mosi na zina ya Nayini, ye mingi ya ba longoki na yandi ti kibuka ya nene vandaka kukwenda ti yandi. 12 Ye bonso yandi vandaka kupusana na kielo ya mbanza, tala, bo vandaka kunata na nganda muntu ya kufwa, mwana mosi kaka ya mama na yandi, ye yandi vandaka mufwidi ; ye kibuka ya nene ya mbanza vandaka ti yandi. 13 ye Mfumu, na kumonaka yandi, fwilaka yandi nkenda ye tubaka na yandi : Kudila ve. 14 Ye na kufinamaka, yandi simbaka nkela³ ; ba yina vandaka kunata yo telamaka ; ye yandi kutuba : Ngunza ya bakala, mono ke kutuba na nge, telama! 15 Ye mvumbi vandaka, ye yandi yantikaka kutuba ; ye yandi pesaka yandi na mama na yandi. 16 Ye bo simbamaka bo yonso na boma, ye bo vandaka kukembisa Nzambi, na kutubaka : Mbikudi ya nene me basika na kati na beto, y Nzambi me kwisa kutala bantu na yandi. 17 Ye makelele ya diambu⁴ yai mwanganaka na yina me kutala yandi na Yudea yonso ye na ba nsi yonso ya nziunga.

18 Ye ba longoki ya Yowani kunatila yandi nsangu ya mambu yina yonso. 19 Ye ya yandi bingaka zole ya ba longoki na yandi, Yowani tindaka bo na Yezu sambu na kutubaka na yandi : Keti nge ikele yina ke kwisa, to beto fetele kukinga ya nkaka? 20

¹ Na ndinga.

² To : Na nima ya yina.

³ Sanduku ya bo ke kutulaka ba mvumbi.

⁴ Ye ndinga yai.

Ye bantu ntangu, ya bo kwisaka na yandi, tubaka : Yowani mbotiki me kutinda beto na nge, na kutubaka : Keti nge ikele yina ke kwisa, to beto fetele kukinga ya nkaka. 21 (Na ntangu yina, yandi belulaka bantu mingi na ba bimbefo ti ba mpasi ti ba mpeve ya mbi, ye yandi me pesaka kumona na bifwa meso mingi.) 22 Ye Yezu na kuvutulaka, tubaka na bo : Beno kwenda, ye beno nata nsangu na Yowani mambu yina beno me kumona ye kuwa : Nde bifwa meso ke kumona, bantu ya bifu ke kutambula, bantu ya bwasi ke kukuma bunkete, bifwa makutu ke kuwa, bafwa ke kufutumuka, nsangu ya mbote me tubama na ba nsukami. 23 Ye kiese na konso muntu yina ta kubula dibaku ve na mono.

24 Ye ntangu bi nati nsangu ya Yowani vutukaka, yandi yantikaka kutuba sambu na Yowani na bibuka : Inki beno me kwendaka kutala na insi ya kuyuma? Mwa—nti ke kunikana na mupepe. 25 Kansi inki beno kwendaka kutala? Muntu mosi me kulwata bilele ntalu? Tala, ba yina me kulwata kitoko ye ke kuzinga na biese ikele na ba nzo ya ba ntotila. 26 Kansi inki beno kwendaka kutala? Mbikudi? Ee, mono ke kutubila beno, ye kuluta mbikudi. 27 Ikele yandi ya bo kusionilaka : «Tala, mono ke kutinda kinati nsangu na mono na ntwala na nge, yina ta kuyidika nzila na nge na ntwala na nge»(A)¹ ; 28 sambu mono ke kutuba na beno : Kati ya ba yina yonso me kubutuka na nketo, ikele na mbikudi mosi ve kuluta Yowani mbotiki na nene ; kansi yina me kuluta fioti na kimfumu ya Nzambi ikele nene kuluta yandi. 29 (Ye bantu yonso yina vandaka kuwa yina, ye ba kalaki ya mpaku mpi, vandaka kundima masonga ya Nzambi, pana bo bakaka mbotika ya Yowani ; 30 kansi ba Falize ti ba longi ya nsiku vandaka kulosa na yina me kutadila bo mosi kukana ya Nzambi, na² bo mosi, mukano ya Nzambi, na kukondaka kubaka mbotika na yandi.) 31 Na nani mono lenda kufwanisa bantu ya mbandu³ yai, ye na nani bo me kufwanana? 32 bo me kufwanana na bana ya fioti yina me kuvanda na ba zandu, yina ke kuboka ba mosi na ba ya nkaka ye ke kutuba : Beto budilaka beno pitulu⁴ ye beno kinaki ve ; beto yimbilaka beno ba nkunga ya mawa ye beno dilaka ve. 33 Sambu Yowani mbotiki me kwisaka, na kudiaka dimpa ve ti kunwaka vinu ve, ye beno ke kutuba : Yandi ikele ti mpeve ya mbi. 34 Mwana ya muntu kwisaka, kudiaka ti kunwaka ye beno ke kutuba : Tala mudi⁵ ti munwi¹,

¹ Malakia. 3, 1.

² Na yina me tala.

³ Ya ntangu yai (generasio).

⁴ Kisadilu Ya miziki Ya bo ke kubulaka na munoko, to : Fliti.

⁵ Muntu ke kudiaka mbiki.

nduku ya ba kalaki ya mpaku ti ba nsumuki. 35 Ye ngangu me ndimamaka masonga na bana na yandi yonso.

36 Mosi ya ba Falize lombaka na Yezu na kudia ti yandi. Ye na kotaka na nzo ya Falize, yandi vandaka na mesa. 37 Ye tala, nketo mosi na mbanza, yina vandaka nsumuki, ye yina zabaka nde Yandi vandaka na mesa na nzo ya Falize, nataka mulangi ya alabatele ya kufuluka na mananasi. 38 Ye vandaka na nima na makulu na yandi, ye na kudilaka, ye yantikaka na kupodisa yo² na mansanga na yandi, ye yandi vandaka kudipa yo ti nsuki ya ntu na yandi, ye vandaka kufika makulu na yandi ba beze, ye vandaka kupakula yo na mananasi. 39 Ye Falize yina bingaka yandi, na kumonaka yina, tubaka na yandi mosi³ : Yandi yai, kana yandi vandaka mbikudi, zolaka kuzaba nani ye inki ikele nketo yai ke kusimba yandi, sambu yandi ikele nsumuki. 40 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka na yandi : Simoni, mono ikele na diambu ya kutuba na nge. Ye yandi kutuba : Longi, tuba yo. 41 Kidefisi mosi vandaka na bi defi zole : Mosi vandaka na mfuka ya ba denali nkama tanu, ye ya nkaka makumi tanu ; 42 ye bonso ba yai vandaka na kima ya kufuta ve, yandi katulaka mfuka na mosi ye na ya nkaka. Tuba mpi nani na kati na bo zole ta kuzola yandi kuluta. 43 Ye Simoni, na kuvutulaka, tubaka : Mono kubanza nde yina yandi katudilaka mfuka ya kuluta mingi. Yandi kutubaka na yandi : Nge me kuzenga na masonga. 44 Ye na kubalukaka na nketo, yandi kutubaka na Simoni : Nge ke kumona nketo yai? Mono kotaka na nzo na nge ; nge pesaka mono masa ve sambu na makulu na mono, kansi yandi me kupodisa makulu na mono na mansanga na yandi ye dipaka yo na nsuki na yandi. 45 Nge me kupesa mono beze ve ; kansi yandi, tuka mono kotaka, yandi bikisaka ve na kufika makulu na mono na ba beze. 46 Nge pakulaka ntu na mono mafuta ve, kansi yandi me kupakula makulu na mono na mananasi. 47 Yo yina mono ke kutuba na nge : Masumu na yandi mingi me loluka, sambu yandi zolaka mingi ; kansi yina yo me loluka fioti yandi ke kuzolaka fioti. 48 Ibuna yandi kutubaka na nketo⁴ : Masumu na nge me loluka. 49 Ye ba yina kuvandaka ti yandi na mesa, yantikaka kutuba na bo mosi : Nani ikele yandi yai ke kulolula ata masumu? 50 Ye yandi tubaka na nketo : Lukwikilu na nge me kugulusa nge, kwenda na ngemba.

¹ Muntu ke kunwaka malafu.

² Makulu na yandi.

³ Kutuba na yandi mosi, Na kutubaka.

⁴ Na yandi.

8 Ye yo kumaka na nima ya yina¹, yandi vandaka kuluta na ba mbanza ti ba na bwala, na kulongaka ti kuzabisaka² kimfumu ya Nzambi; ye ba kumi na zole [vandaka] ti yandi, 2 ye ba nketo mpi yina kubelukaka na ba mpeve ya mbi ti bimbefo, Maliya, ya bo vandaka kubinga Madeleni³, na yina ya basikaka ba mpeve ya mbi nsambwadi, 3 ye Yoana, nketo ya kuza, mayala⁴ ya Elode, Suzana, ti ba mingi ya nkaka, yina vandaka kusadisa⁵ yandi na bima na bo.

4 Ye bonso kibuka ya nene vandaka kuvukana ye nde bo vandaka kwisa na yandi katuka ba mbanza yonso, yandi kutubaka na kingana : 5 Mukuni basikaka sambu na kukuna mbuma na yandi. Ye bonso yandi vandaka kukuna, ndambu ya [ba nkeni] bwaka na nzila, bo diataka yo na makulu, ye ba ndeke ya zulu kudiaka yo. 6 Ye ya nkaka na zulu ya ditadi ya nene ; na nima ye ya yo kumenaka, yo yumaka, sambu na kukonda masa. 7 Ye ya nkaka kubwaka na kati ya ba nsende ; ye ba nsende menaka ti yo, fitikisaka yo. 8 Ye ya nkaka kubwaka na ntoto ya mbote ; yo menaka ye kubuta nkama na nkama. Na kutubaka mambu yai, yandi vandaka kuboka : Yina ikele na makutu sambu na kuwa, yandi kuwa. 9 Ye ba longoki na yandi yufulaka yandi, na kutubaka : Inki ikele kingana yai?. 10 Ye yandi kutubaka : Na beno yo me pesama na kuzaba maswekamu ya kimfumu ya Nzambi ; kansu na ba nkaka [yo ke kutubama] bingana, na mpila nde, na kumonaka, bo kumona ve, ye na kuwaka, bo kubakisa ve. 11 Tala yina kingana zola kutuba : Nkeni, ikele ndinga ya Nzambi. 12 Ye ba yina ikele na nzila ikele ba yina ke kuwa [ndinga]; na nima Diabulu ke kwisa, yandi ke kukatula ndinga na ntima na bo, mbayi—mbayi na kukwikilaka bo kuguluka. 13 Ye ba yina ikele na zulu ya ditadi ya nene, ntangu bo ke kuwa ndinga, ke kuyamba yo na kiese ; ba yai ikele na nsimbulu ve : Bo ke kwikilaka kaka na ntangu mosi, ye na ntangu ya mpukumuna, bo ke katuka. 14 Ye yina kubwaka na kati ya ba nsende, ikele ba yina, ya bo kuwaka [ndinga], ye ya bo kwendaka, bo fitikisamaka na kuyangisama ye bi mvwama ti biese ya luzingu⁶ : ye bo ke kuyedisa mbuma ve. 15 Kansu yina ikele na ntoto ya mbote, ikele ba yina, ya bo kuwaka ndinga, kusimba yo na ntima ya masonga ye ya mbote, ye ke kubuta

¹ To : Na nima.

² Kumwanga nsangu.

³ To : Ya Magadala.

⁴ Administatele.

⁵ Vandaka kusadisa yandi.

⁶ Luzingu bonso mutindu yina na insi—ntoto yai.

mbuma ti kukanga ntima. 16 Muntu ve, na nima ya kupedisa mwinda, ke kufika yo kantini, ata kutula na insi ya mbetu ve ; kansi yandi ke kutula yo na kinatini mwinda, na mpila nde ba yina ke kukota kumona nsemo. 17 Sambu ikele na kima ya kinsweki ve yina ta kumonisama, ata kima ya kubumbama yina ta kuzabana ti kubasika pwelele. 18 Beno keba mpi na mutindu ya beno ke kuwa ; sambu na konso muntu yina ikele na yo, bo ta kupesa, ye na konso muntu yina ikele na yo ve, ata yina mpi yandi ke kubanza nde yandi ikele¹ na yo ta kubotulama.

19 Mama na yandi ti ba mpangi yandi kwisaka mfinama na yandi ; ye bo lendaka ve kukuma na yandi, kikuma ya kibuka. 20 Ye yo zabisamaka na yandi na [ba nkaka] yina vandaka kutuba : Mama na nge ti ba mpangi na nge me telama na nganda, na kuzolaka kumona nge na nganda. 21 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutubaka na bo : Mama na mono ti ba mpangi na mono ikele ba yina ke kuwa ndinga ya Nzambi ye ke kutula yo na bisalu.

22 Ye yo kumaka, na mosi ya bilumbu yina, nde yandi mataka na bwatu, ti ba longoki [na yandi]. Ye yandi tubaka na bo : Beto luta na simu yina ya nkaka ya dizanga, bo kwendaka. 23 Bonso bo vandaka kusabuka, yandi lalaka ; ye kitembo kubulaka na dizanga ; ye bwatu vandaka kufuluka², ye bo vandaka na kigonsa. 24 Ye bo kwendaka ye bo tedimisaka yandi, na kutubaka : Mfumu, Mfumu³, beto ke kufwa! Ye yandi, ya yandi telamaka, nganinaka mupepe ti bitembo : Yo lembamaka ye kumaka mpima. 25 Ye yandi kutubaka na bo : Wapi lukwikilu na beno? Kansi bo, simbamaka na boma, ye bo vandaka na ngituka, na kutubaka kati na bo : Nani mpi ikele yandi yai, ke kutuma ata na mipepe ye na masa, ye yo ke kulemfukila yandi?

26 Ye bo kumaka na nsi ya Gadala yina ke kutalana ti Galilea. 27 Ye ntangu yandi kitaka na ntoto, muntu mosi ya mbanza kwisaka kukutana ti yandi, yina tuka ntama vandaka na ba mpeve ya mbi. Tuka ntama, yandi vandaka kulwata bilele ve ye vandaka kuzinga na nzo ve, kansi na ba maziamu. 28 Ye ya yandi monaka Yezu, ye ya yandi bokaka, yandi kudilosaka na ntwala na yandi, ye kutubaka na ndinga ya ngolo : Inki ikele kati na mono ti nge, Yezu, Mwana ya Nzambi Yina me Kuluta zulu? Mono ke kulombala nge, kuyangisa mono ve. 29 Sambu [Yezu] tumaka mpeve ya mbi na kubasika na muntu ; sambu tuka

¹ To : Ke banza.

² Bo vandaka kufuluka.

³ Tala lukaya, 5, 5.

ntama yandi simbaka yandi, ye [muntu] vandaka ya kukangama na ba nsinga ye bo kangisaka yandi ba nsinga ye kukebaka yandi na miniololo ye bibende na makulu ; ye na kuzengaka miniololo na makulukansi yandi vandaka kuzenga ba nsinga na yandi, ye yandi natamaka na mpeve ya mbi na nsi ya kuyuma. 30 Ye Yezu yufulaka yandi : Na kutubaka: Inki ikele zina na nge? Ye yandi kutubaka : Lengio ; sambu ba mpeve mingi kotaka na yandi. 31 Ye bo vandaka kubondila¹ yandi na kutuma bo ve na kukwenda na dibulu ya nene. 32 Ye kuvandaka pana kibuka ya nene ya ba ngulu yina vandaka kudia na ngumba ye bo vandaka kubondila yandi na kupesa bo nswa ya kukota na bo ; ye yandi kupesaka bo nswa. 33 Ye ba mpeve ya mbi, na kubasikaka na muntu [yina], kotaka na ba ngulu, ye kibuka ya ba ngulu bakaka ntinu katukaka ntinu na zulu ya ngumba tii na dizanga, ye bo fwaka. 34 Ye ba yina vandaka kudisa bo, na kubasikaka monaka yina kuminaka bo, tinaka ye kusongaka yo na mbanza ti na ba bwala. 35 Ye bo basikaka sambu na kumona yina kubwaka ; bo kwisaka na Yezu, ye bo kutaka yandi ya kuvanda, ye bo kutaka muntu yina ya ba mpeve ya mbi basikaka ya kuvanda ya kulwata ye na nzayilu na yandi ya mbote, na makulu ya Yezu; ye bo waka boma. 36 Ye ba yina monaka mambu yina [kulutaka], telaka bo mpi inki mutindu muntu ya ba mpeve ya mbi kangulamaka. 37 Ye bibuka yonso ya insi ya kizunga ya bantu ya Gadala, bondilaka Yezu² na kukatuka na bo, sambu bo simbamaka na boma ya ngolo : ye yandi, ye ya yandi kumataka na bwatu, vutukaka. 38 Muntu yina ya ba mpeve ya mbi basikaka, bondilaka yandi [na kupesa yandi nswa] ya kuvanda ti yandi ; kansi yandi vutulaka yandi, na kutubaka : 39 Vutuka na nzo na nge ye tuba yonso ya Nzambi me kusala nge. Ye yandi kwendaka, mwangaka yonso yina Yezu salaka yandi.

40 Ye ntangu Yezu vutukaka, yo kumaka nde kibuka yambaka yandi, sambu bo yonso vandaka kukinga yandi. 41 Ye tala, yandi muntu mosi na zina ya Yailo ; —ye yandi vandaka mfumu ya sinagoga, —kwisaka kudilosaka na makulu na Yezu, yandi bondilaka yandi na kukwisa na nzo na yandi, 42 Sambu yandi kuvandaka na mwana ya nketo mosi kaka, ya kiteso ya mvula kumi na zole, ye yandi vandaka kwenda na lufwa. Ye bonso yandi vandaka kukwenda, kibuka vandaka kukangamaka yandi. 43 —Nketo mosi ya vandaka kubasika menga tuka ba mvula kumi na zole ye yina, ya yandi manisaka bima na yandi

¹ Bo vandaka kubondila yandi.

²Bondilaka yandi.

yonso na ba minganga, ata mosi ve lendaka kubelula yandi, 44 pusanaka na nima ye kusimbaka nsongi ya lele na yandi ; ye na nswalu kubasika ya menga kangamaka. 45 Ye Yezu kutuba : Nani me kusimba mono? Ye bonso bo yonso vandaka kubuya, Petelo kutuba, ye ba yina vandaka ti yandi : Mfumu¹, bibuka ke kukanga nge ti kupusa nge, ye nge ke kutuba : Nani me kusimba mono? 46 yezu kutubaka : Muntu mosi me kusimba mono, sambu mono kuzaba nde ngolo me kubasika na mono. 47 Ye nketo, na kumonaka nde yandi ye nketo na kumonaka nde yandi vandaka ya kubumbana ve, kukwisa na kutekita ye, na kudilosaka na ntwala na yandi, na kutubaka ye kutuba na ntwala ya bantu yonso na inki kikuma yandi kusimbaka yandi, ye inki mutindu yandi me kubeluka nswalu. 48 Yandi kutuba na yandi : Vanda na kikesa² mwana [na mono] ya nketo ; lukwikilu na nge me kubelula³ nge ;. Kwenda na ngemba.49 bonso yandi vandaka kutuba kaka, muntu mosi katuka na nzo ya mfumu ya sinagoga na kutubaka na yandi : Mwana na nge ya nketo me kufwa, kuyangisa Longi⁴ ve. 50 Ye Yezu, ya yandi kuwaka yo, kuvutudilaka yandi, na kutubaka : kuwa boma ve, kwikila kaka, ye yandi ta kuguluka. 51 Ye ntangu yandi kumaka na nzo, yandi pesaka nswa ve na muntu na kukota, kaka Petelo, ti Yowani ti na Yakobo, ye na tata ti mama ya ngunza ya nketo. 52 Ye bo yonso vandaka kudila ye vandaka kudibula na ntulu na sambu na yandi ; ye yandi kutubaka na bo : Beno kudila ve, yandi ikele ya kufwa ve, kansi yandi me kulala. 53 Ye bo vandaka kuseka yandi, na kuzaba nde yandi vandaka kufwa, 54 kansi, na kutulaka bo yonso na nganda, ye ya yandi bakaka yandi na diboko, bokaka, na kutubaka : Ngunza ya nketo telama. 55 Ye mpeve na yandi vutukaka [na yandi]; ye yandi telamaka na nswalu ; ye yandi tumaka nde bo kupesa yandi madia. 56 Ye bibuti na yandi vandaka kuyituka ngolo ; ye yandi tumaka bo na kutuba yo ve na muntu yina kukumaka.

Ye ya yandi vukisaka ba kumi na zole, yandi pesaka bo ngolo ye kiyeka na zulu ya ba mpeve yonso ya mbi, ye **kiyeka** ya kubelula bimbefo. 2 Ye yandi kutindaka bo na kulonga kimfumu ya Nzambi ti kubelula bantu ya bimbefo ; 3 ye yandi kutubaka na bo : Beno kubaka kima ve sambu na nzila, ata mwa—nti, ata ngoto ve, ata dimpa ve, ata

¹ Tala lukaya 5, 5.

²Ba nkaka ke kundimaka : vanda na kikesa ya mbote.

³Gulusa.

⁴Yina ke kulonga.

mbongo ve ; ye beno kuvanda ve na bilele konso muntu. 4 Ye na nzo ya nkaka yina beno ta kukota, beno kuzinga pana, katuka kuna, beno kwenda. 5 Ye ba yina yonso ta kuyamba beno ve, ... na kubasikaka na mbanza yina, beno kukatula ata mfututu ya makulu na beno, na kimbangi na bo. 6 Ye, na kwendaka, bo vandaka kuluta na kati ya ba bwala yonso, na mwangaka nsangu ya mbote ye kubelulaka bisika yonso.

7 Ye Elode mfumu ya kitini kuwaka yonso yina vandaka kusalama na nzila na yandi ; yandi kumaka kisaka—saka, sambu bantu ya nkaka vandaka kutuba nde Yowani me kufutumuka kati na ba fwa ; ba ya nkaka, nde Eliya me kubasika ; 8 ye ba nkaka, nde mosi ya ba mbikudi ya ntama me kufutumuka. 9 Ye Elode kutubaka : Mono, mono zengisaka Yowani ntu ; kansi nani ikele yandi yai, yina ya mono ke kuwa kutubama mambu ya mutindu yai? Ye yandi vandaka kusosa kumona yandi.

10 Ye ba ntumwa kuvutukaka, telaka yandi yonso yina ya bo kusalaka. Ye na kubakaka bo ti yandi ye yandi kudibendaka na kingenga na kisika mosi ya kuyuma ya mbanza¹ mosi ya bo ke kubingaka Betesayida. 11 Ye bibuka ya bo kuzabaka yo, landaka yandi. Ye ya yandi yambaka bo, yandi kutubilaka bo kimfumu ya Nzambi, ye yandi kubelulaka ba yina kuvandaka na mfunu ya kubeluka. 12 Ye kilumbu yantikaka na kudinda ; ye ba na kumi na zole na kumfinaka, ye kutubaka na yandi : Vutula kibuka, na mpila nde bo kukwenda na ba bwala ye na ba bwala ya fioti ya nziunga, bo kuzinga kuna ye bo kuzwa kima ya kudia, sambu beto ikele awa na kisika ya kuyuma. 13 Kansi yandi kutubaka na bo : Beno, beno kupesa bo madia. Ye bo kutubaka : Beto ikele na kaka mampa tanu ti ba mbisi zole, kaka nde beto kwenda ye nde beto kusumba madia sambu na bantu yai yonso. 14 Sambu bo vandaka ba bakala kiteso ya mafunda tanu. Ye yandi tubaka na ba longoki na yandi : sambu bo vandaka ba bakala kiteso ya mafunda tanu. Ye yandi kutuba na ba longoki na yandi: Beno vandisa bo na ban donga makumi tanu na konso ndonga. 15 Ye bo salaka mutindu yina, ye bo vandisaka bo yonso. 16 Ye ya yandi bakaka mampa tanu ti ba mbisi zole, na kutalaka na zulu, yandi sakumunaka yo, ye yandi zengaka yo ; ye yandi kupesa yo na ba longoki na yandi sambu na kutula yo na ntwala ya kibuka. 17 Ye bo kudiaka bo yonso ye bo kufulukaka ; ye bo kulokutaka, bitunga kumi na zole ya bitini yina bikalaka.

¹ Ba mingi ke kutangaka : Na kingenga na mbanza mosi.

18 Ye yo kumaka, bonso yandi kuvandaka kusambu na kingenga, nde ba longoki na yandi vandaka ti yandi. Ye yandi kuyulaka bo, na kutubaka : Ye beno beno ke kutuba nde mono ikele nani? 19 Ye na kuvutulaka, bo tubaka : Yowani mbotiki ; ba ya nkaka : nde mosi ya ba mbikudi ya ntama me kufutumuka. 20 Ye yandi kutubaka na bo : Ye beno, nani beno ke kutuba nde mono ikele? Petelo na kuvutulaka, kutuba : Klistu ya Nzambi! 21 Ye na kutubilaka bo na ngolo, yandi tumaka bo na kutuba ve yai na muntu, na kutubaka : 22 Mwana ya muntu fetele kumona mpasi mingi, ye nde yandi kulosama na ba mbuta, ye na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba nsoniki, ye nde bo kufwa yandi ye nde yandi kufutumuka kilumbu ya tatu. 23 Ye yandi vandaka kutuba na bo yonso : Kana muntu zola kukwisa na nima na mono, yandi kudibuya yandi mosi, nde yandi kubaka kulunsi na yandi konso kilumbu, ye kulanda mono : 24 Sambu konso muntu yina ta kuzola kugulusa luzingu na yandi ta kuvidisa¹ yo ; ye konso muntu ta kuvidisa² luzingu na yandi sambu ya zola na mono, yandi yina ta kugulusa yo. 25 Sambu inki munluta muntu ta kubaka, na kubaka insi—ntoto mvimba, kana yandi ke kudibebisa² yandi mosi to kudividisa yandi mosi? 26 Sambu konso muntu yina ta kuwa nsoni na mono ti ya ba ndinga na mono, Mwana ya muntu ta kuwa yandi nsoni ntangu yandi ta kukwisa na nkembo na yandi ye na yina ya Tata ti ya ba wanzio ya Santu. 27 Ye mono, ke kutuba na beno na kieleka, na kati ya ba yina ikele awa, ikele ti ba ya nkaka ta kufwa ve tii kuna bo ta kumona kimfumu ya Nzambi.

28 Ye yo kumaka, kiteso ya bilumbu nana na nima ya ba ndinga yina, nde yandi kubakaka ti yandi Petelo, ti Yowani ti Yakobo, ye nde yandi kumataka na ngumba mosi³ sambu na kusamba. 29 Ye bonso yandi vandaka kusamba, mutindu ya ilungi na yandi balukaka mutindu ya nkaka, ye lele na yandi kumaka mpembe [ye] vandaka kungenga bonso nsemo ; 30 ye tala, ba bakala zole , yina vandaka Mose ti Eliya vandaka kutuba ti yandi : 31 Yo kuvandaka Mose ti Eliya yina, kumonanaka na nkembo, vandaka kutubila lufwa⁴ na yandi yina yandi ta kulungisa na Yeluzalemi. 32 Ye Petelo ti ba yina kuvandaka ti yandi bo vandaka ti kizitu ya mpongi ; ye ntangu bo kutelamaka na mpongi, bo kumonaka nkembo na yandi ti ba bakala zole yina

¹Na nsi kibeni : Kubebisa.

²Na zulu kibeni : kuvidisa.

³ Matayo 4, 21, ye 5, 1.

⁴Kukwenda.

kuvandaka ti yandi. 33 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka kukabana ti yandi, nde Petelo kutubaka na Yezu : Mfumu¹, yo ikele mbote nde beto kuvanda awa ; ye beto kusala ba tenta tatu : Mosi sambu na nge, ye mosi sambu na Mose, ye mosi sambu na Eliya na kuzabaka ve yina yandi vandaka kutuba. 34 Ye bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, dituti mosi kwisaka ye kufika² bo ; ye bo kuwaka boma bonso bo vandaka kukota na dituti. 35 ye na kati ya dituti basikaka mungungu mosi : Yandi ikele Mwana na mono ya zolama, beno kuwa yandi. 36 Na ntangu ya mungungu wisanaka, Yezu kumonanaka yandi mosi. Ye bo vandaka mpima ye bo tubaka na muntu ve diambu mosi yina bo kumonaka na bilumbu yina.

37 Ye yo kumaka, kilumbu ya kulanda, ntangu bo kulumukaka na ngumba, nde kibuka ya nene kwisaka sambu na kukutana ti yandi. 38 Ye tala, bakala mosi na kati ya kibuka bokaka, na kutubaka : Longi³, mono ke kubondila nge, losa meso na mwana na mono ya bakala, sambu yandi ikele mwana na mono mosi kaka ; 39 ye tala, mpeve mosi ke kusimba yandi ; ye kintulumukina yandi ke kuboka ti kunikisa yandi ngolo, na kubasisaka yandi mafulu ; ye yandi ke kubasika na yandi na mpasi ; na nima ya kubuka yandi ngolo. 40 Ye mono kubondilaka ba longoki na nge na kukula yandi, ye bo kukaka ve. 41 Ye Yezu na kuvutulaka, kutuba : O mbandu ya kukonda lukwikilu ye ya kubeba, tii na inki ntangu mono ta kuvanda na beno ye mono ta kukangila beno ntima? Nata awa mwana na nge ya bakala. 42 Bonso yandi vandaka kufinama, mpeve ya mbi bwisaka yandi ye yangisaka yandi ngolo ; kansi Yezu nganinaka mpeve ya mbi, ye belulaka mwana ye kuvutulaka yandi na tata na yandi. 43 Ye bo yonso yitukaka na munene ya Nzambi.

Ye bonso bo vandaka kuyituka na yina yons Yezu vandaka kusala, yandi tubaka na ba longoki na yandi : 44 Beno, beno kubumba mbote ba ndinga yai, ya beno kuwaka sambu Mwana ya muntu ta kukabama na maboko ya bantu. 45 kansi bo kubakisaka ve ndinga yai, ye yo kubumbamaka na bo, na mpila nde bo kusimba yo ve ; ye bo vandaka kuwa boma na kuyufula yandi na yina me kutala ndinga yai.

46 Ye ntembe kubasikaka na kati na bo [na kuzaba]: Nani na kati na bo lenda kuvanda⁴ kuluta nene. 47 Kansi Yezu na

¹ Yina ikle na zulu ya ba nkaka.

² Tala lukaya, Mat. 17, 5.

³ Yina ke kulonga.

⁴ To : Vandaka mbuta.

kumonaka dibanza ya ntima na bo, bakaka mwana ya fioti, ye tulaka yandi mfinama na yandi ; 48 Ye yandi tubakaka na bo : Konso muntu ta kuyamba mwana yai ya fioti na zina na mono me kuyamba mono ; ye konso muntu ke kuyamba mono, me kuyamba yina kutindaka mono. Sambu yina ikele ya kuluta fioti kati na beno yonso, yandi yina ikele nene. 49 Ye Yowani na kuvutulaka, kutubaka : Mfumu, beto monaka muntu mosi, yina vandaka kukula ba mpeve ya mbi na zina na nge, ye beto buyilaka¹ yandi, sambu yandi ke kulandaka nge ti beto ve. 50 yezu kutubaka na yandi : Beno kubuyila yandi ve², sambu yina ikele kutelemina beno ve ikele sambu na beno.

51 Yo kumaka, bonso bilumbu ya ntombokolo na yandi na zulu vandaka kulungisama, yandi mosi tadisaka ilungi na yandi na kikesa kibeni ; na kwenda na Yeluzalemi. 52 Ye yandi tindaka bi nati nsangu na ntwala na yandi. Ye ya bo kwendaka, bo kotaka na bwala mosi ya ba SaMaliya sambu na kuyidikila yandi [kisika ya kulala], 53 ye bo kuyambaka yandi ve, sambu ilungi na yandi talaka na Yeluzalemi. 54 Ye ba longoki na yandi, Yakobi ti Yowani, na kumonaka yina, tubaka : Mfumu, keti nge kuzola nde beto kutuba nde tiya kukulumuka na zulu ye kuyoka bo, bonso mpi Eliya kusalaka? 55 Ye na kubalukaka, yandi kunganinaka bo ngolo, [ye] kutuba : Beno kuzaba ve na inki mpeve ikele kutwada beno! 56 Ye bo kwendaka na bwala ya nkaka.

57 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka kwenda na nzila, muntu mosi kutubaka na yandi : Mfumu, mono ta kulanda nge na wapi nge ta kukwenda. 58 Ye Yezu tubaka na yandi : Mikengi ikele ti mabulu na bo, ye ba ndeke ya zulu ikele ti ba buyamba ; kansi Mwana ya muntu ikele na kisika ya kupemisa ntu na yandi ve. 59 Ye Yandi tubaka mosi na ya nkaka : Landa mono ;— ye yandi kutubaka : Mfumu, pesa mono nzila na kwenda kuzika ntete—ntete tata na mono. 60 Ye Yezu tubaka na yandi : Bika bafwa kuzika bafwa na bo ; ye nge, kwenda ye mwanga kimfumu ya Nzambi. 61 Ya nkaka tubaka : Mono ta kulanda nge Mfumu ; kansi pesa mono nzila nde mono kwenda ntete—ntete kupesa mbote ya nsuka na ba yina ikele na nzo na mono. 62 Ye Yezu tubaka na yandi : Muntu mosi ve, yina me kutula diboko na kusimba kibundudilu ntoto ke kutala na nimaka, me kufwana na kimfumu ya Nzambi.

¹Beto kangisaka yandi nzila.

²Beno kanga yandi nzila ve.

10 Na nima ya mambu yai Mfumu kusolaka mpi ba ya kumi na nsambwadi ya nkaka, ye kutindaka bo zole—zole na ntwala na yandi na ba mbanza yonso ye na bisika yonso yandi lendaka kwenda yandi mosi. 2 Yandi vandaka kutubila bo mpi : Mbuma ya kubuka ikele mingi, kansi ba nsadi ikele fioti ; beno bondila Mfumu ya bilanga, na mpila nde yandi kutinda ba nsadi na bilanga na yandi. 3 Beno kwenda, tala, mono ke kutinda beno bonso bana ya mameme na kati ya miyewu. 4 Beno kunata ata nkutu ya mbongo ve, ata ngoto, ata sapatu ; ye beno kupesa muntu mbote na nzila ve. 5 Kansi, na nzo ya nkaka ya beno ta kota, beno kutuba ntete—ntete : Ngemba na nzo yai! 6 Ye kana ikele pana mwana ya ngemba, ngemba na beno ta kuvanda na yandi¹, kana ve yo ta kuvutukila beno ; 7 ye beno zinga na nzo yina kaka, na kudiaka ti kunwaka yina yonso bo ta [kupesa beno] na bo ; sambu nsadi me kufwana na lufutu na yandi. Beno kuluta ve nzo na nzo. 8 Ye na konso mbanza ya beno ta kota ye nde bo kuyamba beno, beno kudia yina ta kutulama na ntwala na beno, 9 ye beno belula ba mbefo yina ta kuvanda pana, ye beno tuba na bo : Kimfumu ya Nzambi me finama na beno. 10 Kansi na mbanza ya nkaka ya beno ta kota ye wapi bo ta kuyamba beno ve, beno basika na ba bala—bala ye beno kutuba : 11 Ata mfututu ya mbanza na beno, yina me kukangama na makulu² na beto, beto ke kukatudila beno yo ; beno zaba yai : Kimfumu ya Nzambi me kufinama. 12 Mono ke kutuba na beno nde ndola ya sodome ta kuvanda fioti na bilumbu yina ya kuluta yina ya mbanza yina. 13 Mawa na nge, kolazini! Mawa na nge Betesayida! Sambu kana mambu ya kuyituka yina kusalamaka kati na beno kusalamaka na Tili ti Sidoni, nga ntama bo zolaka kubalula ba ntima, ya bo kuvandaka na ba ngoto ti mputulu ; 14 Kansi ndola ya Tili ti ya Sidoni, na kusambisama, ta kuvanda ya fioti kuluta ya beno. 15 Ye nge, kafenawumi, yina kutombulamaka tii kuna na zulu, nge ta kukulumusama tii kuna na hadesi³. 16 Yina ke kuwa beno, me kuwa mono ; ye yina ke kulosa beno, me kulosa mono ; ye yina me kulosa mono me kulosa yina tindaka mono.

17 Ba kumi na nsambwadi vutukaka na kiese, na kutubaka : Mfumu, ata ba mpeve ya mbi ke kulemfukila beto na zina na nge. 18 Ye yandi kutuba na bo : Mono vandaka kumona Satana ke kubwa katuka na zulu bonso nsemo. 19 Tala, mono ke kupesa

¹To : na zulu na yandi.

² Na beto na makulu na beto.

³ Tala lukaya, Mat. 11, 23.

beno kiyeka ya kutambula na zulu ya ba nioka ti ba nkutu, ye na zulu ya ngolo yonso ya mbeni ; ye kima mosi ve ta kusala beno mbi ; 20 Kansi, beno kumona kiese ve na yina ba mpeve ke kulemfukila beno, kansi beno kumona kiese na sambu ba zina na beno ikele ya kusonama na mazulu. 21 —Na ntangu yo yina, yezu monaka kiese na Mpeve ye kutubaka : Mono ke kumisa nge, ô Tata, Mfumu ya zulu ti ya ntoto, sambu nge me kubumba mambu yai na bantu ya ngangu ti na bantu ya mayele, ye nde nge ke kumonisa yo na bana ya fioti. E, Tata, sambu ikele yina nge me kumona mbote na ntwala na nge. 22 Mambu yonso me kupesama na mono na Tata na mono ; ye muntu mosi ve kuzaba nani ikele Mwana, kana ikele Tata ve ; ata nani ikele Tata, kana ikele Mwana ve, ye na yina ya Mwana ta kuzola kumonisa yo. 23 Ye na kubalukaka na ba longoki, yandi kutubaka kaka na bo : Kiese na meso yina ke kumona yina beno ke kumona! 24 Sambu mono ke kutuba na beno nde ba mbikudi mingi ti ba ntotila [mingi] vandaka na mpusa ya kumona mambu ya beno ke kumona ye bo monaka yo ve kuwa.

25 Ye tala, longi mosi ya nsiku telamaka sambu na kumeka yandi, ye na kutubaka na yandi : Longi, inki mono fetele kusala sambu na kubiadila¹ luzingu ya mvula na mvula? 26 Yandi tubaka na yandi : Inki me kusonamaka na nsiku? Inki mutindu nge ke kutanga? 27 Ye na kuvutulaka, yandi kutubaka : «Nge ta kuzola *Mfumu Nzambi na nge na ntima na nge yonso, ye na moyo na nge yonso, ye na ngolo na nge yonso, ye na dibanza na nge yonso» (A)² ; « ye nkweni na nge bonso nge mosi» (B)³. 28 Ye yandi kutubaka na yandi : Nge me kuvutula mbote ; sala yina, ye nge ta kuzinga. 29 Kansi yandi, na kuzolaka kudimonisa masonga yandi mosi, kutubaka na Yezu : Ye nani ikele nkweni na mono? 30 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutubaka : Muntu mosi vandaka kukita katuka Yeluzalemi na kwenda na Yeliko ; ye yandi kubwaka na maboko ya ba miyibi, yina mpi, ya bo kubotulaka yandi [yonso] ye ya bo bulaka yandi, bo kwendaka, na kubikaka yandi mfinama ya lufwa. 31 Na **konda kukana**, nganga—Nzambi mosi vandaka kukita na nzila yo yina kaka ye, na kumonaka yandi, lutaka na lweka ya nkaka. 32 Ye kiteso mosi mpi Mulewi mosi, kumaka na kisika yina, kwisaka, ye, na kumonaka yandi, lutaka na lweka ya nkaka : 33 Kansi MusaMaliya mosi, vandaka kwenda nzila na yandi, kwisaka na

¹ Heriter.

² Kul.6, 5.

³ Lew. 19, 18.

yandi, ye, na kumonaka yandi, fwaka nkenda, 34 ye mfinamaka ye kangaka ba mputa na yandi, na kutiamuninaka yo mafuta ti vinu ; ye ya yandi tulaka yandi na mpunda na yandi mosi, nataka yandi na nzo ya ba nzenza ye kutaninaka yandi. 35 Kilumbu ya kulanda, na kukwendaka, yandi basisaka ba denali¹ zole ye pesaka yo na mfumu ya nzo ya ba nzenza, ye kutuba na yandi : Tanina yandi ; ye kana nge kufuta ya kuluta, mono, na kuvutuka na mono, mono ta kuvutudila nge yo. 36 Nani na ba yai tatu nge ke kubanza kuvandaka nkwenyo ya yina kubwaka na maboko ya ba miyibi? 37 Yandi kutubaka : Ikele yina kuwilaka yandi mawa. Ye Yezu kutubaka na yandi : Kwenda, ye nge sala mutindu mosi.

38 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka nzila, nde yandi kotaka na bwala mosi. Ye nketo mosi ya bo ke bingaka Malata yambaka yandi na nzo na yandi. 39 Ye yandi vandaka ti mpangi ya nketo na zina ya Maliya, yina mpi, ya yandi vandaka na makulu ya Yezu² vandaka kuwa ndinga na yandi ; 40 kansi Malata vandaka kudipesa na bisalu mingi. Ye ya yandi kwisaka na Yezu ye kutubaka na yandi : Mfumu, yo ke kusala nge diambu ve nde mpangi na mono ya nketo me kubikisa mono mono mosi na kusala? Tuba na yandi mpi yandi kusadisa mono. 41 Ye Yezu kuvutudila yandi, na kutubaka : Malata, Malata, nge ikele na ba ngindu ye nge ikele kuyangisa na mambu mingi ; 42 Kansi diambu mosi kaka ikele mfunu ; ye Maliya kusolaka ndambu ya mbote, yina ta kukalama na yandi ve.

11 Ye bonso yandi vandaka na kusamba na kisika mosi, yo kumaka na nima ya kumanisa, nde mosi na ba longoki na yandi tubaka na yandi, Mfumu, longa beto kusamba, bonso mpi Yowani longaka yo na ba longoki na yandi. 2 Ye yandi kutubaka na bo : Ntangu beno ke kusamba, beno kutuba : Tata, zina na nge kusantisama ; nde kimfumu na nge kukwisa ; 3 pesa beto konso kilumbu dimpa yina kufwana na beto ; 4 ye lolula beto masumu na beto, sambu beto mosi mpi ke lolulaka ba yina ikele na mfuka na beto ; ye kunata beto ve na mpukumuna. 5 Ye yandi kutubaka na bo : Nani ta kuvanda yina kati na beno, ya yandi ikele ti nduku mosi, ta kukwenda na yandi na midi ya mpipa ye ta kutuba na yandi : Nduku, defisa mono mampa tatu, 6 sambu nduku na mono me kukuma na nzietolo na nzo na mono, ye mono ikele na kima ve ya kupesa yandi? 7 Ye yina ikele na kati, na kuvutulaka, ta kutuba : Kuyangisa mono ve ; kielo me kangamaka ntete, ye bana

¹ Denali : *Tala lukaya* Malako 6, 37.

²Mingi ke kutanga : Ya Mfumu.

na mono ikele na mbeto ti mono ; mono lenda kutelama ve ye kupesa nge yo. 8 —Mono ke kutuba na beno nde, Ata yandi me kutelama ve ye kupesa yandi yo ve sambu yandi ikele nduku na yandi, kansi, kikuma ya kuyangisa na yandi, yandi ta kutelama ta kupesa yandi yo na kiteso yandi ikele na yo mfunu. 9 Ye mono, mono ke kutuba na beno : Beno kulomba, ye yo ta kupesamina beno ; beno sosa ye beno ta kumona ; beno kokutila bo ta kukangudila ; 10 Sambu konso muntu ke kulomba, ke kubaka ; ye yina ke kusosa ke kumona ; ye na yina ke kukokutila yo ta kukanguka. 11 Inki tata kati na beno, na yina mwana na yandi ta kulomba yandi dimpa ye ta kupesa yandi ditadi? To mpi, kana [yandi kulomba] mbisi, ta kupesa yandi, na kisika ya mbisi, nioka? 12 To mpi, kana yandi kulomba diaki, ta kupesa yandi nkutu? 13 Kana mpi beno, yina ikele bantu ya mbi, beno zaba kupesa na bana na beno bima ya mbote¹, ikwa kuluta Tata na beno yina ikele na zulu yandi² ta kupesa Mpeve Santu na ba yina ke kulomba yandi yo!

14 Ye yandi kulaka mpeve mosi ya mbi yina vandaka baba. Ye yo kumaka nde, ntangu mpeve ya mbi basikaka, baba tubaka ; ye bibuka yitukaka na yina. 15 Kansi ba ya nkaka kati na bo vandaka kutuba : Yandi ke kukula ba mpeve ya mbi na nzila ya Bezezebule, mfumu ya ba mpeve ya mbi. 16 Ye ba nkaka, sambu na kumeka yandi, vandaka kulomba yandi kidimbu mosi ya zulu. 17 Kansi yandi, na kuzabaka nzayilu na bo, tubaka na bo : Kimfumu yonso yina ke kukabana yo mosi³ ta kukuma **mpamba**, ye nzo ke kukabana na yo mosi ta kubwa ; 18 Ye kana Satana mpi ikele ya kukabana na yandi mosi, inki mutindu kimfumu na yandi ta kuwumina? Sambu beno ke kutuba nde mono ke kukula ba mpeve ya mbi na nzila ya Bezezebule. 19 Kana na nzila ya Bezezebule nde mono ke kukula ba mpeve ya mbi, bana na beno, na nzila ya nani bo ke kukula bo? Yo yina bo ta kuvanda bo mosi ba zusi na beno. 20 Kansi kana mono ke kukula ba mpeve ya mbi na musapi ya Nzambi, ibuna kimfumu ya Nzambi me kukuma tii na beno. 21 Ntangu muntu ya ngolo, ya me kulwata binwaninu na yandi, ke kukengidila nzo⁴ na yandi, bima na yandi ikele na ngemba. 22 Kansi kana ke kukwisa yina kuluta yandi na ngolo nde yandi kununga yandi, yandi kukatula yandi binwaninu na yandi yina yandi vandaka kutudila ntima, ye ke kukabisa bima

¹ Dikabu ya mbote.

²To : Tata, yina, ya zulu, ta kupesa.

³Na nzo mosi.

⁴ *Tala ba lukaya*, Mat.26, 58, 69.

yina yandi botulaka yandi. 23 Yina ikele ti mono ve ikele kutedimina na mono ; ye yina ke kuvukisa ti mono ve, ke kupanza. 24 Ntangu mpeve ya mbi me kubasika na muntu, yandi ke kwenda na bisika ya kuyuma, na kusosaka kupema ; ye yandi na kumonaka yo ve, yandi kutuba : Mono ta kuvutuka na nzo na mono kuna mono basikaka. 25 Ye ya yandi kwisaka na yo, yandi kukuta ya kukombula ye ya kuyidika. 26 Ibuna yandi kukwenda, ye kubaka ba mpeve nsambwadi ya nkaka ya kuluta yandi mosi na mbi ; ye ya bo kotaka, bo kuzinga pana ; mutindu ya nsuka ya muntu yina ikele kuluta ya ntete na mbi. 27 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, nde nketo mosi tombulaka mungungu na yandi na kati ya kibuka ye kutubaka na yandi : Kiese ikele divumu yina kunataka nge, ye mabele yina nge kunwaka. 28 Kansi yandi kutuba : Ye yandi kutubaka : Kansi nde kiese ya kuluta na ba yina ke kuwa ndinga ya Nzambi ye ke kuzitisa yo!

29 Ye bonso bibuka vandaka kukuma mingi, yandi yantikaka na kutuba : Mbandu yai ikele mbandu mosi ya mbi ; yo ke kulumba kidimbu mosi ; ye yo ta kupesamina yo ve kidimbu, kana ve kidimbu ya Yonasi. 30 Sambu bonso Yonasi vandaka kidimbu na bantu ya Ninive, mutindu yina mpi ta kuvanda Mwana ya muntu na mbandu yai. 31 Mfumu ya nketo mosi ya Sudi ta kutelama, na kusambisama, ti ba bakala ya mbandu yai ye ta kuzengila bo nkanu ; sambu yandi katukaka na nsuka ya ntoto sambu na kuwa ngangu ya Salomo, ye tala, ikele awa ya kuluta Salomo¹. 32 Ba bakala ya Ninive ta kutelama, na kusambisama ti mbandu yai, ye ta kuzengila yo nkanu ; sambu bo balulaka ntima na malongi ya Yonasi, ye tala, ikele awa ya kuluta Yonasi. 33 Muntu ve, na nima ya kupedisa mwinda, ke kutula yo na kisika ya kubumbana, ata na nsi ya kantini ve, kansi na kisika na kinatini mwinda, na mpila nde ba yina ke kukota kumona nsemo. 34 Mwindi ya nitu, ikele disu na nge ; ntangu disu na nge ikele mbote², nitu na nge ya mvimba mpi ikele ya kifuluka na nsemo ; kansi ntangu yo ikele mbi, nitu na nge mpi ikele mudidi. 35 Keba mpi nde nsemo yina ikele na nge kuvanda mudidi. 36 Kana mpi nitu na nge ya mvimba ikele ya kifuluka na nsemo, na kuvandaka na kitini mosi ve ya mudidi, yo ta kuvanda ya kifuluka yonso na nsemo, bonso ntangu mwinda ke kupedila nge na kungenga na yo.

¹ Tala 1 ba ntotila 10, 1-13.

² Mbote, *disongidila* : ya kukonda mvindu.

37 Ye bonso yandi vandaka kutuba, Falize mosi bingaka yandi na madia na nzo na yandi ; ye na kukotaka, yandi vandaka na mesa ; 38 kansi Falize, na kumonaka [yina], yitukaka sambu nde yandi yobisaka ntete—ntete maboko ve, na ntwala ya madia. 39 Ye Mfumu kutubaka na yandi : Sambu na beno, ba Falize, beno ke kuyobisa nganda ya mbungu ti ya dilonga, kansi na kati beno ikele kifuluka kubotula bima na kingolo—ngolo ti na mbi. 40 Ba zoba! Yina kusalaka nganda, keti yandi kusalaka mpi kati ve? 41 Kansi beno kupesa dikabu na ba nsukami na yina beno ikele na yo, ye tala, mambu yonso ta kuvanda na beno ya kukonda mvindu. 42 Kansi mawa na beno, ba Falize! Sambu beno ke kufutaka mosi na kumi ya mante ye ya lue¹ ye na ndunda ya mutindu yonso, ye bo ke kubikisa kusambisama ye zola ya Nzambi : Yo lungaka kusala mambu yai ye kubika yina ve. 43 Mawa na beno, ba Falize! Sambu beno ke kuzolaka bivandidi ya ntete na ba sinagoga, ye ba mbote na ba zandu. 44 Mawa na beno! Sambu beno ikele bonso ba maziamu yina ke kumonikaka ve ; ye bantu, na kutambulaka na zulu, ke kuzaba kima ve na yo. 45 Ye mosi ya ba longi ya nsiku, na kuvutulaka, kutubaka na yandi : Longi, na kutubaka mambu yai, nge ke kutubila beto mpi mafingu. 46 Ye yandi kutubaka : Na beno mpi, mawa, ba longi ya nsiku! Sambu beno ke kutula bantu bifunda ya mpasi na kunata, ye beno mosi ke kusimba ve bifunda yai ata na mosi ya misapi beno. 47 Mawa na beno! Sambu beno ke kutungaka ba maziamu ya ba mbikudi, ye ba tata na beno kufwaka bo. 48 Beno ke kupesa mpi kimbangi na bisalu ya ba tata na beno, ye beno ke kusepila na yo ; sambu bo, bo kufwaka bo. Ye beno, beno ke kutunga ba maziamu na bo. 49 Yo yina mpi ngangu ya Nzambi tubaka : Mono ta kutindila bo ba mbikudi ti ba ntumwa, ye bo ta kufwa bo ye bo ta kukula ba nkaka na kumonisa bo mpasi : 50 Na mpila nde menga ya ba mbikudi yonso yina kutiamukaka tuka kusalama ya insi—ntoto kulombama diaka na mbandu yai, 51 yantika menga ya Abele tii kuna menga ya Zakalia, yina kufwaka kati na diziku ya nkayilu ti na nzo : Ee, mono ke kutubila beno, yo ta kulombama na mbandu yai. 52 Mawa na beno, ba longi ya nsiku! Sambu beno me katulaka fungula ya nzayilulu : Beno kotaka ve beno mosi, ye beno kukangaka nzila na ba yina vandaka kukota. 53 Ye bonso yandi vandaka kutubila bo mambu yai, ba nsoniki ti ba Falize yantikaka kuwila yandi nganzi ye bo vandaka kutindika yandi na kutuba mambu mingi,

¹ Nti ya nkisi ya ntalu ya fioti.

54 na kutudilaka yandi mitambu, ye kusosaka na kubaka diambu mosi na munoko na yandi, na mpila ya kufunda yandi.

12 Kansi bibuka ya bo vukanaka na mafunda, na mpila nde bo vandaka kudiantasana ba mosi na ba ya nkaka, yandi yantikaka, na kutubaka ntete na ba longoki na yandi : Beno keba na kiputi¹ Falize, yina ikele **luvunu**. 2 Kansi ikele ve na kima ya kufika yina ta konda kumona, ata kima mosi ve ya kinsweki yina ta kuzabana. 3 Yo yina mambu yonso yina beno tubaka na mudidi ta kuwakana na nsemo, ye yina yonso beno kutubaka na dikutu na ba suku ta kumwangana na zulu ya ba ludi. 4 Kansi mono ke kutuba na beno, ba nduku na mono : Beno wa boma ve ba yina ke kufwaka nitu ye na nima na yo lenda kusala kima ve ya kuluta ; 5 kansi mono ta kusonga beno nani beno fetele kuwa boma : Beno kuwa boma na yina, na nima ya kufwa, ikele na kiyeka ya kulosa na gehena : E, mono ke kutuba na beno, beno kuwa boma na yandi yina. 6 Ketu bo ke tekaka ve ba ndeke tanu ya fioti sambu na makuta zole ya fioti? Ye ata mosi ve na kati na bo ikele ya kuvilana na ntwala ya Nzambi. 7 Kansi ata nsuki ya ntu na beno yonso ikele ya kutanga. Beno kuwa boma mpi ve : Beno me kuluta ba ndeke ya fioti mingi na ntalu. 8 Ye mono ke kutuba na beno : Konso muntu yina ta kutuba sambu na mono na ntwala ya bantu, Mwana ya muntu mpi ta kutuba sambu na yandi mpi na ntwala ya ba wanzio ya Nzambi ; 9 kansi yina ta kuwangana mono na ntwala ya bantu ta kuwanganama na ntwala ya ba wanzio ya Nzambi. 10 Ye konso muntu ta kutuba na kutedimina² Mwana ya muntu, yo ta kulolulama na yandi ; kansi na yina ta kutuba ba ndinga ya mafingu na Mpeve Santu, yo ta kulolulama ve. 11 Ye ntangu bo ta kunata beno na ba sinagoga ti ba zusi ti na ba mfumu, beno kuvanda ve na kudiyangisainki mpila, to inki kima beno ta kuvutula, to na yina beno ta kutuba ; 12 sambu Mpeve Santu ta kulonga beno na ntangu yina kaka yina fetele kutubama.

13 Ye muntu mosi kutubaka na yandi na kati ya kibuka : Longi³, tuba na mpangi na mono na kukabula ti mono bima ya kubiadila⁴. 14 Kansi yandi kutubaka na yandi : Muntu, nani me kutula mono [na kuvanda] zusi kati na beno ye sambu na kuvanda mukabisi na beno? 15 Ye yandi tubaka na bo : Beno

¹ Tala lukaya na Malako 8, 15.

² Ta kutuba ndinga mosi.

³ Yina ke kulonga.

⁴ Kimvwama ya muntu ke kubaka na yina ya bo bikisaka na muntu me kufwa

tala, beno kudikebisa na nzala ya kuvanda na konso bima ; ata kana muntu kuvanda mvwama, luzingu na yandi ikele na¹ bima na yandi ve. 16 Ibuna yandi tubaka na bo kingana mosi : Bilanga ya muntu mosi ya mvwama butaka mingi ; 17 ye yandi vandaka kuyindula na yandi mosi, na kutubaka : Inki mono ta kusala, sambu mono kuzaba ve na wapi mono ta kuvukisa ba mbuma na mono? 18 Ye yandi kutubaka : Tala yina mono ta kusala : Mono ta kupanza bibumbidi mbuma na mono ye mono ta kutunga yo ya kuluta nene, ye mono ta kuvukisa kati na yo mbuma na mono yonso ti bima na mono ; 19 ye mono ta kutuba na moyo na mono : Moyo na [mono], nge ikele ti bima mingi me kuvukisa sambu na ba mvula mingi, pema ka nge, dia, nwa, sala nkinsi ; . 20 Kansi Nzambi kutuba na yandi : Zoba! Kaka mpipa yai, moyo na nge ta kulombama na nge, ye yina nge yidikaka, ta kuvanda ya nani? 21 Yo ikele mutindu yai yina ke kutikaka bima ya ntalu sambu na yandi mosi, ye yina ikele mvwama ve na yina me kutala Nzambi.

22 Yandi kutuba na ba longoki na yandi : Yo yina mono ke kutuba na beno : Beno kudiyangisave sambu na luzingu, na yina beno ta kudia ; ata sambu na yina beno ta kulwata, : 23 Luzingu ikele kuluta madia, ye nitu kuluta lele. 24 Beno yindula mbote ba kumbi—kumbi : Bo² ke kunaka ve ye bo ke bukaka ve, ye bo ikele ve na kisika ya kuyidika mbuma ata ya bibumbudi mbuma ; ye Nzambi ke disaka bo. Ikwa beno kuluta ba ndeke mingi na ntalu! 25 Ye nani kati na beno, na kudiyangisana yandi lenda kuyika mfwoko³ mosi na nda na yandi? 26 Ata mpi beno lenda kusala ve kibeni yina ikele ya kuluta fioti, sambu na inki beno ke kudiyangisana yina me kubikala? 27 Beno tala mbote bintutu, inki mpila yo ke kuyelaka : Bo ke kusalaka ve ata kutunga ve ; kansi mono ke kutuba na beno nde ata Salomo kibeni, na nkembo na yandi yonso, kulwataka ve bonso mosi kati na bo. 28 Ye kana Nzambi ke kulwatisa mutindu yina matiti yina ikele bubu na mfinda ye yina mbasi ke kulosama na fulu, ibuna yandi ta kulwatisa beno ve ya kuluta, bantu ya lukwikilu ya fioti! 29 Ye beno, beno kusosa ve yina beno ta kudia to yina beno ta kunwa, ye beno kuvanda na kudiyangisave ; 30 sambu yonso yina, makanda ya insi—ntoto ke kusosaka mambu yai yonso ; kansi Tata na beno kuzaba nde beno ikele na mfunu ya bima yai ; 31 kansi beno sosa kimfumu na yandi, ye bima yai yonso ta kupesamina beno na zulu na yo.

¹ Ke kwisa ve.

²Sambu bo.

³ Kitini ya nda ya diboko (coudée).

—32 Kuwa boma ve, kibuka¹ ya fioti, sambu yo sepidisaka Tata na beno na kupesa beno kimfumu. 33 Beno teka yina beno ikele na yo ye beno pesa makabu na ba nsukami ; beno sala ba mwa—ngoto ya kubumba mbongo yina ke kununaka ve, bima ya ntalu yina ke kumanaka ve, na mazulu, kuna muyibi ke kupusanaka ve, ye kuna nselele ke bebisaka ve ; 34 sambu na kisika yina ikele bima na beno ya ntalu, kisika yina ta kuvanda mpi ntima na beno. 35 Nde luketu na beno kuvanda ya kukanga na mukaba, ye ba mwinda na beno ya kupela ; 36 ye beno kuvanda beno mosi ya kufwanana na bantu yina ke kukinga mfumu² na bo, na inki ntangu yandi ta kukatuka na nkisi ya makwela : Na mpila nde, ntangu yandi ta kwisa ye ta kukotila na kielo, bo ta kangudila yandi nswalu. 37 Kiese na ba mpika yai nde mfumu, ntangu yandi ta kwisa, ta kukuta bo ya kukangula meso. Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde yandi ta kukanga luketo na yandi, yandi ta kuvandisa bo na mesa ye, na kupusanaka, yandi ta kusadila bo. 38 Ye kana yandi kwisa na kitini ya zole ya mpipa to ya tatu, ye nde yandi kukuta bo mutindu yina, kiese ikele ba [nsadi] yina. 39 Kansi beno zaba yai : Kana mfumu ya nzo zabaka na inki ntangu muyibi fetele kwisa kuyiba, yandi zolaka kukangula meso ye zolaka kubika ve nde nzo na yandi kutobuka. 40 Beno diaka mpi, beno vanda ya kuyilama ; sambu mwana ya muntu ke kwisa, na ntangu yina beno ke kuyindula ve. 41 Ye Petelo tubaka na yandi : Mfumu, nge ke kutuba kingana yai sambu na beto, to mpi sambu na bantu yonso? 42 Mfumu vutudilaka yandi : Nani mpi ikele mayala ya nzo ya nkwikisi³, mayele, yina mfumu ta kutula na zulu ya ba nsadi ya nzo na yandi sambu na kupesa bo madia na ntangu ya kufwana madia na bo ya ble? 43 Kiese ikele mpika yina, nde yina mfumu na yandi, ntangu yandi ta kukwisa ta kukuta ya kusalama mutindu yina. 44 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde yandi ta kutula yandi na zulu ya bima na yandi yonso. 45 Kansi mpika yina kutubaka na ntima na yandi : Mfumu ke kusukinina na kwisa, ye nde yandi kuyantika na kubula ba nsadi ya babakala ti ya ba nketo, ye na kudia, ye na kunwa ye na kulawuka malafu, 46 mfumu ya mpika yina ta kwisa na kilumbu mosi yina ya yandi ke kuingila ve ye na ntangu mosi yina ya yandi ke kuzaba ve : Ye yandi ta kuzenga yandi na bitini zole, ye ta kupesa dikabu na yandi kimvuka ti bantu yina ikele be

¹ Na kutubaka ya mbote : [Nge] kibuka ya fioti.

² Na mpila ke kutubamaka : Mfumu (*awa, ye nzila ya kulanda*).

³ Fidèle.

nkwikisi ve. 47 Mpika yina zabaka luzolo ya mfumu na yandi, ye yina kuyidikaka ye kusala ve mpila luzolo na yandi, ta kubulama na mingi ; 48 ye yina zabaka yo ve, ye salaka mambu ya kubulama, ta kubulama mingi ve : Sambu na konso muntu yo ta kupesama mingi, yo ta kulombama mingi ; ye na yina bo me tulaka mingi na maboko, yo ta kulombama¹ mingi. 49 Mono kwisaka kulosa tiya na ntoto, ye inki mono kuzola, kana yo ikele ntete ya kupesa? 50 Kansi mono fetele kubotama na mbotika mosi ; ikwa yo ke kuniema mono na ntima tii kuna yo kulungisama ! 51 Beno ke kubanza nde mono kwisaka kunata ngemba na ntoto? Ve, mono ke kutuba na beno, kansi nkabana. 52 Sambu tuka ntangu yai, bo ta kuvanda tanu na nzo mosi², ya kukabana : Tatu ta kutedimina zole, ye zole ta kutedimina tatu ; 53 tata ta kutedimina mwana ya bakala, ye mwana ya bakala ta kutedimina tata ; mama ta kutedimina mwana ya nketo ye mwana ya nketo ta kutedimina mama ; bukilo ya nketo ta kutedimina nketo ya mwana na yandi, ye nketo ta kutedimina bukilo na yandi. Ya nketo

54 Ye yandi na kutubaka mpi na kibuka : Ntangu beno ke kumona dituti ke kubasika na ndambu ke kudindaka ntangu, na nswalu beno ke kutuba : mvula ke kwisa ; ye yo ke kukuma buna. 55 Ye ntangu [beno ke kumona] mupepe ya ndambu ya nsi ke kubula, beno ke kutuba : Mwini ta kuvanda ngolo, ye yo ke kuma mutindu yina. 56 Bantu ya ntima zole! Beno zaba kuswasisa mutindu ya ntoto ti ya zulu, ye inki mpila beno ke kuswasisa ve ntangu yai? 57 Ye sambu na inki mpi beno ke kusambisa ve na beno mosi yina ikele masonga? 58 Sambu ntangu nge ke kukwenda ti muntu yina ikele ti diambu ti nge na ba zusi, sala ngolo na nzila na kukangulama na yandi, kana ve yandi kunata nge na zusi ; ye nde zusi ta kupesa nge na kipaya³, ye nde kipaya kulosa nge na boloko. 59 Mono ke kutuba na nge nde nge ta kubasika kuna ve tii kuna nge ta kumanisa na kufuta meya⁴ ya nsuka.

13 Na ntangu yina kaka, mosi vandaka pana, yina kutelaka yandi yina kuminaka bantu ya Galilea yina ya Pilatu vukisaka menga na bo ti ba nkayilu na bo. 2 Ye [Yezu], na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno ke kubanza nde bantu ya Galilea yai vandaka ba nsumuki ya

¹ Na yandi yo ta kuvanda.

² Mosi kaka.

³ Polisi.

⁴ Mwa— kibende ya mbongo ya fioti to dikuta.

kuluta bantu ya Galilea yonso, sambu bo monaka mpasi na mambu ya mutindu yai? 3 Ve, mono ke kutuba na beno ; kansi kana beno balula ba ntima na beno ve, beno ta kufwa beno yonso mutindu mosi. 4 To, keti beno ke kukwikila nde bantu kumi na nana yina nzo ya nda bwilaka bo ye bo vandaka kuluta bantu yonso ke zingaka na Yeluzalemi na mbi?. 5 Ve, mono ke kutuba na beno ; kansi kana beno kubalula ba ntima ve, beno ta kufwa beno yonso mutindu mosi.

6 Ye yandi vandaka kutuba kingana yai : Muntu mosi vandaka ti kilanga ya ba fige ya kukuna na kilanga na yandi ; ye yandi kwisaka kusosa mbuma, ye yandi kuzwaka yo ve. 7 Ye yandi kutubaka na nkengidi ya vinu : Tala mvula tatu mono ke kwisa kusosa mbuma na nti yai ya ba fige, ye mono ke kumona yo ve : Zenga yo. Sambu na inki mpi yandi ke kukanga ntoto mpamba—mpamba? 8 Ye nkengidi ya vinu na kuvutulaka, kutuba na yandi : Mfumu, bika yo mvula yai tii kuna mono ta kutimuna ba lweka ye nde mono kutula mafuku¹ ; 9 mbala ya nkaka yo ta kubuta mbuma : Kana, na nima nge ta kuzenga yo.

10 Yandi vandaka kulonga na mosi ya ba sinagoga, na kilumbu mosi ya sabata. 11 Ye tala, kuvandaka pana ti nketo mosi ya vandaka na mpeve ya kifu tuka ba mvula kumi na nana, ye yandi vandaka ya kufumbama ye lendaka ve kudisungika. 12 Ye Yezu na kumonaka yandi, ye bingaka yandi, ye kutubaka na yandi : Nketo, nge me kangulama na kifu na nge. 13 Ye yandi tulaka maboko na zulu na yandi : Ye na ntangu yina kaka, ye nswalu yandi sungamaka ye vandaka kukembila Nzambi. 14 Ye mfumu ya sinagoga, waka nganzi na yina nde Yezu belulaka na kilumbu ya sabata, na kutubaka, kutuba na kibuka : Bilumbu ikele sambanu ya kusala ; beno kwisa mpi bilumbu yina ye beno kubeluka, ye na kilumbu ya sabata ve. 15 Mfumu mpi kuvutudilaka yandi, ye tubaka : Bantu ya ntima zole! Konso muntu na beno ke kukangulaka ve na kidikilu ngombe na yandi to mwana ya mpunda na yandi na kilumbu ya sabata, kunata bo kunwa? 16 Ye yandi yai, yina ikele mwana ya nketo ya Abalahami, yina ya Satana kangaka, tala, mvula kumi na nana, yo fwanaka ve kukangula yandi na miniololo yai na kilumbu ya sabata? 17 Ye bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, ba yina yonso vandaka kutedimina yandi simbamaka na nsoni ; ye kibuka yonso vandaka kumona kiese na mambu yonso ya nkembo yina vandaka kusalama na yandi.

¹ Matufi ya ba mbisi ya bo ke kutulaka bonso madia ya ba nti na masamba (fumier).

18 Ye yandi vandaka kutuba : Na inki kimfumu ya Nzambi me kufwanana, ye na inki mono lenda kufwanisa yo? 19 Yo me kufwanana na mbuma ya mutalade yina muntu mosi bakaka ye losaka na masamba na yandi ; yo yelaka, ye kumaka nti ya nene, ye ba ndeke ya zulu vandaka kuzinga na ba lutangu na yo.

20 Ye yandi kutubaka diaka : Na inki mono ta kufwanisa kimfumu ya Nzambi? 21 Yo me kufwana na kiputi¹ yina nketo mosi bakaka ye yandi bumbaka na bitesolo tatu ya fufu ya mampa, tii kuna yonso kuvimba.

22 Ye yandi vandaka kwenda na ba mbanza ti ba bwala, na kulongaka ye na kulandaka nzila na yandi na kwendaka na Yeluzalemi. 23 Ye muntu mosi kutubaka na yandi : Mfumu, ba yina fetele kuguluka² bo ikele mingi ve? Kansi yandi kutubaka na bo : 24 Beno tula ngolo sambu na kukota na kielo ya fioti ; sambu mingi, mono ke kutuba na beno, bo ta kusosa na kukota ye bo ta kulenda ve. 25 Ntangu kaka ya mfumu ya nzo ta kutelama ye ta kukanga kielo, ye nde beno ta yantika kutelama na nganda, ye ta kukokutula na kielo, na kutubaka : Mfumu, kangudila beto! Ye nde na kuvutulaka yandi ta kutuba na beno : Mono kuzaba beno ve, [mono kuzaba mpi ve] ya wapi beno ikele, 26 ibuna beno ta yantika kutuba : Beto diaka ye kunwaka na meso na nge, ye nge longaka na ba bala—bala na beto. 27 Ye yandi ta kutuba : Mono ke kutuba na beno, mono kuzaba beno ve, [mono kuzaba mpi ve] ya wapi beno ikele ; beno katuka na mono, beno yonso, ba nsadi ya mambi³. 28 Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno, ntangu beno ta kumona Abalahami ti Izaki ti Yakobi ti ba mbikudi yonso na kimfumu ya Nzambi, kansi beno, ya kulosama na nganda. 29 Ye bo ta katuka na ndambu ya ntangu ke basikaka, ye ya ntangu ke kulalaka ti na ndambu ya nsi ; ye bo ta kuvanda na kimfumu ya Nzambi. 30 Ye tala, ikele ti bantu ya nsuka yina ta kuvanda bantu ya ntete, ye ikele ti bantu ya ntete yina ta kuvanda bantu ya nsuka.

31 Na kilumbu⁴ yina, ba Falize kwisaka, kutubaka na yandi : Katuka awa ye kwenda ka nge ; sambu Elode zola kufwa nge. 32 Yandi kutubaka na bo : Beno kwenda, beno kutuba na mukengi yai : Tala, mono ke kula ba mpeve ya mbi ye mono ke kubelula bubu ti mbasi, ye kilumbu ya tatu mono me kulungisama. 33 Kansi yo lenda nde mono kutambula bubu, ye mbasi ye kilumbu

¹ Tala lukaya na Malako 8, 15.

² To : Ba yina me bumbama, *na kusambisama ya makanda na Messia, na mpila nde bo kukota na kimfumu, — mpila mosi*. Bisele ya Izalaele ; tala Yez. 10, 21—22.

³ Bisika ya nkaka : Mambu ya mbi.

⁴ Mingi ke kutanga : Na ntangu yo yina.

ya kulanda, sambu yo lunga ve nde mbikudi kufwa na nganda ya Yeluzalemi. 34 Yeluzalemi, Yeluzalemi, [mbanza] yina ke kufwa ba mbikudi ye kulosila matadi ba yina tindamaka na yandi, mbala ikwa mono zolaka kuvukisa bana na nge, bonso nsusu ya nketo ke vukisaka bana na yandi na nsi ya mapapu na yandi, ye beno zolaka yo ve! 35 Tala, nzo na beno me bikadila beno ; ye mono ke kutuba na beno, beno ta kumona mono ve tii kuna kukuma beno ta kutubaka : Lusakumunu kuvanda na yina ke kwisa na zina ya *Mfumu¹!

14 Ye yo kumaka nde, bonso yandi vandaka kukota, na kilumbu ya sabata, na nzo ya mosi ya ba mbuta ya ba Falize sambu na kudia dimpa, bo vandaka kutala yandi. 2 Ye tala, kuvandaka ti muntu mosi na ntwala na yandi nitu ya kuvimba na masa. 3 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutubaka na ba longi ya nsiku ti na ba Falize, keti yo me kupesama nswa na kubelula, na kilumbu ya sabata? 4 Ye bo vandaka mpima. Ye ya yandi bakaka yandi, yandi belulaka yandi ye kuvutulaka yandi. 5 Ye na kuvutulaka, yandi tubaka na bo : Nani na kati na beno yina na kuvandaka, na mwana ya mpunda² to ngombe, yina me kubwa na dibulu, ta kukatula yandi ve na nswalu kilumbu ya sabata? 6 Ye bo lendaka ve kupesa yandi mvutu na mambu yina.

7 Yandi kutubaka kingana na ba bingami, na kutalaka inki mutindu bo vandaka kupona ba bisika ya ntete ; ye yandi vandaka kutuba na bo : 8 Ntangu bo ta kubinga nge na muntu mosi na ba nkinsi ya makwela, kuditula ve na kisika ya ntete, mbayi—mbayi muntu yina ya kuluta nge na lukumu na kubingama na yandi, 9 ye nde yina kubingaka beno, nge ti yandi, kwisa ye kutuba na nge : Pesa kisika na nge na yandi yai ; ye ibuna nge fetele kutelama, ti nsoni, na kubaka kisika ya nsuka. 10 Kansi, ntangu nge ta kubingama, kwenda ye nge kuvanda na kisika ya nsuka, na mpila nde, ntangu yina bingaka nge ta kwisa, yandi kutuba na nge : Nduku, pusana na ntwala. Ibuna nge ta kuvanda na lukumu na ntwala ya ba yina yonso ta kuvanda na mesa ti nge. 11 Sambu yina yonso ke kuditombula, ta kukulumusama, ye yina ta kudikulumusa, ta kutombulama.

12 Ye yandi kutubaka mpi na yina kubingaka yandi : Ntangu nge ke kusala madia ya midi to ya nkokila, kubinga ve ba nduku na nge ata ba mpangi na nge, ata bibuti na nge, ata ba mvwama yina ke kuvanda na nge mfinama, mbayi—mbayi nde bo

¹ Tala, ba nkunga 118, 26.

² Mingi ke kutangaka : Mwana.

mpi kubinga nge na ntangu na bo ye nde bo kuvutudila nge mutindu mosi. 13 Kansi ntangu nge ke kusala nkinsi ya madia, binga ba nsukami, bantu ya bifu, bantu ya makulu kifu, bifwa meso ; 14 ye nge ta kuvanda muntu ya kiese, sambu bo ikele na kima ve ya kuvutudila nge : Sambu mutindu mosi yo ta kupesamina nge na lufutumuku ya bantu ya masonga.

15 Ye mosi na ba yina vandaka na mesa, na kuwaka mambu yai kutuba na yandi : Kiese na yina ta kudia dimpa na kimfumu ya Nzambi. 16 ye yandi kutubaka na yandi : Muntu mosi salaka nkinsi ya nkokila ya nene ye yandi bingaka bantu mingi na yo. 17 ye na ntangu ya madia, yandi tindaka mpika na yandi kutuba na ba bingami : Beno kwisa, sambu yonso ikele ya kuyilama. 18 Kansi bo yantikaka bo yonso kulomba ndolula mutindu mosi. Ya ntete tubaka na yandi : Mono sumbaka kilanga mosi, mono fetele kwenda ye kutala yo ; mono ke kubondila nge, ndima ndoluka na mono. 19 Ye ya nkaka tubaka : Mono sumbaka ba ngombe kumi, ye mono ke kwenda kumeka bo ; mono ke kubondila nge ndima ndoluka na mono. 20 Ye ya nkaka kutubaka : Mono kwelaka nketo, ye kikuma na yo mono lenda kwendaka ve. 21 Ye mpika, ya yandi vutulaka, kutubaka mambu yai na mfumu na yandi. Ibuna mfumu ya nzo, na makasi, kutuba na mpika na yandi : Kwenda nswalu na ba bala—bala ti na ba bala—bala ya fioti ya ba mbanza, ye nata awa ba nsukami, ye bantu ya bifu, ti bifwa meso, ti bi fwa makulu. 22 Ye mpika kutubaka : Mfumu, yo me kusalama bonso nge kutumaka, ye kifulu ikele diaka. 23 Ye mfumu kutubaka na mpika na yandi : Kwenda na ba nzila ti na bikaku, kotisa [bantu] na ngolo, na mpila nde nzo na mono kufuluka ; 24 sambu mono ke kutuba na beno, ata mosi ve na bantu yina bingamaka ta kulekita madia na mono.

25 Ye bibuka ya nene vandaka ku kwenda ti yandi. Ye na balukaka, yandi kutuba na bo : 26 Kana muntu mosi kwisa na mono, ye kana yandi kumenga tata na yandi ve, ti mama na yandi, ti nketo na yandi, ti bana na yandi, ti ba mpangi na yandi ya ba bakala, ti ba mpangi na yandi ya ba nketo, ye ata mpi luzingu na yandi mosi, yandi lenda kuvanda ve longoki na mono. 27 Ye konso muntu ke kunata kulunsi na yandi ve, ye ke kulanda mono ve, yandi lenda kuvanda longoki na mono ve. 28 Sambu nani kati na beno yina, na kuzolaka kutunga nzo ya nda, ke kuvanda ve ntete—ntete ye kutanga ntalu na yo, [sambu na kutala] kana yandi ikele na yina ya kumanisa yo? 29 Mbayi—mbayi nde, ya yandi kutulaka lufulu ye lendaka kumanisa yo ve,

ba yina yonso ke kumona yandi kuyantika na kuseka yandi, na kutubaka : 30 Muntu yai yantikaka kutunga, ye yandi lendaka na kumanisa ve. 31 To, inki ntotila yina, na kukwendaka sambu na kunwanisa ntotila ya nkaka, kuvanda ve ntete—ntete ye kuyindula ve kana yandi lenda, ti mafunda kumi [ya bantu], yandi ta kukuka, kutedimina yina ke kukwisa na yandi ti mafunda kumi na zole? 32 kana ve, na ntangu yandi ikele ntete ntama, yandi kutindila yandi ntumwa ye kuyufula yandi [mambu] kutula ngemba, 33 Mutindu yina mpi, konso muntu kati na beno ta kubuya yina yonso yandi ikele na yo, lenda kuvanda longoki na mono ve. 34 Mungwa mpi ikele mbote ; kansi kana mungwa mpi kuvidisa ntomo na yo, ti inki bo ta kupesa yo ntomo? 35 Yo ke kufwana ata na ntoto ve, ata na mafuku ; bo ke kulosa yo na nganda. Yina ikele na makutu ya kuwa, nde yandi kuwa.

15 Ye ba kalaki ya mpaku yonso ti ba nsumuki vandaka kufinama na yandi sambu na kuwa yandi. 2 Kansi ba Falize ti ba nsoniki vandaka kubokuta, na kutubaka : Yandi yai ke kuyamba ba ye kudia ti bo. 3 Ye yandi kutuba na bo kingana yai, na kutubaka : 4 Inki muntu kati na beno, na kuvandaka na mameme nkama ye yandi kuvidisa mosi, ta kuyambula ve makumi uvwa na uvwa na nsi ya kuyuma, ye ke kwenda ve na nima ya yina kuvilaka, tii kuna yandi ta kumona yo? 5 Ye ya yandi ta kumona yo, yandi ta kutula yo na mapeka na yandi mosi, na kusepila ; ibuna, 6 ye yandi kuvutuka na nzo, yandi kubinga ba nduku ti ba mfinami na kutuba : Beno mona kiese ti mono, sambu mono me kumona dimeme na mono, yina kuvilaka. 7 Mono ke kutuba na beno, mutindu yina kiese ta kuvanda na zulu sambu na nsumuki mosi ke kubalula ntima, kuluta bantu ya masonga makumi uvwa na uvwa yina ikele na mfunu ya kubalula ntima ve.

8 To inki nketo, yina, na kuvandaka ti mbongo ya kibende kumi, kana yandi me kuvidisa mbongo ya kibende mosi, ta kupedisa ve mwinda, ye kukombula ve nzo ye kusosa yo mbote—mbote tii kuna yandi ta kumona yo? 9 Ye ya yandi ta kumona yo, yandi kuvukisa ba nduku na yandi ya ba nketo ti mfinami ya ba nketo, na kutubaka : Beno sepila ti mono, sambu mono me kumona mbongo ya kibende ya mono vidisaka. 10 Mutindu yina, mono ke kutuba na beno, ikele na kiese na ntwala ya ba wanzio ya Nzambi sambu na nsumuki mosi yina me kubalula ntima.

11 Yandi kutubaka : Muntu mosi vandaka ti bana ya ba bakala zole ; 12 ye ya leke kati na bo tubaka na tata na yandi : Tata, pesa mono ndambu ya bima yina mono fetele kubaka. Ye

yandi kabisilaka bo bima na yandi. 13 Ye bilumbu fioti na nima, ya leke nataka yonso ye kwendaka na nganda na nsi mosi ya ntama ; ye kuna yandi manisaka bima na yandi na kuzingaka na **mvalangasa**. 14 Ye na nima nde ya kumanisaka bima yonso, ye nzala ya nene kwisaka na nsi yina ; ye yandi yantikaka na kukuma na kukonda. 15 Ye yandi kwendaka ye kangamaka na muntu mosi ya nsi yina, ye yandi yai tindaka yandi na bilanga na yandi sambu na kutwila¹ ba ngulu. 16 Ye yandi vandaka na mpusa ya kufulusa divumu na yandi na ba mpusu ya ba ngulu vandaka kudia ; ye muntu mosi ve vandaka kupesa yandi [kima]. 17 Yandi yindulaka na yandi mosi, yandi kutubaka : Ikwa ya ba nsadi ya tata na mono ikele ti dimpa ya kuluta, ye mono ke kufwa awa na nzala! 18 Mono ta kutelama ye mono ta kukwenda na tata na mono ye mono ta kutuba na yandi : Tata, mono sumukila zulu ye na ntwala na nge ; 19 mono me kufwana diaka ve na kubingama mwana na nge ; baka mono bonso mosi ya ba nsadi na nge. 20 Ye na kutelamaka ye kwisaka na tata na yandi. Ye bonso yandi vandaka diaka ntama, tata na yandi monaka yandi fwilaka yandi nkenda ; na kubaka ntinu [na yandi], kudilosaka na nkingu na yandi ye fikaka yandi na ba beze. 21 Ye mwana tubaka na yandi : Tata, mono sumukilaka zulu ye na ntwala na nge ; mono me kufwana diaka ve na kubingama mwana na nge. 22 Kansi tata tubaka na ba mpika na yandi : Beno nata na nganda mwela ya kuluta kitoko², ye beno lwatisa yandi yo ; ye beno kutula mulunga³ na musapi na yandi ye ba sapatu na makulu na yandi ; 23 mpi beno kunata mwana ya ngombe ya mafuta ye beno kufwa yo ; beto kudia ye beto kusepila ; 24 sambu mwana na mono yai vandaka ya kufwa ye yandi me kuvutuka na luzingu ; yandi vilaka ye me kumonika. Ye bo yantikaka kusala nkisi ; 25 mwana na yandi ya ntete vandaka na bilanga ; bonso yandi vandaka kuvutuka ye vandaka mfinama na nzo, yandi waka miziki ti makinu. 26 Ye yandi bingaka mosi ya ba nsadi yufula inki kuvandaka. 27 Yandi kutuba na yandi : Mpangi na nge me kwisa, ye tata na nge me kufwa mwana ya ngombe ya mafuta, sambu yandi me kumona yandi ngolo na nitu. 28 Ye yandi waka makasi ye zolaka ve kukota. Ye tata na yandi ya yandi basikaka, yandi bondilaka yandi. 29 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba na tata na yandi : Tala ba mvula mingi mono

¹ Kusansa.

² Ya ntete.

³ Lupetu.

ke kusadila¹ nge, ye ata nswalu ve mono vwendzaka lutumu na nge ; ye nge me kupesaka mono ntete ve ata mwana ya nkombo sambu mono kusala nkinsi ti ba nduku na mono. 30 Kansi ntangu yandi yai, mwana na nge, yina diaka bima na nge ti ba nketo ya ndumba, me kwisa, nge me kufwa mwana ya ngombe ya mafuta sambu na yandi. 31 Ye yandi kutubaka na yandi : Mwana [na mono], nge ikele ntangu yonso ti mono, ye yina yonso ikele ya mono ikele ya nge ; 32 yo fetele kusala nkinsi ye ke mona kiese ; sambu yandi yai, mpangi na nge, vandaka ya kufwa, ye yandi me kuvutuka diaka na luzingu ; yandi vandaka ya kuvila ye yandi me kumonika diaka.

16 Ye yandi kutubaka mpi na ba longoki na yandi : Vandaka na muntu mosi ya mvwama yina vandaka ti mayala², ye yandi yai fundamaka na ntwala na yandi nde yandi ke kubebisa bima na yandi. 2 Ye yandi kubingaka yandi, yandi kutubaka na yandi : Inki yai mono ke kuwa ke kutubama sambu na nge? Tendula yina me kutala kimayala na nge ; sambu nge lenda vanda diaka mayala ve. 3 Ye mayala kutubaka na yandi mosi : Inki mono ta kusala, sambu mfumu na mono ke kubotula mono kimayala? Mono lenda kubundula ntoto ve, mono ikele kuwa nsoni na kulomba : 4 Mono kuzaba yina mono ta kusala, na mpila nde, ntangu mono ta katulama na kimayala na mono, mono kuyambama na ba nzo na bo. 5 Ye yandi bingaka mosi na mosi ya ba yina vandaka na mfuka ya mfumu na yandi, yandi kutubaka na ya ntete : Ikwa nge fetele kufuta na mfumu na mono? 6 Ye yandi kutubaka : Ba ngungulu³ nkama ya mafuta. Ye yandi kutubaka na yandi : Baka kisonikini na nge, ye vanda nswalu, ye sonika makumi tanu. 7 Na nima yandi kutubaka na ya nkaka : Ye nge, ikwa nge fetele kufuta? Ye yandi kutubaka na yandi : Ba ngoto nkama ya ble. Ye yandi kutubaka : Baka kisonikini na nge ye sonika makumi nana. 8 Ye mfumu kumisaka mayala ya konda masonga sambu yandi salaka na mayele. Sambu bana ya mvu yai ikele mayele, na yina me kutala mbandu na bo mosi, kuluta bana ya nsemo. 9 Ye mono, mono ke kutuba na beno : Beno kubaka ba nduku ti kimvwama ya kukonda masonga⁴, na mpila nde, ntangu yo ta kwisa⁵ kukonda, beno kuvanda kuyambama na ba nzo ya tenta ya mvula na mvula. 10 Yandi yina ikele nkwikisi na yina ikele ya

¹Kusadila, kuvanda mpika, *bonso* Mat.6, 24.

²Muntu yina ke kukebaka kimvwama ya nzo ya muntu.

³*Tala* Yez.45, 14.

⁴Mammoni ya mbi.

⁵*Na mpila ya ba nkaka* : Bo ta kwisa.

kuluta fioti, ikele ya nkwikisi mpi na yina ikele ya nene ; ye yandi yina ikele kukonda masonga na yina ikele ya kuluta fioti, ikele kukonda masongana mpi na yina ya ikele nene. 11 Kana mpi beno vandaka ba nkwikisi ve na kimvwama ya kukonda masonga¹, nani ta kupesa beno ya kieleka? 12 Ye kana, na yina ikele ya muntu ya nkaka, beno vandaka ba nkwikisi ve, nani ta kupesa beno yina ikele ya beno? 13 Nsadi mosi ve lenda kusadila² ba mfumu zole ; sambu to ya ta kumenga mosi ye ta kuzola ya nkaka, to yandi ta kukangama na mosi ye ta kuvwenza yina ya nkaka : Beno lenda ve kusadila Nzambi ti mbongo³.

14 Ye ba Falize mpi, yina vandaka kuzola mbongo, waka mambu yina yonso, ye bo sekaka yandi. 15 Ye yandi kutubaka na bo : Beno ikele ba yina ke kudikumisa masonga bo mosi na meso ya bantu ; kansi Nzambi kuzaba ba ntima na beno : Sambu yina bantu ke [kumisaka mingi] ikele mbi mingi na ntuala ya Nzambi. 16 Nsiku ti ba mbikudi [vandaka] tii na Yowani ; yantika ntangu yina kimfumu ya Nzambi ke kulongama⁴ ye muntu na muntu ke kusala kingolo—ngolo sambu na kukota yo. 17 Yo ikele kukonda mpasi ya kuluta nde zulu ti ntoto kuvila, nde kisono mosi ya mukanda ya nsiku kuvila. 18 Konso muntu yina ta kukula nketo na yandi na dikwela ye ta kukwela ya nkaka me kusala pite ; ye konso muntu yina ya bakala na yandi me kukula na dikwela me kusala pite.

19 Vandaka ti muntu mosi ya mvwama yina vandaka kulwata bilele ya mbwaki ti ya kitoko ya lino, ye yandi vandaka kusala nkinsi ya nene, konso kilumbu. 20 Ye kuvandaka nsukami mosi, zina na yandi Lazale, ya kulala na kielo na yandi, nitu yonso ya kifuluka na ba mputa, 21 ye yina vandaka na mpusa ya kifuluka na bitini ya madia yina vandaka kubwa na mesa ya mvwama ; kansi ba mbwa mpi vandaka kulekita ba mputa na yandi. 22 Ye yo kumaka nde nsukami kufwaka, ye yandi natamaka na ba wanzio na ntulu ya Abalahami. Ye mvwama mpi kufwaka, ye kuzikamaka. 23 Ye, na Hadesi⁵, na kutombulaka meso na yandi, bonso yandi vandaka na ba mpasi, yandi kumona na ntama Abalahami, ye Lazale na ntulu na yandi. 24 Ye na kubokaka, yandi tubaka : Tata Abalahami, wila mono mawa, ye tinda Lazale, na mpila nde yandi kutula nsongi ya musapi na yandi na masa ye yandi kutula madidi ludimi na

¹To : Mammaoni ya mbi.

² Kusadila, kuvanda mpika, *bonso* Mat. 6, 24.

³ Mammoni.

⁴Kumwangama.

⁵ *Tala lukaya*, Mat.11, 23.

mono, sambu mono ikele kuyangisama na tiya yai. 25 Kansi Abalahami kutubaka : Mwana na [mono], yindula nde nge bakaka bima na nge kati na luzingu na nge, ye Lazale mutindu mosi ba mpasi ; ye ntangu yai yandi ke kupesama kikesa awa, ye nge ke kuyangisama. 26 Ye ya nkaka, dibulu ya nene ikele ya kutulama kati na beno ti beto ; na mpila nde ba yina zola kuluta katuka awa tii na beno kulenda yo ve, ye nde ba yina [zola kuluta] katuka kuna kusabuka tii na beto mpi ve. 27 Ye yandi kutubaka : Mono ke kubondila nge mpi, tata, na kutinda yandi na nzo ya tata na mono, 28 sambu mono ikele na ba mpangi tanu ya ba bakala ; Yandi kutubila bo, na mpila nde yandi yai kukebisa bo ngolo na mpila nde bo kukwisa ve na kisika yai ya mpasi. 29 Kansi Abalahami kutubaka na yandi : Bo ikele ti Mose ti ba mbikudi ; nde bo kuwila bo. 30 Yandi kutubaka : Ve, tata Abalahami ; kansi kana muntu mosi kukatuka na ba fwa kukwenda kuna na bo, bo ta kubalula ntima. 31 Ye yandi tubaka na yandi : Kana bo kuwila ve Mose ti ba mbikudi, bo ta kundimisama ve ata fioti, ata kana muntu mosi kufutumuka kati na ba fwa.

17 Yandi tubaka na ba longoki na yandi : Yo lenda konda kusalama ve nde mabaku¹ kukuma ve ; kansi mawa na yina na nzila na yandi yo ta kukuma! 2 Yo kuluta mbote sambu na yandi nde bo kutula yandi na mulengu² ya Anna³ na nkingu, ye nde yandi kulosama na nzadi mungwa, nde na kubudisa mosi ya ba leke yai dibaku. 3 Beno keba na beno mosi. Kana mpangi na nge me kusumuka, nganina yandi, kana yandi kubalula ntima, lolula yandi ; 4 ye kana mbala nsambwadi na kilumbu yandi kusala nge disumu, ye nde mbala nsambwadi yandi me kuvutuka na nge, na kutubaka : Mono me kubalula ntima, nge ta kulolula yandi.

5 Ye ba ntumwa kutubaka na Mfumu : Yika beto lukwikilu. 6 Ye Mfumu kutubaka : Kana beno vandaka na lukwikilu bonso mbuma ya mutalade, beno zolaka kutuba na nti yai : Nge kuditumuna, ye nge kudikuna na nzadi mungwa ; ye yo ta kulemfukila beno. 7 Kansi nani kati na beno, kana yandi ikele ti mpika yina ke kubundulaka to kutwisaka⁴ [bitwisi], ta kutuba na yandi, ntangu yandi ke kukatuka na bilanga, pusana nswalu ye⁵ vanda na mesa? 8 Keti yandi ta kutuba na yandi ve nde : Yidikila

¹ Tala lukaya, Mat, 13, 41.

² Ditadi ya nene ya bo vandaka kunikina fufu.

³ Mbisi ya fioti bonso mpunda.

⁴ Kudisa ti kukeba bintwisi.

⁵ To : Kutuba nswalu : Pusana ye.

mono madia lwata mukaba ye pesa mono madia tii kuna mono ta kudia ti kunwa ; ye na nima ya yina, nge ta kudia ti kunwa, nge? 9 Yandi ta kutonda mpika sambu na yina yandi me kusadila yandi mutindu yandi tumaka? Mono ke kuyindula yo ve. 10 Mutindu yina, beno mpi, ntangu beno ta kusala yonso yina tumamaka na beno, beno tuba : Beto ikele ba mpika ya kukonda mfunu ; beto kusalaka yina ya beto fetele kusala.

11 Ye yo kumaka na kukwendaka na Yeluzalemi, yandi vandaka kuluta na Samaliya ti Galilea. 12 Ye bonso yandi vandaka kukota na bwala mosi, bantu kumi ya maladi ya bwasi kukutanaka ti yandi ; ye bo telamaka na ntama ; 13 ye bo tombulaka mungungu, na kutubaka : Yezu, Mfumu¹ wila beto mawa! 14 Na kumonaka bo, yandi kutubaka na bo : Ye beno kwenda, beno kudisonga na ba nganga—Nzambi. Ye yo kumaka na kwendaka bo kumaka bunkete. 15 Mosi kati na bo, na kumonaka nde yandi belukaka, yandi vutukaka, na kukumisaka Nzambi na mungungu ya ngolo ; 16 Ye yandi kudilosaka na ilungi na yandi na makulu ya Yezu², na kutondaka yandi. Ye yandi vandaka muntu ya Samaliya. 17 Ye Yezu na kuvutula, kutuba : Keti ba kumi bo kumaka bunkete ve? Ye ba uvwa, [bo ikele wapi]? 18 Bo monanaka ve ba yina me kuvutuka sambu na kukembisa Nzambi, kaka munzenza yai ve. 19 Ye yandi kutubaka na yandi : Telama, ye kwenda ; lukwikilu na nge me kubelula³ nge.

20 Ye yandi yufulamaka na ba Falize yandi inki ntangu kimfumu ya Nzambi lenda kwisa, yandi kuvutulaka na bo, ye tubaka : Kimfumu ya Nzambi ke kwisa ve na mutindu ya kumonana ; 21 ye bo ta kutuba ve : Tala, yo ikele awa, to, yo ikele kuna. Sambu tala, kimfumu ya Nzambi ikele kati na beno. 22 Ye yandi kutubaka na ba longoki : Bilumbu ke kwisa yina beno ta kuvanda na mpusa ya kumona mosi ya bilumbu ya Mwana muntu, ye beno ta kumona yo ve. 23 Ye bo ta kutuba na beno : Tala, yandi ikele awa ; to, tala, yandi ikele kuna beno kwenda kuna ve, ye beno kulanda bo ve. 24 Sambu bonso nsemo yina ke kungenga, ke kupela katuka ndambu mosi ya nsi ya zulu tii kuna na ndambu ya nkaka ya nsi ya zulu, mutindu yina ta kuvanda Mwana ya muntu na kilumbu na yandi. 25 Kansi na ntwala yandi fetele kumona mpasi mingi, ye yandi kubuyama na mbandu yai. 26 Ye bonso yo kumaka na bilumbu ya Noa, mutindu yina ta kuvanda bilumbu ya Mwana ya muntu mpi : 27 Bo vandaka

¹ Yina ikele na zulu ya ba nkaka.

² Na makulu na yandi.

³ Gulusa.

kudia, bo vandaka kunwa, bo vandaka kukwela, bo vandaka kukwedisa, tii na kilumbu yina Noa kotaka na nzanza ; ye mvula ya ngolo kwisaka, ye yo kufwaka bo yonso. 28 Yo ta kuvanda mutindu mosi mpi, bonso yo kumaka na bilumbu ya Loti : Bo vandaka kudia, bo vandaka kunwa, bo vandaka kusumba, bo vandaka kuteka, bo vandaka kukuna, bo vandaka kutunga ; 29 kansi, kilumbu yina loti basikaka na Sodome, yo nokaka na zulu mvula ya tiya ti ya sofolo¹, yina kufwaka bo yonso ; 30 yo ta kuvanda mutindu mosi na kilumbu Mwana ya muntu ta kumonana. 31 Na kilumbu yina, nde yina ta kuvanda na ludi ye yina ta kuvanda ti bima na yandi na kati ya nzo, kukulumuka ve sambu na kunata yo ; ye mutindu mosi nde yina ta kuvanda na bilanga kuvutuka ve na nima. 32 Beno yindula nketo ya Loti. 33 Konso muntu ta kusosa kugulusa luzingu na yandi, ta kuvidisa yo ; ye konso muntu ta kuvidisa yo ta kununga² yo. 34 Mono ke kutuba na beno nde na mpipa yina zole ta kuvanda na mbeto mosi, mosi ta kubakama ye ya nkaka ta kubikala ; 35 Ba nketo zole ta kututaka kimvuka, mosi ta kubakama ye ya nkaka ta kubikisama ; 36 [zole ta kuvanda na bilanga, mosi ta kubakama ye ya nkaka ta kubikisama]. 37 Ye na kuvutulaka, bo kutuba na yandi : Wapi, Mfumu? Ye yandi kutubaka na bo : Kisika yina ikele nitu, pana mpi ta kuvukana ba mbemba³.

18 Ye yandi tubaka na bo mpi kingana mosi, sambu [na kusonga] nde bo fetele kusamba ntangu yonso ye kulemba ve, 2 na kutubaka : Kuvandaka na mbanza mosi ti zusi mosi yina vandaka kuwa Nzambi boma ve ye vandaka kuzitisa bantu ve ; 3 ye na kati ya mbanza yina vandaka na mufwidi mosi ya nketo, ye yandi kwendaka na yandi, na kutubaka : Nungisa mono na mbeni na mono. 4 Ye yandi buyaka sambu na ntangu mosi. Kansi na nima na yina, yandi kutubaka na yandi mosi : Ata mu ke kuwaka Nzambi boma ve ye nde mono ke kuzitisaka bantu ve, 5 kansi, sambu mufwidi yai ke kuyangisa mono, mono ta kusadila yandi masonga, mbayi—mbayi nde, na kukwisaka ntangu yonso, kuyangisa⁴ mono. 6 Ye Mfumu kutubaka : Beno kuwa yina ya zusi ya mbi⁵ me kutuba. 7 Ye Nzambi lenda kusala ve masonga na ba yina yandi me kusolaka yina ke kuboka na yandi mwini ti mpipa, ye yandi ke

¹ Sufele (soufre)

² To : Ta kubumba ; Na kutubama ya mbote : ta kubaka diaka luzingu.

³ Ke kutuba inki mutindu na nswalu yonso ba ndeke ya ke kudiaka misuni ke kubwilaka ba mvumbi ; tala Mat. 24, 27-28.

⁴ To : Yandi kukwisa ntangu yonso kuzenga mono.

⁵ Kisika ya nkaka : Mambu ya mbi.

kukanga ntima [na ntwala] ya kukotila na bo? 8 Mono ke kutuba na beno nde kubika fioti yandi ta kusala bo mbote. Kansi ntangu Mwana ya muntu ta kwisa, yandi ta kukuta lukwikilu na ntoto?

9 Ye yandi kutubaka mpi kingana yai na ba ya nkaka yina vandaka kudipesa na bo mosi bonso nde bo vandaka masonga, ye yina vandaka kumona bantu ya nkaka mpamba : 10 Bantu zole tombukaka na tempelo sambu na kusamba, mosi Falize, ye ya nkaka kalaki ya mpaku. 11 Falize, na kutelamaka na kingenga, vandaka kusamba na yandi mosi na ba ngogo yai : O Nzambi, mono ke tonda nge na yina mono ikele ve bonso bantu ya nkaka yai mubotudi bima, bantu ya konda masonga, bantu ya pite ; to ata bonso kalaki ya mpaku yai. 12 Mono ke buyaka madia mbala zole na mposo, mono ke pesaka mosi na kumi na yina yonso ya mono ikele na yo. 13 Ye kalaki ya mpaku, na kutelamaka ntama, vandaka kuzola ve ata kutombula meso na zulu, kansi yandi vandaka kudibula na ntulu, na kutubaka : O Nzambi, wila mono mawa, nsumuki¹! 14 Mono ke kutuba na beno nde yandi yai kulumukaka na nzo na yandi ya kukuma masonga, kansi yina ya nkaka ; sambu konso muntu ta kuditombula, ta kukulumusama ; ye yina ke kudikulumusa ta kutombulama.

15 Ye bo natilaka yandi mpi bana ya fioti, na mpila nde yandi kusimba ; ye ba longoki, na kumonaka yo, nganinaka ba yina [vandaka kunataka bo]. 16 Kansi Yezu, ya yandi bingaka bo, kutubaka : Beno bikisa bana ya fioti kukwisa na mono, ye beno kanga bo nzila ve ; sambu na ba ya mutindu yai² ikele kimfumu ya Nzambi. 17 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : konso muntu ta kuyamba ve kimfumu ya Nzambi bonso mwana ya fioti, ta kukota kuna ve.

18 Ye mosi ya ba mfumu [ya bantu] yulaka yandi, na kutubaka : Longi ya mbote, inki mono fetele kusala sambu na kubiadila luzingu ya mvula na mvula? 19 Ye Yezu tubaka na yandi : Sambu na inki nge me kubinga mono muntu ya mbote? Mosi ve ikele mbote, [kaka] Nzambi. 20 Nge me kuzaba ba lutumu : Kusala pite ve ; kufwa ve ; kuyiba ve ; kuta kimbangi ya luvunu ve ; zitisa tata na nge ti mama na nge. 21 Ye yandi kutubaka : Mono me sadilaka mambu yai yonso tuka kileke na mono. 22 Ye ntangu Yezu kuwaka yina, yandi kutuba na yandi : Kima mosi³ me kukonda nge diaka : Teka yina yonso nge ikele na yo, ye kabisa yo na ba nsukami, ye nge ta kuvanda na kimvwama na

¹ Nsumuki mosi.

² Sambu ba ya mutindu yai.

³ Mosi kaka.

mazulu ; ye kwisa, landa mono. 23 Ye yandi, ya yandi kuwaka mambu yai, yandi kumaka na mawa mingi ; sambu yandi vandaka mvwama ya nene. 24 Ye Yezu, na kumonaka nde yandi kumaka mawa mingi, kutubaka : Ikwa ba yina ikele na bima ta kukota na mpasi kimfumu ya Nzambi! 25 Sambu yo ikele kukonda mpasi ya kuluta nde kamela kukota na munoko ya sindani, nde mvwama kukota na kimfumu ya Nzambi. 26 Ye ba yina kuwaka yina, kutubaka : Ye nani lenda kuguluka? 27 Ye yandi tubaka : Mambu yina lenda kusalama ve na bantu lenda kusalama na Nzambi. 28 Ye Petelo kutubaka : Tala, beto me kubika yonso ye beto me kulanda nge. 29 Ye yandi tubaka na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno, ikele na muntu mosi ve yina ke kubika nzo, to bibuti, to ba mpangi, to nketo, to bana sambu na zola ya kimfumu ya Nzambi, lenda konda kubaka mingi kuluta na ntangu yai, ye na mvu ke kwisa, luzingu ya mvula na mvula.

31 Ye na kubakaka na yandi ba kumi na zole, yandi tubaka na bo : Tala, beto ke kutombuka na Yeluzalemi, ye mambu yina yonso sonamaka na ba mbikudi yina me kutadila Mwana ya muntu ta kulungisama : 32 Sambu yandi ta kukabama na ba mpani ; ye bo ta kuseka yandi, ye bo ta kufinga yandi ye bo ta kulosila yandi mate ; 33 ye na nima ya bo ta kubula yandi fimbu, bo ta kufwa yandi ; ye na kilumbu ya tatu yandi ta kufutumuka. 34 Ye bo bakisaka kima ve na mambu yai ; ye ndinga yai bumbamaka sambu na bo, ye bo bakisaka¹ ve mambu yina tubamaka.

35 Ye yo kumaka, ntangu yandi kwisaka na nziunga ya Yeliko, nde kifwa meso mosi ya vandaka na lweka ya nzila ye vandaka kulomba. 36 Ye na kuwaka kibuka yina vandaka kuluta, yandi yufulaka yo vandaka inki. 37 ye bo songaka yandi nde Yezu ya Nazaleti vandaka kuluta. 38 Ye yandi bokaka, na kutubaka : Yezu, mwana ya Davidi, wila mono mawa! 39 Ye ba yina vandaka kwenda na ntwala nganinaka yandi na mpila nde yandi kukanga munoko ; kansi yandi vandaka kuboka kuluta ngolo : Mwana ya Davidi! wila mono mawa. 40 Ye Yezu, ya yandi telamaka, tumaka nde bo kunata yandi ; ye bonso yandi vandaka kufinama, yandi yufulaka yandi : 41 Inki nge kuzola mono kusala nge? 42 Ye yandi tubaka : Mfumu, mono kumona diaka. 42 Ye Yezu tubaka na yandi : Mona diaka, lukwikilu na nge me kubelula² nge. 43 Ye na ntangu yina yandi monaka diaka ye landaka yandi, na

¹ Zabaka ve.

² Kugulusa.

kukembisaka Nzambi. Ye bantu yonso, na kumonaka yina, pesaka lukumu na Nzambi.

19 Ye yandi kotaka na Yeliko, ye lutaka na kati [ya mbanza]. 2 Ye tala, muntu mosi, na zina Zakayi : ye yandi vandaka mfumu ya ba kalaki ya mpaku, ye yandi vandaka mvwama ; 3 ye yandi vandaka kusosa na kumona Yezu, nani yandi vandaka ; ye lendaka ve, kikuma ya kibuka, sambu yandi vandaka nkufi. 4 Ye na kubakaka ntinu na ntwala, yandi mataka na nti mosi ya sikomola sambu na kumona yandi ; sambu yandi zolaka kuluta pana. 5 Ye ntangu yandi kumaka na kifulu yina, Yezu na kotalaka, kumonaka yandi, ye kutubaka na yandi : Zakayi, kulumuka nswalu ; sambu mono fetele kuzinga bubu yai na nzo na nge. 6 Ye yandi kulumukaka nswalu, ye yambaka yandi na kiese. 7 Ye na kumonaka yina, bo yonso vandaka kubokuta, na kutubaka nde yandi kukotaka na nzo ya nsumuki sambu na kuvanda. 8 Ye Zakayi, na kutelamaka pana, kutubaka na Mfumu : Tala Mfumu, mono ke kupesa kati—kati ya bima na mono na ba nsukami ; ye kana mono kusalaka muntu mosi mbi na kufundama ya luvunu, mono ke kuvutudila yandi mbala iya. 9 Ye Yezu tubaka na yandi : Bubu yai lugulusu me kwisa¹ na nzo yai, sambu yandi mpi ikele mwana ya Abalahami ; 10 sambu Mwana ya muntu kwisaka kugulusa yina vilaka.

11 Ye bonso bo vandaka kuwa mambu yai, yandi yikaka ye tubaka [na bo] kingana mosi, sambu yandi vandaka mfinama ya Yeluzalemi, ye bo vandaka kubanza nde kimfumu ya Nzambi zolaka kumonana nswalu. 12 Yandi kutubaka mpi : Muntu mosi ya lukumu kwendaka na nsi mosi ya ntama, sambu na kubaka kimfumu ye kuvutuka. 13 Ye ya yandi bingaka kumi na ba mpika na yandi mosi, yandi pesaka bo ba mine kumi², ye kutuba na bo : Beno sadila kinkita tii kuna mono ta kwisa. 14 Bantu ya bwala na yandi vandaka kumenga yandi ; ye bo tindaka na nima na yandi ba ntumwa, na kutubaka : Beto zola ve nde yandi yai kuyala beto. 15 Ye yo kumaka, na kuvutuka na yandi, na nima nde yandi bakaka kimfumu, nde yandi tumaka na kubinga mfinama na yandi ba mpika na yandi yina yandi pesaka mbongo, na mpila nde yandi kuzaba ikwa konso muntu me kubaka munluta na kinkita na yandi. 16 Ye ya ntete kwisaka, na kutubaka : Mfumu³, mine na nge me kubuta mine kumi. 17 Ye

¹Kukuma.

² Kuluta Bibende ya mbongo nkama.

³ To : Mfumu (awa, ti na kapu ya yonso).

yandi kutubaka na yandi : Mbote, mpika ya mbote, sambu nge vandaka nkwikisi na yina ya kuluta fioti, baka kiyeka na ba mbanza kumi. 18 Ye ya zole kwisaka, na kutubaka : Mfumu, mine na nge kubutaka ba mine tanu. 19 Ye yandi kutubaka mpi na yandi yai : Ye nge, vanda [ya kutulama] na ba mbanza tanu. 20 Ye ya nkaka kwisaka, na kutubaka : Mfumu, tala mine na nge, yina mono bumbaka na kitembe ya lele ; 21 sambu mono kuwaka nge boma, sambu nge ikele muntu ya makasi : Nge ke bakaka yina ya nge tulaka ve, ye nge ke bukaka yina ya nge kunaka ve. 22 Yandi kutuba na yandi : Mono ta kusambisa nge na ndinga¹ na nge mosi, mpika ya mbi : Nge zabaka nde mono ikele muntu mosi ya makasi, na kubakaka yina mono tulaka ve ye kubukaka yina mono kunaka ve ; 23 ye sambu na inki nge tulaka ve mbongo na mono na nzo ya kubumbila mbongo, ye ntangu mono zolaka kuvutuka mono zolaka kubaka yo ti munluta? 24 Ye yandi kutubaka na ba yina vandaka pana : Beno katula yandi mine ye beno pesa na yina ikele na ba palata kumi. 25 —Ye bo kutubaka na yandi : Mfumu, yandi ikele na ba palata kumi. — 26 Sambu mono ke kutubila beno na konso muntu ikele na yo, yo ta kupesama ; ye na yina ikele na yo ve, ata yina yandi ikele na yo bo ta kubotula yandi yo. 27 Kansi bo yina, ba mbeni na mono, ba yina zolaka ve nde mono kuyala bo, beno nata bo awa ye beno kufwa bo na ntwala na mono.

28 Ye ya yandi tubaka mambu yai, yandi vandaka kwenda na ntwala na bo, na kutombukaka na Yeluzalemi.

29 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka kufinama na Betfaze ti na Betania, na ngumba ya bo ke bingaka ya ba Olive, nde yandi tindaka zole ya ba longoki na yandi, na kutubaka : 30 Beno kwenda na bwala yina ke kutalana [ti beno] ; ye ntangu beno ta kukota, beno ta kumona mwana ya anna² ya kukanga, yina muntu mosi³ ve me kuvandilaka yo ; beno kangula ye beno kunata yo. 31 Ye kana muntu mosi kuyufula beno sambu na inki beno ke kukangula yo, beno ta kutuba na yandi mutindu yai : Mfumu ikele na mfunu na yo. 32 Ye ba yina tindamaka, na kukwendaka, monaka [yonso] bonso yandi tubilaka bo. 33 Ye bonso bo vandaka kukangula mwana ya anna¹, ba nkwa na yo tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kukangula mwana ya anna¹? 34 Ye bo tubaka : Sambu Mfumu ikele na mfunu yo. 35 Ye bo nataka yo na Yezu ; ye ya bo losaka bilele na bo na zulu ya

¹ Na munoko na nge mosi.

² Tala lukaya, luka 17, 2.

³ Mosi ve ya bantu.

mwana anna, bo tulaka Yezu na zulu [na yo]. 36 Ye bonso yandi vandaka kwenda nzila na yandi, bo vandaka kutula bilele na bo na nzila. 37 Ye bonso yandi vandaka kufinama, na nkulumuka ya ngumba ya ba nti ya ba olive, kibuka yonso ya ba longoki, kumonaka kiese, yantikaka na kukumisa Nzambi na ndinga ya ngolo sambu na mambu ya kuyituka yina bo monaka, 38 na kutubaka : Lusakumunu kuvanda ntotila yina ke kukwisa na zina ya *Mfumu!¹ Ngemba na zulu, ye nkembo na bisika ya kuluta zulu! 39 Ye ba ya nkaka ya ba Falize kutubaka na yandi na kati ya kibuka : Longi, nganina ba longoki na nge. 40 Ye, na vutulaka, yandi kutubaka na bo : Mono ke kutuba na beno nde kana ba yai kukanga munoko, matadi ta kuboka. 41 Ye ntangu yandi mfinamaka, na kumonaka mbanza, yandi dilaka sambu na yo, na kutubaka : 42 Kana nge zabaka, nge mpi, na kilumbu yai ya nge, mambu yina ikele ya ngemba na nge! Kansi ntangu yai yo me bumbama na meso na nge. 43 Sambu bilumbu ta kukwisa na nge, yina ba mbeni na nge ta kuzungisila nge mabulu ya nda, ye bo ta kuziunga nge, ye bo ta kufitikisa nge na ba ndambu yonso, 44 ye bo ta kubwisa nge na ntoto, nge ti bana na nge na kati na nge ; ye bo ta kubika ve na nge ditadi na zulu ya ditadi, sambu nge zabaka ve ntangu ya kutala² nge.

45 Ye yandi kotaka na tempelo, ye yantikaka kukula na nganda ba yina vandaka kuteka ti ba yina vandaka kusumba, 46 na kutubakaka na bo : Yo me sonamaka : «Nzo na Mono ikele nzo ya kisambu» (A)³ ; kansi beno beno me kukumisa yo kintadi ya ba miyibi⁴. 47 Ye yandi vandaka kulonga bilumbu yonso na tempelo ; ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki, ye ba mbuta ya ba bwala, sosaka na kufwa yandi. 48 Ye bo vandaka kumona kima ve yina bo lendaka kusala ; sambu bantu yonso vandaka kuwa yandi mbote—mbote kibeni.

20 Ye yo kumaka, mosi ya bilumbu yina, bonso yandi vandaka kulonga bantu na tempelo ye vandaka kumwanga nsangu ya mbote, nde ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki kumaka ti ba mbuta. 2 Ye bo tubaka na yandi, na kutubaka : Tuba na beto na inki kiyeka nge ke kusala mambu yai, to nani me kupesa nge kiyeka yai? 3 Ye na kuvutulaka, yandi kutubaka na bo : Mono ta kuyufula beno,

¹ Tala Bank. 118, 26.

² *Disongidila* : kutalama na mambote na Messia.

³ Yez. 56, 7.

⁴ Tala Yel. 7, 11.

mono mpi, diambu mosi, ye beno kutuba na mono : 4 Mbotika ya Yowani katukaka na zulu to na bantu? 5 Ye bo yindulaka na kati na bo, na kutubaka : Kana beto kutuba : Na zulu, yandi ta kutuba : Sambu na inki beno kwikilaka yandi ve? 6 Ye kana beto kutuba : Na bantu, bantu yonso ta kulosila beto matadi, sambu bo ke kundimaka nde Yowani vandaka mbikudi. 7 Ye bo vutulaka nde bo zabaka ve na wapi yo katukaka. 8 Ye Yezu kutuba na bo : Mono mpi, ke kutuba na beno ve na inki kiyeka mono ke kusala mambu yai.

9 Ye yandi yantikaka kutuba na bantu kingana yai : Muntu mosi kunaka kilanga ya vinu, ye pesaka yo na ba nsadi bilanga na kufutila, ye yandi kwendaka na nganda ya nsi ntangu ya nda. 10 Ye na nsungi, yandi tindaka mpika mosi na ba nsadi bilanga, na mpila nde bo kupesa yandi mbuma ya kilanga ya vinu ; kansi ba nsadi bilanga, ya bo bulaka yandi, bo vutulaka yandi maboko mpamba. 11 Ye yandi tindaka diaka mpika ya nkaka ; kansi ya bo bulaka yandi mpi, ye bo vwenzaka yandi ye bo vutulaka yandi maboko mpamba. 12 Ye yandi tindaka diaka ya tatu ; kansi bo lwadisaka mpi yandi yai, ye bo losaka yandi na nganda. 13 Ye Mfumu ya kilanga ya vinu kutuba : Inki mono ta kusala? Mono ta kutinda mwana na mono ya zolama ; mbala ya ntangu bo ta kumona yandi yai, bo ta kuzitisa yandi. 14 Kansi ntangu ba nsadi bilanga monaka yandi, bo yindulaka kati na bo na kutubaka : Yandi yai ikele kibiadi¹, beto fwa yandi, na mpila nde bima ya kubiadila kuvanda ya beto. 15 Ye ya bo losaka yandi na nganda ya kilanga ya vinu, bo fwaka yandi. Inki mfumu ya kilanga ya vinu ta kusala bo? 16 Yandi ta kwisa ye kufwa ba nsadi bilanga yina, ye ta kupesa kilanga ya vinu na ba ya nkaka. Ye na kuwaka yo, bo kutubaka : Yo kuvanda Mpidina ve! 17 Ye yandi, na kutalaka bo kutuba : Inki mpi yai ya me kusonama : «Ditadi yina ba yina vandaka kutunga losaka, yo yina me kukuma ditadi ya ntu ya kuluta mfunu ya nsongi» (A)². 18 Konso yina ta kubwa na ditadi yina, ta kutoluka ; kansi yina yo ta kubwila, yo ta kunikumuna yandi.

19 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki sosaka, na ntangu yo yina kaka na kukanga yandi ; ye bo vandaka kuwa bantu boma, sambu bo zabaka nde yandi tubaka kingana yina sambu na bo.

¹ Yina ke kubaka kimvwama ya tata ke kubika.

² Ba nku. 118, 22.

20 Ye na kukengidilaka yandi, bo tindaka mineki¹ ba yina vandaka kudimosa nde bo ikele masonga, sambu na kukanga yandi na ndinga, na mpila nde bo kukaba yandi na maboko ya zusi ti kiyeka ya mfumu ya kiyeka ya nsi. 21 Ye bo yufulaka yandi, na kutubaka : Longi, beto kuzaba nde nge ke kutubaka ye nde nge ke longaka na masonga, ye nde nge ke kusalaka bantu na ilungi ve, kansi nde nge ke kulongaka nzila ya Nzambi na kieleka. 22 Keti beto ikele na nswa ya kufuta mpaku na Kayisali² to ve? 23 Ye na kuzabaka mayele na bo ya mbi, yandi kutubaka na bo : Sambu na inki beno ke kumeka mono? 24 Beno songa mono denali mosi ; ya nani ikele kifwanisu ti kisono yai? Ye na kuvutulaka, bo tubaka : Ya Kayisali. 25 Ye yandi kutubaka na bo : Ye beno vutula mpi bima ya Kayisali na Kayisali, ye bima ya Nzambi na Nzambi. 26 Ye bo lendaka kukanga yandi ve na ba ndinga na yandi na ntwala ya bantu ; ye bo yitukaka na mvutu na yandi, bo kangaka munoko.

27 Ye ba ya nkaka ya ba saduse, yina ke kubuyaka nde lufutumuku ikele, bo finamaka, ye kuyufulaka yandi, na kutubaka : 28 Longi, Mose sonikilaka beto, nde kana mpangi ya muntu mosi me kufwa, na kuvandaka na nketo, ye yandi kufwa ya konda bana, mpangi na yandi lenda kubaka nketo ye kupesa dibuta na mpangi³ na yandi. 29 Kuvandaka mpi ba mpangi nsambwadi ; ye ya ntete, ya yandi kubaka nketo mosi, fwaka kukonda bana ; 30 ye ya zole [bakaka nketo, ye yandi yai mpi kufwaka kukonda bana] ; 31 ye ya tatu bakaka yandi, ye mutindu mosi mpi bo nsambwadi : Bo bikaka bana ve ye bo fwaka ; 32 ye na nima na bo yonso nketo mpi kufwaka. 33 Na lufutumuku mpi, yandi ta kuvanda nketo ya nani na kati na bo, sambu bo nsambwadi bakaka yandi bonso nketo? 34 Ye Yezu tubaka na bo : Bana ya mvu⁴ yai ke kukwela ye bo ke kupesama na dikwela ; 35 kansi ba yina ta kufwana na kubaka kisika na mvu yina ye na lufutumuku kati na ba fwa, bo ke kwelaka ve ata kupesama na dikwela, 36 sambu mpi bo lenda kufwa diaka ve ; sambu bo me kufwanana na ba wanzio, ye bo ikele bana ya Nzambi, na kuvandaka bana ya lufutumuku. 37 Nde ba fwa ke kufutumuka, Mose kibeni kutadisaka yo, na [disolo] : «Na mwa—nti», ntangu yandi kubingaka *Mfumu : Nzambi ya Abalahami, ye Nzambi ya Izaki, ye Nzambi ya Yakobi⁵. 38 Yandi ikele Nzambi ya

¹ Bantu ya kudikusaka nde bo ikele bantu ya masonga (espions).

² Mfumu ya Loma.

³ Tala kul. 25, 5.

⁴ Bantu ya y ainsi—ntoto ya ntangu yai.

⁵ Tala Kub. 3, 6.

ba fwa ve, kansi ya ba zinga ; sambu na yandi bo yonso ke kuzinga. 39 Ye ba ya nkaka ya ba nsoniki, kuvutulaka, na kutubaka : Longi, nge me kutuba mbote. 40 Ye bo mekaka diaka ve kuyufula yandi ata kima mosi.

41 Ye yandi tubaka na bo : Inki mutindu bo ke tubaka nde Klistu ikele mwana ya Davidi? 42 Ye Davidi yandi mosi kutubaka, na mukanda ya ba nkunga : «*Mfumu tubaka na Mfumu na mono : Vanda na diboko na mono ya kibakala, tii kuna mono kutula ba mbeni na nge bonso kiteleminu ya makulu na nge» (A)¹. 44 Davidi mpi ke kubinga yandi Mfumu ; ye inki mutindu yandi ikele mwana na yandi?

45 Ye bonso bantu yonso vandaka kuwa, yandi kutubaka na ba longoki na yandi : 46 Beno keba na ba nsoniki, yina ke kumona kiese na kutambula na ba mvwela ya nda, ye ba yina ke kuzolaka ba mbote na ba zandu, ye ba kiti ya ntete na ba sinagoga, ye bifulu ya ntete na ba madia ; 47 yina ke kuminaka ba nzo yonso ya ba fwidi, ye na kukusa bo ke salaka bisambu ya nda ; —ba yai ta kubaka ndola ya kuluta nene.

21 Ye bonso yandi vandaka kutala, yandi monaka ba mvwama yina vandaka kutula makabu na kibumbidi mbongo ya tempelo. 2 Ye yandi monaka mpi mufuidi mosi ya nsukami yina losaka na yo ndisu² zole. 3 Ye yandi tubaka : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mufwidi yai ya nsukami me kulosa kuluta [ba ya nkaka] yonso ; 4 sambu ba yai yonso me kutula makabu ya [Nzambi] na mbongo yina bo vandaka na yo mfunu ve, kansi yandi yai me kutula na kukonda na yandi, yonso yina yandi vandaka na yo sambu na kuzinga.

5 Ye bonso ba ya nkaka vandaka kutuba sambu na tempelo [ye vandaka kutuba] nde yo vandaka ya kuyidika mbote na matadi ya kitoko ti ba nkayilu³, yandi kutubaka : 6 Sambu na bima yai beno ke kutala, bilumbu ta kwisa yina yo ta kubikala ve ata ditadi na zulu ya ditadi yina ta konda kulosama na nsi. 7 Ye bo yufulaka yandi, na kutubaka : Longi, inki ntangu mambu yai fetele kukuma, ye inki ta kuvanda kidimbu ntangu mambu yai ta kukuma? 8 Ye yandi kutubaka : Beno keba nde beno kukusama ve ; sambu ba mingi ta kwisa na zina na mono, na kutubaka : Ikele mono, ye ntangu me kufinama ; beno kwenda kulanda bo ve. 9 Ye ntangu beno ta kuwa ke kutubama sambu na mvita ti kutombuka, beno kuwa boma ve ; sambu mambu yai fetele

¹ Bank.110, 1.

² *Tala lukaya* Malako 12, 42.

³Bima ya me pesama.

kukuma ntete—ntete ; kansi nsuka ta kuvanda nswalu ve. 10 Ibuna yandi kutubaka na bo : Dikanda ta kutedimina dikanda ya nkaka, ye kimfumu ta kutedimina kimfumu ; 11 ye yo ta kuvanda kunikana ya ngolo ntoto na bifulu mingi, ti ba nzala, ti maladi ya mbi ; ye yo ta kuvanda mambu ya boma ti bidimbu ya nene na zulu. 12 Kansi, na ntwala ya mambu yai yonso, bo ta kukanga beno, ye bo ta kumonisa beno mpasi, na kukabaka beno na ba sinagoga ye [na kutulaka beno] na boloko ; ye bo ta kunatama na ntwala ya ba ntotila ti na ba mfumu ya kiyeka ya nsi kikuma ya zina na mono. 13 Ye yina ta kubalukila beno na kimbangi. 14 Beno kutula mpi na ba ntima na beno na kudiyangisaka ve na ntwala inki beno ta kuvutula na kufundama na beno, 15 sambu mono mono ta kupesa beno munoko ti ngangu, na yina ba mbeni na beno yonso ta kukuka ve na kuvutudila beno to kutedimina. 16 Ye beno kukabama mpi na bibuti ti ba mpangi, ti na ba mfinami ti na ba nduku, ye bo ta kufwa ba ya [nkaka] na kati na beno ; 17 ye bo ta kumenga beno na bantu yonso kikuma ya zina na mono. 18 Ye ata lunsuki mosi ve ya ntu na beno ta kubeba. 19 Beno kuvwa¹ mioyo na beno na kukanga ntima na beno. 20 Ye ntangu beno ta kumona Yeluzalemi me kuziungama na binwani, beno kuzaba nde kubebisama na yo me mfinama. 21 Ibuna nde ba yina ikele na Yudea kutina na ba ngumba ; ye ba yina ikele na kati ya Yeluzalemi kukatuka na yo ; ye nde ba yina ikele na ba bwala kukota ve na ba bwala na yo. 22 Sambu ikele yina bilumbu ya kuvutula mbela ; na mpila nde mambu yina yonso sonamaka yo kulungisama. 23 Kansi mawa na ba yina ikele na mavumu ti ba yina ta kunwisa bana mabele na bilumbu yina! Sambu yo ta kuvanda na mpasi ya nene na insi, ye makasi na bantu yai. 24 Ye bo ta kubwa na makasi ya mbele, ye bo ta kunatama na kimpika na makanda yonso ; ye Yeluzalemi ta kuniatama na makulu na makanda tii kuna ntangu ya makanda ta lenda kulungisama. 25 Ye yo ta kuvanda na bidimbu na ntangu ti na ngonda ti ba mbwetete², ye na ntoto boma ya ngolo ya makanda na **kuyangisama** na ntwala ya makelele ya ngolo ya nzadi mungwa ti bitembo, 26 bantu na kuvutulaka mioyo na boma ye kikuma ya mambu yai ke kwisa na insi—ntoto, sambu ba ngolo ya mazulu ta kunikana. 27 Ye ibuna bo ta kumona Mwana ya muntu na kukwisaka na dituti ti nkembo ya nene. 28 Ye ntangu mambu yai

¹ Na kutubaka ya mbote : Beno kuvwa na kubakaka.

²To na yonso : bigangwa yonso ikele na zulu.

ta kuyantika na kukuma, beno tala na zulu, ye beno tedimisa ba ntu na beno, sambu kukangulama¹ na beno me mfinama.

29 Ye yandi tubaka na bo kingana mosi : Beno tala nti ya ba fige ti ba nti yonso : 30 Ntangu matiti na yo me yantika na kumena, beno kuzaba na beno mosi, na kumonaka yo, nde ntangu ya nsungi ya mwini me kufinama. 31 Mutindu mosi mpi beno, ntangu beno ta kumona mambu yai ke kwisa, beno zaba nde kimfumu ya Nzambi me mfinama. 32 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mbandu yai ta kuluta ve nde mambu yai yonso kukwisa. 33 Zulu ti ntoto ta kuluta, kansi ba ndinga na mono ta kuluta ve. 34 Ye beno keba na beno mosi, mbayi—mbayi ba ntima na beno lenda kuvanda kizitu na kudia mbiki ti kulahuka malafu, ye na ba kuyangisama ya luzingu, ye nde kilumbu yina kukuta beno na kintulumukina ; 35 sambu yo ta kukwisa bonso bukondi na ba yina yonso na ba yina yonso ke kuzingaka na zulu ya ntoto. 36 Beno kangula meso mpi, na kusambaka ntangu yonso, na mpila nde beno lenda monana ya kufwana na kutina mambu yina yonso fetele kukuma, ye na kutelama na ntwala ya Mwana ya muntu.

37 Ye yandi vandaka kulutisa bilumbu na tempelo na kulonga ; ye na ba mpipa yandi vandaka kubasika ye vandaka kuzinga na ngumba na zina ya ba nti ya ba olive. 38 Ye bantu yonso, tuka suka—suka vandaka kwisa na yandi na tempelo sambu na kuwa yandi.

22 Nkinsi ya mampa ya kukonda kiputi, yina me kubingamaka Paki, vandaka kufinama, 2 ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki vandaka kusosa inki mpila bo lenda kufwa yandi ; sambu bo vandaka kuwa bantu boma.

3 Ye Satana kotaka na Yudasi, ya bo ke bingaka Isikaliyoti, yina vandaka mosi kati ya ba kumi na zole ; 4 ye yandi kwendaka ye tubanaka ti ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ya ba mikengi na mpila yandi lenda kukabila bo yandi. 5 Ye bo monaka kiese, ye bo ndimaka kupesa yandi mbongo. 6 Ye yandi ndimaka ; ye yandi vandaka kusosa ntangu ya mbote sambu yandi kukabila bo yandi pana kibuka ikele ve.

7 Ye kilumbu ya mampa ya kukonda kiputi, na yina bo fetele kutambika paki mwana ya dimeme kumaka. 8 Ye yandi tindaka Petelo ti Yowani, na kutubaka : Beno kwenda, ye beno yidikila beto paki, na mpila nde beto kudia yo. 9 Ye bo tubaka na yandi : Na wapi nge zola nde beto kubongisa yo? 10 Ye yandi

¹To : Kukatuka na kimpika.

kutubaka na bo : Tala, ntangu beno ta kukota na mbanza, muntu mosi ke kunata dibungu ya masa ta kwisa kukutana ti beno ; beno landa yandi na nzo yina yandi ta kukota. 11 Ye beno ta kutuba na mfumu ya nzo : Longi¹ ke kutuba na nge : Wapi suku kuna mono ta kudia paki ti ba longoki na mono? 12 Ye yandi ta kusonga beno suku² ya nene na zulu ya kuyilama ; beno yidika [paki] kuna. 13 Ye ya bo kwendaka, bo kutaka [yonso] bonso yandi tubaka na bo ; ye bo yidikaka paki.

14 Ye pana ntangu kulungaka, yandi vandaka na mesa, ye ba ntumwa [kumi na zole] ti yandi. 15 Ye yandi kutubaka na bo : Mono vandaka na mpusa³ ya ngolo na kudia paki yai ti beno, na ntwala nde mono kumona mpasi ; 16 sambu mono ke kutuba na beno nde mono ta kudia yo diaka tii ve kuna yo ta kulungisama na kimfumu ya Nzambi. 17 Ye yandi bakaka mbungu, yandi tondaka ye kutubaka : Beno baka yai ye beno kabisa yo kati na beno, 18 sambu mono ke kutuba na beno nde mono ta kunwa diaka mbuma ya nti ya vinu ve, tii kuna kimfumu ya Nzambi ta kwisa. 19 Ye ya yandi bakaka dimpa, [ye] ya yandi tondaka, yandi zengaka yo, ye pesaka bo yo, na kutubaka : Yai ikele nitu na mono, yina me kupesama sambu na beno, beno salaka mutindu yai sambu na kusungimina mono ; 20 —Mutindu mosi mbungu mpi, na nima ya madia, na kutubaka : Mbungu yai ikele kuwakana yampa na menga na mono, yina me kutiamuka sambu na beno, 21 Kansi tala, diboko ya yina ke kukaba mono ikele ti mono na mesa. 22 Ye Mwana ya muntu ke kukwenda mbote, na mpila yo yilamaka ; kansi mawa na muntu yina nzila na yandi takukabama! 23 Ye bo yantikaka na kuyindula mosi na ya nkaka, nani lenda kuvanda kati bo na kusala mutindu yina. 24 Ye yo kumaka mpi kunwanina kati na bo [sambu na kuzaba] nani kati na bo ta kutangama ya kuluta nene. 25 Ye yandi kutubaka na bo : Ba ntotila ya makanda ke kuyalaka bo, ye ba yina ikele na kiyeka na ntwala na bo ke kudibingamaka ba nsadi ya mambote ; 26 kansi yo ta kuvanda mutindu yina ve na beno ; kansi nde yina ya kuluta nene kati na beno yandi lende kuvabndakuvanda bonso leke, ye yina ke twadisa bonso yina ke kusadisa. 27 Sambu nani kuluta nene, yina ikele na mesa to yina ke kusadila madia? Yina ikele na mesa ve? Kansi mono, mono ikele kati na beno bonso yina ke kusadila. 28 Kansi beno, beno

¹ Yina ke kulonga.

² *Tala lukaya* Malako 14, 15.

³ Na mpusa yonso mono vandaka ti mpusa.

ikele ba yina zingaka ti mono na ba mpukumuna¹ na mono. 29 Ye mono, mono ke kupesa beno kimfumu bonso Tata na mono kupesaka mono mosi, 30 na mpila nde beno lenda kudia ye beno lenda kunwa na mesa na mono na kimfumu na mono ; ye nde beno lenda kuvanda na ba kiti ya kimfumu, na kusambisaka makanda kumi na zole ya Izalaele.

31 Ye Mfumu kutubaka : Simoni, Simoni, tala, Satana me lombaka na kubaka beno na kuyungula beno bonso mbuma ya ble ; 32 kansi mono, mono sambaka sambu na nge, na mpila nde lukwikilu na nge kumana ve ; ye nge, ntangu nge ta kwisa vutuka siamisa ba mpangi na nge. —33 Ye yandi kutubaka na yandi : Mfumu, mono ikele ya kuyilama na kwenda ti nge na boloko ti na lufwa. —34 Ye yandi kutubaka : Petelo, mono ke kutuba na nge : Nsusu ta kudila ve bubu yai, nde ntete—ntete nge ta kubuya mbala tatu nde nge kuzaba mono.

35 Ye yandi kutuba na bo : Ntangu mono tindaka beno kukonda kibumbidi mbongo, kukonda ngoto ye kukonda sapatu, keti beno kondaka kima? Ye bo kutuba : Kima ve. 36 Yandi kutubaka na bo mpi : Kansi ntangu yai, nde yina ikele na kibumbidi mbongo yandi kubaka yo, ye kiteso mosi [yina ikele] ti ngoto, ye nde yina ikele na [mbele] ve kuteka lele na yandi ye kusumba mbele. 37 Sambu mono ke kutubila beno nde, yo fetele diaka nde yai sonamaka, yo kuvanda ya kulungisama na mono : «Ye yandi tangamaka na kati ya bantu ya mbi» (A)². Sambu mpi mambu yina me kutadila mono ta kuvanda ti nsuka na yo. 38 Ye bo kutubaka : Mfumu, tala awa ba mbele zole. Ye yandi kutubaka na bo : Yo me fwana.

39 Ye na kubasikaka, yandi kwendaka, na mpila ya kikalulu na yandi, na ngumba ya ba nti ya ba olive, ye ba longoki mpi landaka yandi. 40 Ye ntangu yandi kumaka na kisika yina, yandi tubaka na bo : Beno samba nde beno kota na mpukumuna ve. 41 Ye yandi katukaka na bo kiteso ya kulosama ya ditadi, ye ya yandi fukamaka, 42 Yandi vandaka kusamba na kutubaka : Tata, kana nge zola kulutisa mbungu yai ntama na mono! Kansi, yo kuvanda luzolo na mono ve kansi yina ya nge kusalama. 43 Ye wanzio mosi ya Mfumu basikilaka yandi, na kusiamisaka yandi. 44 Ye na kuvandaka na [mpasi ya nene na ntima] ya mvita, yandi vandaka kusamba ngolo ; ye mutoki na yandi kumaka bonso matonsi ya nene ya menga ke kutiamuka na ntoto. 45 Ye yandi telamaka na kisambu na yandi, yandi kwisaka na ba longoki,

¹ To : Kumekama.

² Yez. 53, 12.

yina yandi kutaka ya kulala na kiadi ; 46 yandi kutubaka na bo : Sambu na inki beno ke kulala? Beno telama, ye beno samba na mpila nde beno lenda kukota na mpukumuna ve.

47 Bonso yandi vandaka kutuba diaka, tala kibuka mosi, ye yina vandaka na zina Yudasi, mosi ya ba kumi na zole, vandaka kutambula na ntwala na bo ; ye yandi finamaka na Yezu, sambu na kupesa yandi beze. 48 Ye Yezu kutubaka na yandi : Yudasi, nge ke kukaba Mwana ya muntu na beze? 49 Ye ba yina vandaka na nziunga na yandi, na kumonaka yina zolaka kukuma, tubaka na yandi : Mfumu beto ta kubula na mbele? 50 Ye mosi kati na bo bulaka nsadi ya mbuta—nganga ye yandi katulaka yandi dikutu ya kibakala. 51 Kansi Yezu, na kuvutulaka, tubaka : Bika bo [kusala] tii awa ; ye ya yandi simbaka dikutu, yandi kubelula yandi. 52 Ye Yezu tubaka na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba mbuta ya mikengi ya tempelo ti na ba mbuta yina kwisaka na yandi : Beno me kubasika bonso na kukanga kimpumbulu ti ba mbele ti ba nti? 53 Ntangu mono vandaka bilumbu yonso ti beno, na tempelo, beno tandudilaka mono maboko ve [sambu na kukanga mono]; kansi yai ikele ntangu na beno, ye kiyeka ya mudidi.

54 Ye na kukangaka yandi, bo nataka yandi, ye bo kotisaka yandi na nzo ya mbuta—nganga. Petelo vandaka kulanda na ntama. 55 Ye ntangu bo pedisaka tiya na kati ya kibansala¹ ye ya bo vandaka kimvuka, Petelo vandaka na kati—kati na bo. 56 Ye nsadi mosi ya nketo, na kumonaka yandi ya kuvanda mfinama ya nsemo, ye ya yandi talaka yandi mbote—mbote, kutuba : Yandi yai mpi vandaka ti yandi. 57 Kansi yandi buyaka [yandi], na kutubaka : Nketo, mono zaba yandi ve. 58 Ye na nima fioti, ya nkaka na kumonaka yandi, kutubaka : Ye nge, nge ikele ya bantu yina. Kansi Petelo tubaka : O muntu, mono ikele ya bo ve. 59 Ye kiteso ya ntangu mosi na nima, ya nkaka tubaka na ngolo : Ya kieleka, yandi yai mpi vandaka ti yandi ; sambu yandi ikele mpi muntu ya Galilea. 60 Ye Petelo kutubaka : O muntu, mono kuzaba ve yina nge ke kutuba. Ye na ntangu yina bonso yandi vandaka kutuba diaka, nsusu dilaka. 61 Ye Mfumu, na kubalukaka, talaka Petelo, ye Petelo yibukaka na ndinga ya Mfumu, bonso yandi tubilaka yandi : Na ntwala nde nsusu kudila, nge ta kubuya mono mbala tatu. 62 Ye Petelo, ya yandi basikaka na nganda, dilaka ngolo.

63 Ye bantu yina vandaka kusimba Yezu vandaka kuseka yandi ye kubula yandi ; 64 ye na kufikaka yandi [meso], bo

¹ Kibansala ya kuziungama na bibaka ya nzo, kisika ya mbuta—nganga ke kuzingaka ; Mat.26, 69.

vandaka kuyufula yandi, na kutubaka : Bikula ; nani ikele yina me kubula nge? 65 Ye bo vandaka kutuba mambu mingi ya nkaka sambu na yandi, na kusahulaka yandi.

66 Ye ntangu suka tanaka, lukutakanu ya ba mbuta ya bantu, ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki, vukanaka ; ye bo nataka yandi na Sanedilini na bo, na kutubaka : 67 Kana nge, ikele Klistu, tubila beto yo. Ye yandi tubaka na bo : Kana mono kutubila beno, beno ta kwikila yo ve ; 68 ye kana mono kuyula beno, beno ta kuvutudila mono mvutu ve [to beno ta kubika mono ve na kwenda]. 69 Kansi tuka yai Mwana ya muntu ta kuvanda na diboko ya kibakala ya ngolo ya Nzambi. 70 Ye bo tubaka bo yonso : Nge, nge ikele mpi Mwana ya Nzambi? Ye yandi kutubaka na bo : Beno ke kutuba beno mosi nde mono ikele yo. 71 Ye bo kutubaka : Na inki beto ikele diaka na mfunu ya kimbangi? Sambu beto mosi beto me kuwa yo na munoko na yandi.

23 Ye na kutelamaka bo yonso na kimvuka¹, bo nataka yandi na Pilatu. 2 Ye bo yantikaka na kufunda yandi, na kutubaka : Beto me kumona muntu yai ke kubebisa dikanda na beto ye ke kubuyila bantu na kufuta mpaku na Kayisali², na kuditubilaka yandi mosi nde yandi ikele Klistu, ntotila. 3 Ye Pilatu yufulaka yandi, na kutubaka : Nge, nge ikele ntotila ya ba Yuda? Ye na kuvutulaka, yandi tubaka na yandi : Nge me kutuba yo. 4 Ye Pilatu kutubaka na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na bibuka : Mono ke kumona ve kikuma ya kuzengila muntu yai nkanu. 5 Kansi bo vandaka kutatamana, na kutubaka : Yandi ke kubenda bantu, na kutombuka, na kulongaka na Yudea ya mvimba, ya yandi kuyantikaka tuka Galilea ti awa. 6 Ye Pilatu ya yandi kuwaka kutubama na yina me kutala Galilea, yufulaka kana muntu vandaka muGalilea. 7 Ya yandi kuwaka nde yandi vandaka ya ndambu ya nsi ya kimfumu ya Elode, yandi vutulaka yandi na Elode yina, na bilumbu yina, vandaka yandi mosi mpi na Yeluzalemi.

8 Ye Elode, na kumonaka Yezu, monaka kiese ngolo ; sambu tuka ntama yandi zolaka kumona yandi, sambu yandi kuwaka ke kutubama mambu mingi sambu na yandi ; ye yandi vandaka ti kivuvu ya kumona mambu ya kuyituka³ ya ke kusalama na yandi. 9 Ye yandi kuyufulaka yandi ntangu nda ; kansi yandi

¹Ye kibuka yonso telamaka.

²Tala 20, 22—26.

³Kidimbu.

vutudilaka yandi mvutu ve. 10 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki telamaka pana, na kufundaka yandi ngolo. 11 Ye Elode, ti binwani na yandi, bo sahumaka ti kusekaka yandi, bo lwatisaka yandi lele ya kitoko ye bo vutulaka yandi na Pilatu. 12 Ye Pilatu ti Elode kumaka ba nduku kati na bo kilumbu yina kaka ; sambu ntete bo vandaka na kimbeni mosi na ya nkaka.

13 Ye Pilatu, ya yandi vukisaka ba mbuta ya ba nganga—Nzambi, ti ba mfumu, ti bantu, 14 tubaka na bo : Beno me kunatila mono muntu yai bonso muntu ke kubenda bantu na kutombuka, ye tala, ye ya mono sambisaka yandi na ntwala na beno, mono me kumona ve kikuma ya kuzengila muntu yai nkanu na yina me kutala mambu ya beno ke kufunda yandi, 15 ata Elode mpi ve, sambu mono vutulaka beno na yandi ; ye tala, kima mosi ve me kusalama na¹ yandi yina me kufwana na lufwa. 16 Ya mono ta kupesa yandi ndola ta kuyambula yandi. 17 Yo fwanaka na yandi na kuyambudila bo muntu mosi na nkinsi. 18 Ye kibuka yonso bokaka na kimvuka, na kutubaka : Katula² yandi yai, ye yambudila beto Balaba 19 (yina bo losamaka na boloko sambu na kutombuka [ya bantu] yina salamaka na mbanza, ye sambu na kufwa muntu). 20 Pilatu mpi kutubaka diaka na bo, na kuzolaka kuyambula Yezu. 21 Kansi bo vandaka kuboka, na kutubaka : Koma na kulunsi, koma yandi na kulunsi! 22 Ye yandi kutubaka na bo na mbala ya tatu : Kansi inki mbi yandi yai me kusala? Mono me kumona ve na yandi yina me kufwana na lufwa ; na nima ya mono ta kupesa yandi mpi ndola, mono ta kuyambula yandi. 23 Kansi bo vandaka kutatamana na kuboka ngolo, na kulombaka nde bo kukoma yandi na kulunsi. Ye kuboka na bo ti yina ya ba mbuta ya ba nganga—Nzambi lutaka na ngolo. 24 Pilatu zengaka nde yina ya bo vandaka kulomba kusalama. 25 Ye yandi yambulaka yina , sambu na kutombuka ya bantu ti kufwa muntu, losamaka na boloko, yina bo vandaka kulomba ; ye yandi kabaka Yezu na luzolo na bo.

26 Ye bonso bo vandaka kunata yandi, bo bakaka muntu mosi Simoni, ya Sileni, yina katukaka na bilanga, ye bo tulaka yandi kulunsi, sambu yandi kunata yo na nima ya Yezu. 27 Ye kibuka ya nene ya bantu ti ba nketo yina vandaka kudibula ntulu ti kudila yandi, vandaka kulanda yandi. 28 Kansi Yezu, balukaka na bo, tubaka : Bana ba nketo ya Yeluzalemi, beno dila mono ve ; kansi beno dila sambu na beno mosi ye sambu na bana na beno ; 29 sambu tala, bilumbu ke kwisa, na bo ta

¹ To : ya me kuzengama sambu na yandi.

² Na mutindu ya : katula, to fwa.

kutuba : Kiese na ba nkobo, kiese mavumu yina butaka ve, ye mabele yina nwisaka ve. 30 Ibuna bo ta yantikaka kutuba na ba ngumba : Bwila beto ; ye na ba ngumba ya fioti : Fika beto ; 31 sambu kana bo ke kusala mambu yai na nti ya mubisu, inki ta kusalama na nti ya kuyuma? 32 Ye zole ya nkaka mpi, yina vandaka ba nsadi mbi, natamaka ti yandi sambu na kufwa bo.

33 Ye ntangu bo kumaka na kisika ya bo ke bingaka mukwa ya ntu, bo komaka yandi pana, ti ba nsadi mbi, mosi na diboko ya kibakala, ye mosi na diboko ya kinketo. 34 Ye Yezu tubaka : Tata, lolula bo, sambu bo ke kuzaba ve yina bo ke kusala. Ya bo kabanaka bilele na yandi, bo bulaka zeke. 35 Ye bantu vandaka kutelama pana, na kutalaka ; ye ba mfumu mpi vandaka kuseka yandi [ti bo], na kutubaka : Yandi gulusaka ba nkaka ; yandi kudigulusa yandi mosi, kana yandi ikele Klistu, nsolami ya Nzambi. 36 Ye binwani mpi vandaka kuseka yandi, na kufinamaka, ye kupesa yandi vinu ya ngani, 37 ye na kutuba : Kana nge, nge ikele ntotila ya ba Yuda, kudigulusa nge mosi. 38 Ye kuvandaka mpi na zulu na yandi nsonokono mosi na bisono ya ki Geleki, ki Loma, ti ki Ebeleo : Yandi yai ikele ntotila ya ba Yuda.

39 Ye mosi ya ba nsadi mbi yina komamaka¹ na kulunsi vandaka kufinga yandi, na kutubaka : Keti nge ikele Klistu ve, nge? Kudigulusa nge mosi, ye beto mpi. 40 Kansi ya nkaka, na kuvutulaka, nganinaka yandi, na kutubaka : Ye nge ke kuwa Nzambi boma ve, nge, sambu nge ikele ne nsi ya nkanu mosi? 41 Ye sambu na beto, yo ikele masonga ; sambu beto ke kubaka yina me kufwana na mambu yina beto salaka : Kansi yandi yai me kusala kima ve yina fetele kusalama ve. 42 Ye yandi vandaka kutuba na Yezu : Yibuka mono, Mfumu, ntangu nge ta kwisa na kimfumu na nge. 43 Ye Yezu kutubaka na yandi : Ya kieleka mono ke kutuba na nge, bubu yai nge ta kuvanda ti mono na paladisu.

44 Yo vandaka kiteso ya ntangu ya sambanu ; ye mudidi kubwaka na insi² ya mvimba tii na ntangu ya uvwa ; 45 ye ntangu kumaka ndombe, ye ngumbu³ ya tempelo⁴ pasukaka na kati—kati. 46 Ye Yezu, na kubokaka na mungungu ya ngolo, kutuba : Tata! Kati ya maboko na nge mono me kubika mpeve na mono. Ye na kutubakaka mutindu yina, yandi kufwaka.

¹ Ya bo me simbisa (*na kulunsi*).

² To : Na insi—ntoto ya mvimba.

³ Lele yina vandaka kukabula kisika ya Santu ti kisika ya kuluta Santu to rido.

⁴ Nzo kibeni.

47 Ye mfumu ya binwani nkama, na kumonaka yina kumaka, kembisaka Nzambi, na kutubaka : Ya kieleka muntu yai vandaka muntu ya masonga. 48 Ye bibuka yonso yina vukanaka na kumona mambu yina, ya bo monaka mambu yina kumaka, vutukaka, na kubulaka ba ntulu na bo. 49 Ye ba nzabani na yandi yonso vandaka kutelama na ntama, ti ba nketo yina fidisaka yandi yantika Galilea, na kutalaka mambu yai.

50 Ye tala, muntu mosi na zina ya Yozefo, yina vandaka ndongisidi, muntu ya mbote ti ya masonga 51 (yandi yai vukanaka ve na lukanu na bo ti na kisalu na bo), yina vandaka ya Alimatea, mbanza ya ba Yuda, ye yina vandaka kukinga, yandi mpi, kimfumu ya Nzambi... ; 52 yandi yai, ya yandi kwisaka na Pilatu, lombaka yandi nitu ya Yezu. 53 Ye ya yandi kulumunaka yo, yandi fikaka yo na lele ya lino ya bo ke kufikaka ba mvumbi, ye tulaka yandi na maziamu ya bo timunaka na ditadi ya nene, kuna bo me kutulaka ntete ata muntu ve. 54 Ye yo vandaka kilumbu ya kuyilama¹ ye sabata yantikaka kutana. 55 Ye ba nketo yina kufidisaka yandi yantika Galilea, ya bo landaka, talaka maziamu ye inki mutindu nitu na yandi tulamaka pana. 56 Ye ya bo vutukaka, bo yidikaka bima ya nsudi ya mbote ti manansi; ye, na Sabata, bo vandaka na kupema, na mpila ya lutumu².

24 Kilumbu ya ntete ya mposo, na suka—suka, bo kwisaka na maziamu, na kunataka bima ya nsudi ya mbote yina bo yidikaka. 2 Ye bo kutaka ditadi ya kukatuka na ntwala ya maziamu. 3 Ye bo kotaka, bo monaka ve nitu ya Mfumu Yezu. 4 Ye yo kumaka, bonso bo zabaka ve inki bo fetele kusala na diambu yai, nde tala, ba bakala zole telamaka na ntwala na bo, na bilele ya kungenga na nsemo. 5 Ye bonso bo waka boma ya ngolo ye bo vandaka kuniekisa kilungi na ntoto, bo tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kusosa kati na ba fwa yina ke kuzinga? 6 Yandi ikele awa ve, kansi yandi me futumuka. Beno yibuka inki mutindu yandi kutubaka na beno ntangu yandi vandaka diaka na Galilea, na kutubaka : 7 Yo fetele nde Mwana ya muntu kubakama kati na maboko ya ba nsumuki, ye nde yandi kukomama na kulunsi, ye nde yandi kufutumuka kilumbu ya tatu. 8 Ye bo yibukaka ba ndinga na yandi. 9 Ye, na kubikaka maziamu, bo vutukaka ye songaka mambu yai yonso na ba kumi na mosi ye na ba yina yonso ya nkaka. 10 Yo vandaka ya Maliya magadala, ti Yoana, ti

¹ Kilumbu ya ntwala ya sabata.

² Tala Kub. 20, 10.

Maliya, [mama] ya Yakobo, ti ba nketo ya nkaka ti bo, yina tubaka mambu yai na ba ntumwa. 11 Ye ba ndinga na bo monanaka na meso na bo bonso bituba—tuba, ye bo kwikilaka bo ve. 12 Kansi petelo, ya yandi telamaka, bakaka ntinu na maziamu ; ye, niekaka, yandi monaka bitembe pana ; ye yandi kwendaka na nzo na yandi, na kuyitukaka yina kumaka.

13 Ye tala, zole kati na bo vandaka kilumbu yina kaka na nzila, sambu na kwenda na bwala mosi yina zina vandaka Emausi, ntama ya Yeluzalemi ba sitadi¹ kumi na sambanu. 14 Ye bo vandaka kusolula kimvuka na mambu yina yonso kukumaka. 15 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka kusolula ye kuyindula kimvuka, nde Yezu yandi mosi, ya yandi finamaka, yantikaka kutambula ti bo. 16 Kansi meso na bo fikamaka, na mpila nde bo bakisaka yandi ve. 17 Ye yandi tubaka na bo : Inki mambu yai ya beno ke kutuba kati na beno na kutambulaka, ye beno ikele na kiadi? 18 Ye mosi na bo, yina ya zina vandaka Kleopasi, na kuvutulaka, tubaka na yandi : Keti nge ikele nzenza nge mosi na yeluzalemi, nde nge kuzaba ve mambu yai ya me kubwa bilumbu yai kati na yo? 19 Ye yandi tubaka na bo : Inki yina? Ye bo tubaka na yandi : Yina me kutadila Yezu ya Nazaleti, yina vandaka mbikudi ya ngolo na kisalu ye na ndinga na ntwala ya Nzambi ye na ntwala ya bantu yonso ; 20 ye inki mutindu ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mfumu na beto kabaka yandi sambu bo kuzengila yandi nkanu ya lufwa, ye komaka yandi na kulunsi. 21 Beto, beto vandaka na kivuvu nde yandi vandaka yina fetele kukatula Izalaele na kimpika ; kansi diaka, ti yonso yina, bubu ikele kilumbu ya tatu tuka ya mambu yai me kukuma. 22 Kansi mpi ndambu ya ba nketo kati na beto yitukisaka beto ngolo ; ya kuvandaka na suka—suka na maziamu, 23 ye na kumonaka nitu na yandi ve, bo kwisaka, na kutubaka nde bo kumonaka mpi mbona—meso ya ba wanzio yina ke kutuba nde yandi ke kuzinga. 24 Ye ba ya nkaka ba yina ikele ti beto, kwendaka na maziamu, ye bo monaka [mambu] mutindu yina ya ba nketo mpi tubaka ; kansi sambu na yandi, bo monaka yandi ve. 25 Ye yandi tubaka na bo : O bantu ya kukonda mayele ye ntima malembe na kukwikila mambu yonso ya ba mbikudi tubaka! 26 Yo fetele ve nde Klistu kumona mpasi na mambu yai, ye nde yandi kukota na nkembo na yandi? 27 Ye na kuyantikaka na Mose ti na ba mbikudi yonso, yandi vandaka kutendudila bo, na masonama yonso, mambu nyina me kutadila yandi. 28 Ye bo finamaka na bwala wapi ya bo vandaka kwenda ; ye yandi, salaka

¹ Ba kilometele 11.

bonso nde yandi vandaka kwenda mwa—ntama. 29 Ye bo kangaka yandi na ngolo, na kutubaka : Bikala ti beto, sambu nkokila ke kufinama ye kilumbu ke kumana. Ye yandi kotaka sambu na kubikala ti bo. 30 Ye yo kumaka nde, bonso yandi vandaka na mesa ti bo, yandi bakaka dimpa ye sakumunaka ye yandi zengaka yo, yandi kabisilaka bo yo. 31 Ye meso na bo kangukaka, ye bo bakisaka yandi ; kansi yandi monanaka diaka ve [ye vilaka] na ntwala na bo. 32 Ye bo tubanaka kati na bo : Ntima na beto vandaka kupela ve kati na beto, ntangu yandi vandaka kutuba na beto na nzila, ye ntangu yandi vandaka kukangudila beto masonama? 33 Ye na kutelamaka na ntangu yo yina, bo vutukaka na Yeluzalemi, ye bo kutaka me kuvukana ba kumi na mosi ti ba yina vandaka ti bo, 34 na kutubaka : Ya kieleka Mfumu me futumuka, ye yandi monanaka na Simoni. 35 Ye bo telaka mambu yina kumaka na nzila, ye inki mutindu yandi kudizabisaka na bo na kuzenga dimpa.

36 Ye bonso bo vandaka kutuba mambu yina, yandi telamaka yandi mosi pana na kati na bo, ye kutuba na bo : Ngemba kuvanda na beno! 37 Ye bo na wonga ye ya kufuluka na boma, bo vandaka kubanza kumona mpeve. 38 ye yandi tubaka na bo : sambu na inki beno me kuma kisaka—saka, ye sambu na inki ke kutombuka nzayilu na ba ntima na beno? 39 Beno kutala maboko na mono ti makulu na mono ; —nde ikele mono mosi : Beno simba mono, ye beno tala ; sambu mpeve ikele na nsuni ti mikwa ve, bonso beno ke kumona nde mono ikele na yo. 40 Ye na kutubakaka yina, yandi songaka bo maboko na yandi ti makulu na yandi. 41 Ye bonso, na kiese, bo vandaka kukwikila ntete ve, ye bo vandaka kuyituka, yandi tubaka na bo : Beno ikele awa ti kima ya kudia? 42 ye bo pesaka yandi kitini ya mbisi ya kuyoka ye [ndambu] ya bwiki¹ ; 43 Ye ya yandi bakaka yo, yandi diaka yo na ntwala na bo. 44 Ye yandi tubaka na bo : Ikele yai ba ndinga yina mono vandaka kuzabisa beno ntangu mono vandaka diaka ti beno, nde mambu yonso ya sonamaka sambu na mono na nsiku ya Mose, ti na ba mbikudi, ti na ba nkunga, fetele kulungisama. 45 Ibuna yandi kangulaka bo mayele sambu na kubakisa masonama. Ye yandi tubaka na bo : Yo me sonamaka mutindu yina ; ye mutindu yina nde Klistu fetele kumona mpasi, ye nde yandi kufutumuka kati na ba fwa kilumbu ya tatu, 47 Ye nde kubalula ntima ye ndoluka ya masumu kulongama na zina na yandi na makanda yonso, na kuyantikaka na Yeluzalemi. 48 Ye

¹ Dimpa ya bo vandaka kusala na kuvukisaka ti bwiki, to gato.

beno, beno ikele ba mbangi¹ ya mambu yai ; 49 ye tala, mono, mono ke kutinda na beno lusilu ya Tata na mono. Kansi beno, bikalaka na mbanza, tii kuna beno ta kulwatisama na ngolo ya zulu.

50 Ye yandi nataka bo na nganda tii na Betania, ye, na kutombusaka maboko na yandi na zulu, yandi sambulaka bo. 51 Ye yo kumaka nde na kusambulaka, yandi kabanaka ti bo, yandi tumbulamaka na zulu. 52 Ye bo, na kupesaka yandi lukumu, bo vutukaka na Yeluzalemi ti kiese ya nene. 53 Ye bo vandaka ntangu yonso na tempelo, na kukmisaka ti kusakumunaka Nzambi.

¹ Mbangi.